

Notulen van de vergadering van de raad van de gemeente Wassenaar, op dinsdag 31 oktober 2023, gehouden in de raadzaal van het raadhuis "De Paauw"; aanvang 15.00 uur

Aanwezig zijn:

- dhr. L.A. de Lange, voorzitter;
 - mw. M.M. Bellekom-Vogels, mw. D.C. van Deursen-van Gool, mw. S.M. van Eps-Habibe, mw. S.K. Ettema-Walkate, mw. S.B. Everard, dhr. J.M. Gankema, dhr. H.J.M. Hendrickx, mw. S. Hibbert, mw. J.M. Hofman-de Raad, dhr. R.R. Krabbendam, mw. I. van der Marel, dhr. H.W. Mulder, dhr. G.L.H. Nijman, dhr. B.G. Paulides, dhr. N.A. Pesman, mw. C.A. Rogge-Schneider, dhr. H. van Smirren, dhr. M.C. Stekelenburg (vanaf 15.15 uur), mw. P.A. van Vliet-van Dijk, dhr. B.R. Wesselingh (vanaf 18.00 uur), mw. M.P. Wuite, leden van de raad;
 - dhr. R. Bloemendaal, dhr. L.N.M. van Doeveren, dhr. L.W. Koetsier, dhr. R.A. Zoutendijk, wet-houders;
 - dhr. J. Kleinhesselink, raadsgriffier
- Verhinderd: -
-

1. Opening vergadering en mededelingen

De **voorzitter**: Dames en heren, hierbij open ik de vergadering van de raad van Wassenaar. Welkom aan alle raadsleden. Ik heb begrepen dat de heer Wesselingh en de heer Stekelenburg later zijn. Dat verklaart nog de twee lege stoelen, maar ze zullen later vanmiddag aanwezig zijn. Verder ook welkom aan eenieder op de publieke tribune, publiek, ook thuis. Ook welkom aan het college en ook een bijzonder welkom aan alle mensen van de ambtelijke ondersteuning. U ziet er hier een aantal in de zaal, maar er zijn er ook veel op andere plekken die dit debat aan het volgen zijn om uiteindelijk ook het college te ondersteunen in de goede beantwoording op de vragen die u vandaag gaat stellen. Dus er zijn ontzettend veel mensen vandaag hier aanwezig om deze begrotingsraad in goede banen te leiden en dat is maar goed ook, want het is altijd een belangrijk moment in het jaar, de bespreking van de begroting. Het weer geeft geen aanleiding om buiten te zijn, dus wat dat aangaat is het ook goed dat wij hier met elkaar zijn in de raadzaal. Daarvan hebben we dus aangegeven dat de eerste termijn, we hebben dat uitgepuzzeld met spreektijden, ongeveer zal duren tot aan de dinerschorsing. Na de dinerschorsing is de verwachting dat het college dan in de eerste termijn zal antwoorden, maar daar zal ik later nog meer over aangeven. Maar er is ook een mededeling aan de zijde van de raad. Want mevrouw Hofman-de Raad wil graag een mededeling doen. Dat zal ongetwijfeld te maken hebben met de cliffhanger van gisterenavond.

Mevrouw **Hofman**: Dank u wel voorzitter. Iedereen is vol spanning over een mededeling van mijn kant. Ik heb begrepen dat degene die gisteren tegen de benoeming van mij en wellicht ook mijn collega Rogier heeft gestemd zich niet gemeld heeft om de taak over te nemen en derhalve aanvaard ik dus met graagte het vicevoorzitterschap van de commissie Mens & Maatschappij.

De **voorzitter**: Nou, dat is een terechte, zeer hartelijke instemming. Fijn dat u het aanvaardt en daarmee ga ik ervan uit dat u nu met tromgeroffel ook het besluit ondersteunt om mevrouw Hofman-de Raad nu te benoemen als plaatsvervangend voorzitter van de commissie Mens & Maatschappij. Dat is het geval. Dan is dat bij dezen besloten en heel veel succes daarmee. Er zijn verder geen andere mededelingen aan de zijde van de raad, ook niet vanuit het college.

2. Vaststelling agenda

De **voorzitter**: Dan gaan we naar agendapunt 2, het vaststellen van de agenda voor vanmiddag. Op de agenda voor vanmiddag is er natuurlijk ruim de tijd om de begroting te bespreken, maar naast de begroting staat er ook een vijftal verordeningen op de agenda die ook onderdeel uitmaken van de beraadslaging. Later vandaag bij de stemming over de begroting volgt daarna ook de stemming over de voorliggende begrotingen die nu al kunnen. De andere verordeningen zullen in december a.s. aan u worden voorgelegd. Maar dat u dat dus ook weet en als u dat zou willen meenemen ook in uw afwegingen in de termijn.

Dan is er in het fractievoorzittersoverleg gesproken over hoe we deze begroting met elkaar gaan aanpakken. Daarbij is afgesproken dat in de eerste termijn elke fractie 9 minuten spreektijd krijgt plus een minuut extra voor elke raadszetel die de fractie heeft. Daarmee komen we tot de verdeling dat in de eerste termijn Hart voor Wassenaar 13 minuten spreektijd krijgt, de VVD 13 minuten, Lokaal Wassenaar! 11 minuten, het CDA 10 minuten, GroenLinks 10 minuten, D66 10 minuten, DLW 9 minuten en de PvdA 9 minuten. Dan heb ik ook meteen al de volgorde verklapt zoals het behandeld gaat worden. Dan in de tweede termijn is het 9 minuten, 9 minuten, 7 minuten, 6 minuten, 6 minuten, 6 minuten, 5 minuten, 5 minuten. Verder is er afgesproken dat er natuurlijk de

mogelijkheid is om ook in de eerste termijn, maar ook in de termijn aan de zijde van het college interrupties te plaatsen. Daarvan is afgesproken dat elke fractie vijf interrupties krijgt in de eerste termijn aan de zijde van de raad, bij de beantwoording van het college elke fractie vier interrupties krijgt en bij de tweede termijn van de raad en de tweede termijn van het college elk drie interrupties. Een interruptie is een korte vraag of opmerking. En kort, wordt wel eens gevraagd, is dat een minuut? Nou, bij voorkeur minder dan een minuut, want kort is kort. En het betekent ook een korte reactie terug. Dat betekent ook dat de levendigheid daarmee in het debat ontstaat. Het gaat in tweeën, om in die zin ook de kern die u naar voren wilt brengen neer te kunnen leggen bij de gene die in het gesprek is. Ik hoop dat u daar vandaag ook allemaal medewerking aan wilt verlenen, want ik denk dat we op die manier tot de kern kunnen komen. Want we noemen dit natuurlijk een debat, maar uiteindelijk, als het over de begroting en de toekomst van Wassenaar gaat is het altijd goed om vooral ook met elkaar te streven naar het goede gesprek. Daarbij kan dat helpen. Gaat u akkoord met deze orde om de vergadering, de spreektijden en de interrupties op deze wijze te doen? De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Voorzitter, ja daar gaan wij wel mee akkoord. Maar wat betreft de interpretatie van uw woorden, we hebben hier wel vanavond een debat. Daar moet ook af en toe ruimte worden gegeven om wat meer de diepte in te gaan als de inhoud daarom vraagt. Dus ik zou met die kanttekening heel goed kunnen instemmen met uw voorstel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Goed, gaat iedereen dan verder akkoord met dit voorstel? Dat is het geval. Dan gaan we het zo doen.

3. Inspreken

De **voorzitter**: Maar, we hebben ook een drietal sprekers vanmiddag. Welkom, fijn dat u er bent mijnheer Stekelenburg, heel goed. Als eerste is er een drietal sprekers en als eerste wil ik de heer Leembrugge de mogelijkheid geven om in te spreken over de begroting.

De heer **Leembrugge**: Geachte burgemeester, ik ga mijn jasje dichtdoen voor u. Geachte burgemeester, geacht college, geachte raadsleden en gewaardeerde pers, mijn naam is Philip Leembrugge, wonende in Nieuw Wassenaar gedurende 38 jaar en daarvoor nog tien jaar aan de Waalsdorperlaan, bij Duindigt, zoals u weet. Ik spreek hier namens mijzelf, als geïnteresseerde en bezorgde Wassenaar. Ik maak mij zorgen over de ingediende begroting, waarbij ik mij gesteund weet door de twee oppositiepartijen Hart voor Wassenaar en Lokaal Wassenaar!, de Vrienden van Wassenaar in zeker opzicht ook en de commentator op het gebied van de politiek in De Wassenaar Krant, de heer Jan H. de Ruij. Merkwaardig genoeg is mij het standpunt van GroenLinks in dezen niet bekend, althans niet blijkend uit standpunten in De Wassenaar Krant. Alvorens mijn zorgen met u te delen wil ik u vertellen dat de heer Jaap Kool en ik samen met de heer Bart van Leeuwen, toen voorzitter van de Vrienden van Wassenaar, in 2019 getracht hebben in gesprekken met de burgemeester en met de toenmalige wethouder van Financiën, om meer participatie van de Wassenaarders en een betere financiële verantwoording in De Wassenaar Krant, leesbaar en begrijpelijk voor alle Wassenaarders, te bewerkstelligen. De wethouder heeft ons toezeggingen gedaan, maar die zijn nooit gerealiseerd. Ook nu eigenlijk weer niet. Zie wat er in De Wassenaar Krant op 6 oktober jl. is gepubliceerd, begroting in één oogopslag en een verhaaltje daarachter. Opvallend is dat in de begroting eigenlijk alleen een behoorlijke specificatie staat van de lokale heffingen, met bedragen, maar dat bij alle andere uitgavenposten wel staat wat erin zit, maar geen enkel cijfer daaraan wordt genoemd en dat valt met name op bij het Sociaal Domein met pak 'm beet € 40 miljoen, bijna de helft van onze inkomsten en uitgaven. Dat zou toch wel prettig zijn, als dat gebeurde. Waarbij ik bovendien nog wil wijzen op het feit dat in de begroting wel deze (spreker toont een plaatje) stond, maar niet in de krant. Dat geeft de vermogenspositie aan en voor het beoordelen van inkomsten en uitgaven is de vermogenspositie natuurlijk hartstikke belangrijk. Ook voor de Wassenaarders. Veel grote getallen zien we daar, maar nauwelijks inzicht in enige specificatie van de totalen en geen toelichting. In De Wassenaar Krant geen enkel verklaarbare of leesbare uitleg of toelichting. Daarmee verkrijgt u toch geen draagvlak bij de bevolking? In ieder geval niet bij diegenen die echt wel willen weten hoe we er nu voorstaan. Je kunt er ook niet van uitgaan dat de geïnteresseerden naar de website gaan en daar een pdf-document van 121 pagina's met een omvang van 3,2 mb, gaan bestuderen. Daarom, voor de voorlichting en de verklaring van de begroting, helaas een dikke onvoldoende. En is het wel zo een evenwichtige begroting? Een belangrijke vraag. Eind 2018 komt er een uiterst kritische brief van de Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, de provincie dus, over een gebrek aan structureel evenwicht van inkomsten en uitgaven in de periode tot en met 2022. Ook nu laat de provincie de raad in een vorige maand verzonden brief weten: naar ons oordeel is er dus sprake van een structureel niet-sluitende jaarrekening. En dat leidt natuurlijk tot altijd in haar verlengstuk naar een structureel niet-sluitende begroting. Is

er na deze steekhoudende kritiek nog iets aangepast? Dat weet ik in ieder geval niet, maar u wel wellicht. Wat velen, de oppositie, de Vrienden van Wassenaar, de commentatoren in De Wassenare Krant en nog vele andere weldenkende Wassenaarders zorgen baart is de manier waarop met name de VVD en het CDA betogen dat we geen potjes, dat wil zeggen vrije reserves, moeten houden, maar dat we die moeten opmaken en ons vervolgens in de schulden moeten steken. Nu is het aangaan van leningen voor belangrijke investeringen geen doodzone. Maar als er geleend zou moeten worden om een tegenvallende exploitatie te financieren is dat wel een doodzonde. Daarom is het zeer verstandig...

De **voorzitter**: Mijnheer Leembrugge...

De heer **Leembrugge**: En sterker nog, absoluut noodzakelijk om een potje te hebben en te houden voor alle soorten tegenvallers die nu eenmaal altijd op de loer liggen.

De **voorzitter**: Mijnheer Leembrugge, vijf minuten gaan heel snel voorbij.

De heer **Leembrugge**: Ik heb mijn laatste slotzin.

De **voorzitter**: Dank u wel.

De heer **Leembrugge**: Over de begroting zelf ga ik me in dit verband niet uitlaten, dat laat ik over aan de raad die zeker met de nodige vragen en kritiek zal komen. Wat we me wel zorgen baart is het Sociaal Domein en dat heb ik al genoemd, dat met bijna € 40 miljoen verreweg de grootste uitgavenpost voor iets minder dan de helft van onze totale inkomsten is. Ik weet dat veel van die posten wel min of meer verplicht zijn, maar het is toch wel een hele grote hap uit onze begroting. Ik wens het college en de raad veel wijsheid en goed luisteren met terechte kritiek toe. Zodat we uiteindelijk een structureel verantwoorde begroting smeden. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u ook. Dan wil ik nu graag het woord geven aan de heer Van Reeuwijk van Camping Duinhorst over de toeristenbelasting. Mijnheer Van Reeuwijk, welkom.

De heer **Van Reeuwijk**: Goedemiddag, ook dank u wel dat ik even tijd krijg om iets te zeggen. Ik was een beetje verbaasd. We hebben verleden jaar gesproken over toeristenbelasting, een verhoging van 22%. Wel een beetje hoog. Toen had ik in ieder geval begrepen dat we de komende drie jaar het geheel zouden bevriezen, niet verhogen. Ik begreep in de wandelgangen dat er nu 3% inflatie wel berekend is. Die zag ik niet helemaal aankomen, maar dat zal mijn fout zijn. Ik maak ook wel eens een foutje. Ik denk persoonlijk, als je naar de hele begroting kijkt en naar de verhoging van verleden jaar, persoonlijk denk ik dat je dan verleden jaar een kleine fout hebt gemaakt met die hoge verhoging. Is het dan niet verstandig om, als je een fout maakt, dat dit jaar gewoon even recht te zetten en de verhoging van de toeristenbelasting wat naar beneden te halen? Toeristen zijn denk ik heel belangrijk in Wassenaar voor de werkgelegenheid. Als je naar Duinrell kijkt, als je naar ons kijkt, Maaldrift en de hotels die we hier hebben. En ik denk dat het voor de Langstraat, voor de ondernemers, heel belangrijk is dat er zoveel toeristen zijn, want die brengen een heel groot gedeelte van de omzet binnen. Afgelopen jaar zal ik te laag met mijn toeristenbelasting. Ik heb dat niet verhoogd. € 1,50 berekende ik, ik moest € 1,65 doorberekenen. Ik zit toeristisch op ongeveer 40.000 overnachtingen. Daar zitten de stacaravans nog niet bij. Daar lever ik ook € 0,15 bij in. Toeristisch kostte mij die verhoging afgelopen jaar € 6.000,00. Nu die stuiver, alleen toeristisch gezien kost het me weer tussen de € 2.000,00 en € 2.500,00. Wel een beetje zonde. Misschien ben ik dan een beetje eigenwijs. We hebben afgesproken dat we een vooroverleg zouden hebben, dat er afgesproken wordt wat de veranderingen zijn en dat we dat wat eerder van tevoren gaan doorvoeren als camping. Er wordt een jaar van tevoren gereserveerd. Op 1 april komen ze bij me binnen, ze reserveren voor het volgende jaar en dan krijgen ze van mij de prijs die ze gaan betalen. Ik denk daar van tevoren over na en die geef ik door en daar krijgen ze een factuur van. Ik kan met droge ogen gewoon zeggen: dit wordt de prijs, dit wordt het. En dan moet ik nu weer gaan zeggen 'jongens, je moet een stuiver bijbetalen'? Een stuiver is Nederlandse gulden, die bestaat niet meer. Het is eigenlijk 10 cent als je het in guldens bekijkt, daar gaat het nu niet om. Het zou prettig zijn als het allemaal iets eerder en iets beter wordt overlegd, want er is geen enkele terugkoppeling geweest die wel is afgesproken met de recreatie en de ondernemers. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Dan geef ik tot slot graag het woord aan de heer Sluimers. Die komt ook inspreken over de begroting.

De heer **Sluimers**: Mijnheer de voorzitter, dank u voor de mogelijkheid om hier te mogen inspreken. Mijn naam is Dick Sluimers, ik ben lid van de VVD en bij de recente

gemeenteraadsverkiezingen stond ik als lijstduwer op de lijst. Vandaag sta ik hier vooral als voormalig directeur-generaal van de rijksbegroting bij het ministerie van Financiën. In deze hoedanigheid was ik indertijd ook verantwoordelijk voor de directie Fipuli, ofwel de directie Financiën Publiekrechtelijke Lichamen. Dat zijn in ons land de provincies en de gemeenten. Mijn belangrijkste reden om vandaag in te spreken is de discussie in uw raad en ook discussies in de Wassenaarse media over de mate waarin een gemeente al dan geen reserves moet aanhouden. In de vorige begroting werd zelfs geopperd om de ozb te verhogen teneinde de dalende gemeentereserves aan te vullen zodat toekomstige investeringen van deze gemeente volledig uit eigen middelen zouden kunnen worden gefinancierd. Het fenomeen om als overheidsinstelling grote reserves aan te houden is in ons land niet nieuw. Ook in mijn tijd als directeur-generaal is daar door het ministerie onderzoek naar gedaan. Uit het onderzoek kwam naar voren dat niet alleen bij provincies en gemeenten het nodige geld was opgepot, maar dat het ook gold voor diverse universiteiten en scholengemeenschappen. Opgepot geld dat niet werd gebruikt voor publieke voorzieningen, maar door ambtenaren op de meest uiteenlopende manieren werd beheerd. Met als treurig dieptepunt de vele tientallen miljoenen die de provincie Zuid-Holland verloor op diverse bedrijfsleningen, de Ceteco-affaire als u zich dat nog kunt herinneren. En ook de omvangrijke verliezen van de provincie Noord-Holland op een deposito bij een IJslandse bank leidde indertijd tot veel publiciteit. Reden voor het ministerie van Financiën om zo een tien jaar geleden het zogenaamde schatkistbankieren voor decentrale overheden verplicht te stellen. In tegenstelling tot de rijksoverheid die een kasstelsel hanteert, werken gemeenten, net als bedrijven, met een baten-lastenstelsel. Zodat de investeringen op de balans kunnen worden genomen en via afschrijvingen op de lopende rekening kunnen worden verantwoord. In het Wassenaarse coalitieakkoord uit 2017, waar ik ook aan mocht meewerken, zijn deze afschrijvingsregels nadrukkelijk vastgelegd. Er is niets tegen een gemeente die geld leent om bepaalde investeringen te financieren, als die investeringen maar netjes in de boeken worden verantwoord en de gemeente uiteraard niet te veel leent. Zeker niet in de komende jaren waarvan ik verwacht dat de economische groei nog wel eens zou kunnen tegenvallen. Toch past het aanhouden van grotere cijfers door de gemeenten naar mijn opvatting niet in een gedegen financieel beleid. Het lijkt mooi om grotere cijfers te hebben om zelf investeringen te kunnen financieren. Maar feitelijk en zeker als u de ozb daarvoor verhoogt, leent u gratis van de burger. De gemeente kost dat hoegenaamd niets, maar de burger wel. Hij of zij kan dat geld niet elders, wellicht zelfs veel beter dan de gemeente, inzetten voor eigen doeleinden. Deze zogeheten opportunity costs komen nergens in beeld, het geld lijkt voor de gemeente gratis, maar voor de burger is dat niet het geval. Het tweede nadeel en dat heb ik vaak meegemaakt als directeur-generaal, is dat wanneer het geld min of meer gratis wordt beleefd, het vaak op zoek gaat naar een doel. Dat leidt bijna altijd tot een suboptimale kapitaalallocatie. Teneinde dit te voorkomen geven bedrijven in dergelijke gevallen overtollig kapitaal vaak terug aan hun aandeelhouders door extra dividenduitkeringen of inkoop eigen aandelen. Als je het geld niet gebruikt voor je eigen activiteiten moet je het gewoon teruggeven. En of dat nu aan aandeelhouders is van een bedrijf of aan belastingbetalers in een gemeente, dat maakt naar mijn mening ten principale niets uit. Kortom, de gemeente moet geen spaarbank willen zijn die geld inleent tegen burgers tegen een nultarief. Als burgers willen sparen zijn er tal van mogelijkheden bij reguliere financiële instellingen die daar ook een keurige rente voor vergoeden. Betekent dit dat de gemeente geen enkele reserve moet aanhouden? Nee, zeker niet. Algemene reserves, zoals bestemmingsreserves, zijn uitstekende mogelijkheden om een zekere buffer in de gemeentelijke begroting in te bouwen. Maar daar zou ik het bij laten zodat het geld dat u van de Wassenaarse burger vraagt altijd wordt ingezet voor concrete, gemeentelijke voorzieningen in ons dorp. Zoals wegen, scholen, een sporthal of een bibliotheek. Gratis geld lenen door de gemeente Wassenaar hoort niet bij die voorzieningen. Ik dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Ik sluit hierbij het inspreken af. Dank u wel. U zult horen in de bijdragen van de fracties hoe er verder op wordt gereageerd en uw bijdragen worden meegenomen.

4. Begroting 2024

De **voorzitter**: We gaan naar de behandeling van de begroting 2024 en ik wil graag als eerste het woord geven aan de heer Hendrickx voor zijn eerste termijn. Er werd hier gesuggereerd, het gaat allemaal van zijn tijd af, maar dat is niet het geval hoor, de klok is nog niet gestart, maakt u zich geen zorgen. Het woord is aan de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Voorzitter, dank u wel. Goedemiddag aan eenieder. Ik was inderdaad vergeten dat verhelderende vragen niet meer mogen, dus die stellen we maar niet. Onlangs kreeg ik van een nieuw lid van Hart voor Wassenaar een ouder verkiezingsprogramma van de partij waar zij voorheen lid van was. Ik citeer uit dit programma: "Er dient gestreefd te worden dat de overlast van het doorstromende verkeer drastisch wordt beperkt. Met name het sluipverkeer zal terugdrongen moeten worden en zuinig omgaan met gemeenschapsgeld is het devies met een

ambtelijke dienst die hoogwaardige diensten verleent. Wij zijn voor een sober en solide financieel beleid." Dat klinkt eenvoudiger dan het in de komende tijd zal zijn want Wassenaar staat voor de opgave om de door de landelijke politiek opgeleide korting op middelen uit het Gemeentefonds op te vangen. Dames en heren, dit is dat programma. Als u goed kijkt ziet u daar Hart voor Wassenaar staan. Het is een programma uit 1997 van het CDA, zij haalden er toen zes zetels mee, waarvan akte. Het was op de verkiezingen, zoals gezegd ik vind hem toch wel grappig. De andere kant van het verhaal is: dat was mal. De afgelopen weken hebben we kunnen genieten van uitingen van het college en de coalitie over de fantastische begroting. Toegegeven, zelfs wij raakten bijna bedwelmd van deze enorme goednieuwsshow, een PR-machine op volle toeren. Maar gelukkig is Hart voor Wassenaar een partij die solide is, met een sterk kloppend hart, met beide benen op de grond. Dat mag ook wel wanneer je de grootste fractie bent. Het college realiseert zich nog steeds niet dat het zich in een doodlopende straat bevindt, maar begint wel nattigheid te voelen. De spaarpot...

De **voorzitter**: Mijnheer Hendrickx, er is een interruptie van mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank voorzitter. Ik heb een vraag aan de heer Hendrickx. Bent u het met mij eens dat het getal 2701 groter is dan 2604?

De heer **Hendrickx**: Precies 97.

Mevrouw **Rogge**: Ja, bent u het dan met mij eens inderdaad dat de Wassenaarse VVD bij de verkiezingen de meeste stemmen heeft gehaald?

De heer **Hendrickx**: Absoluut.

Mevrouw **Rogge**: Oké.

De heer **Hendrickx**: Bent u het met mij eens dat we evenveel zetels hebben, zowel in de raad als in de commissies?

De **voorzitter**: U heeft reactie gehad. Jazeker. Dan is dat bij dezen uitgewisseld, allemaal weer verklaard. Mijnheer Hendrickx, gaat u verder.

De heer **Hendrickx**: Ik ben namelijk kwijt waar ik was. Maar gelukkig is Hart voor Wassenaar een partij die solide is, met een sterk kloppend hart, met beide benen op de grond. Dat mag ook wel wanneer je de grootste fractie bent. Het college realiseert zich nog steeds niet dat het zich in een doodlopende straat bevindt, maar begint wel nattigheid te voelen. De spaarpot was de reddingsboei die sinds 2014 misbruikt is om de gevolgen van slecht beleid te verdoezelen en de bodem van de schatkist is in zicht. Laten we daarom maar eens kijken zonder de roze bril van de coalitie op te zetten.

De eerste twee indicaties. De brief van 5 september jl. van de provincie. Daarin verklaart de provincie dat het resultaat van 2022 structureel negatief is. Bovendien verklaart de provincie dat ze zich zorgen maakt over de Wassenaarse financiën. En het tweede is, in de begroting 2023 is aangegeven dat eind 2023 de streefwaarde van de bankstand € 20 miljoen is. En vervolgens krijgen we de begroting 2024 en daarin is aangegeven dat de streefwaarde per hetzelfde moment, eind 2023, nu € 13,5 miljoen is. Binnen een jaar reductie van € 6,5 miljoen en alleen amendement Q zit daartussen. We hebben een begroting die structureel niet in evenwicht is. 2024 en 2025 zijn volgens de begroting in evenwicht, waarna 2026 en 2027 diepe rode cijfers laten zien, die meer dan € 4 miljoen bedragen. Een evenwichtige begroting is iets anders dan een begroting structureel in evenwicht. En dan zou ik graag willen vernemen wat dan zo evenwichtig is aan deze begroting. Volgens dit college is het de schuld van de rijksoverheid, die laat alle gemeenten in Nederland zitten. We hebben gezien hoe de rijksoverheid is omgegaan met de problemen als gevolg van de uit de hand gelopen Jeugdzorg. Hun reactie: los het zelf maar op. En er zijn gemeenten met kwalitatief goed bestuur die die problemen ook daadwerkelijk hebben opgelost. Je hoop op de rijksoverheid vestigen zal, zoals bijna altijd, leiden tot uitgestelde frustratie. De redenering van dit college en deze coalitie is ernstig fout. Dus het zogenaamde ravijn vindt plaats in 2026. Dus wie in 2026 een probleem heeft, heeft datzelfde probleem in de jaren die erop volgen. En Wassenaar heeft een aanzienlijk probleem. Meer dan € 4 miljoen. En volgens onze berekeningen is het probleem zelfs groter dan € 6 miljoen per jaar. Want is het daadwerkelijk zo dat alle gemeenten in 2026 het ravijn induiken? Op basis van de begroting 2023 hebben volgens de provincie 14 van de 50 gemeenten in Zuid-Holland wel het goede predicaat van een structureel in evenwicht zijnde begroting, inclusief 2026. Rotterdam, een van de 14 gemeenten heeft in 2026 een begroting met een structureel voordelig saldo. In Wassenaar hebben we dan een tekort van € 4 miljoen. Kortom, zal de rijksoverheid

zich afvragen wie geholpen moet worden? Net zoals met de Jeugdzorg? Op de rijksoverheid rekenen is gokken. Zeker wanneer een behoorlijk deel van de gemeenten de zaken wel op orde heeft. Maar stel zelfs dat de rijksoverheid toeschietelijk is, zal ze het hele probleem oplossen? Wij denken zelf: big nope. Want hoe groot is het probleem van Wassenaar? Ik zou even mijn zinnen willen afmaken, dan stop ik wel even. We kijken naar een vergelijkbare gemeente als Voorschoten en Bloemendaal. Ook zij hebben tekorten, maar wel slechts de helft van Wassenaar. Wanneer de rijksoverheid al met een oplossing komt dan zal die zuinig zijn. En hoe dan ook, Wassenaar heeft in deze begrotingsperiode al een probleem en deze coalitie lost dat niet op. Dat zien we dan wel is de modus operandi. We vinden dat ongemeen onverantwoordelijk.

De **voorzitter**: Interruptie van mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Ja dank u wel voorzitter. Ik hoorde enige zinnen geleden de heer Hendrickx zeggen dat je niet op de overheid moet afgaan want dat is gokken. Nu loop ik wat vooruit op mijn betoog, maar mijn betoog gaat erover dat de overheid verplicht is en een taak heeft, verantwoordelijkheid, om juist voorzieningen te realiseren. En bovendien dus inkomsten van het rijk dus naar de gemeente te doen stromen zodat die gemeenten hun taken kunnen uitvoeren. Dat hoort erbij. Dat doet een rijksoverheid. Mijn indruk is dat u dat misschien niet helemaal goed begrepen heeft. Maar bent u het dan met mij eens dat de rijksoverheid een overheid is die dus de verantwoordelijkheid heeft om taken en voorzieningen en dus inkomsten naar de gemeente te doen toestromen.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter, dit is al de tweede interruptie die mij bespaard wordt en dank daarvoor. Ik ben het volkomen met u eens, de rijksoverheid heeft dat te doen. U vergeet alleen één vraag te stellen, hoeveel? En dat is de kwestie natuurlijk, dat hebben we gezien bij de 3D-operatie, waarbij de rijksoverheid zei van goh, begin er maar aan en hier heb je alvast 20% lager budget, zoek het maar uit en dat hebben ze ook nooit gecompenseerd. Dus ja, de rijksoverheid heeft de verantwoordelijkheid om daar fondsen voor te geven aan de gemeente. Doet dat ook en zegt tegelijkertijd als je te weinig hebt is het jouw probleem en als je het voldoende hebt, dan heb je waarschijnlijk goed bestuurd.

De **voorzitter**: Mevrouw Ettema, afrondend? Gaat u verder.

De heer **Hendrickx**: Ja, ik weet nu precies waar ik zat. Ik had mijn vinger erop gehouden. In hun ongebreidelde optimisme schermen college en coalitie met enorme investeringen. Wassenaar Vooruit. In 2023 staat voor bijna € 50 miljoen aan kredieten klaar en in 2024 komt er nog € 20 miljoen bij. € 70 miljoen bij elkaar. Gemiddeld, daar moeten we er ook rekening mee houden, wordt een project in Wassenaar door de historie heen 50% duurder dan gepland. Of je nou over het tunneltje spreekt, de windmolen, de Havenkade of wat dan ook. Wanneer we de kredietvoorstellen stuk voor stuk beoordelen en dat hebben we gedaan, dan is van die € 70 miljoen € 57 miljoen vervangend en € 13 miljoen nieuw of uitbreiding. En van die € 13 miljoen gaat de helft naar het Rijnlands Lyceum voor de uitbreiding van de school. Vervangend wil dus zeggen: we hebben het al, maar het moet gerenoveerd of vervangen worden. Voor de duidelijkheid, iedere vervangingsinvestering zal leiden tot lastenverzwaring door rente en afschrijvingen. € 70 miljoen investeren met ruim € 10 miljoen op de bank. En het Skatepark staat er nog niet bij, mind you. Evenals ongeveer € 30 miljoen extra die we inschatten aan vervangingsprojecten die zich de komende vijf jaar zal aandienen. En, omdat we veel zaken vooruitgeschoven hebben, zijn ze ook nog een keer dringend geworden. Kortom, Wassenaar staat voor een opgave om bijna € 90 miljoen aan vervangingsinvesteringen op te hoesten binnen een tijdshorizon van tien jaar, exclusief overschrijdingen. En uiteraard is dit het bewijs van slecht financieel beleid. Investeringen doe je gelijkmatig, met onderhoud beperk je investeringsbehoefte. Twee dingen die de afgelopen coalities hebben nagelaten. Het is eigenlijk een got-spe dat een spaarpot van € 45 miljoen zomaar is opgegaan zonder dat je het gevoel hebt dat je serieus geïnvesteerd hebt. Afschrijvingen corresponderen met de waardevermindering van hun bezit. Wil je verouderd en afgeschreven bezit vervangen, dan moet je de afschrijvingen bij elkaar gespaard hebben om dat verouderde bezit te kunnen vervangen. We vragen, met nul in de kas, of bijna nul in de kas. Een fraai voorbeeld is het zwembad, op enig moment moet dat vervangen worden, waar is dan de € 15 miljoen? Wat gaan we nu werkelijk investeren? De VVD rept van € 88 miljoen. Het CDA krijgt tintelingen van dit bedrag. Het kan allemaal uit de algemene reserve, die is groot en dan kunnen we lekker lenen. Er is wel wat veranderd sinds 1997. De PvdA vraagt zich nog af waar € 500.000,00 is gebleven en of die er nog in zit of niet. Uit de begroting is heel goed te halen wat de werkelijke investeringsdrift van dit college is. En dat valt tegen. Hele grote verhalen onder het motto: spannend, kijk ons, wij investeren. De werkelijkheid is drastisch anders. De begroting geeft goed inzicht. In 2026 zullen de materiële activa € 55,9 miljoen bedragen. Dat is € 5,3

miljoen meer dan de € 50,6 miljoen aan materiële activa in 2023. Ik zou nu willen vragen even door te gaan. Ook de afschrijvingen worden geïnvesteerd en die bedragen € 6,6 miljoen. Dus totaal aan investeringen in de jaren 20, 24, 26 bedraagt net geen € 12 miljoen. Volgens een achterstalig...

De **voorzitter**: Volgens mij is dit dan toch een goed moment voor die interruptie. Mevrouw Rogge-Schneider.

Mevrouw **Rogge**: Dank voorzitter. Ja, ik hoor het de heer Hendrickx zeggen, hij is hartstikke zuinig en houdt de hand goed op de knip. Ik ben benieuwd, wat wordt nou de inhoudelijke bijdrage van Hart voor Wassenaar aan Wassenaar de komende tweeënehalf jaar? Er ligt hier een hele sterke uitvoeringsagenda voor, maar Hart voor Wassenaar is vooral bezig met hand op de knip, onderzoek over kwaliteit van bestuur, extra checks and balances, extra raadscommissies, referendum, allemaal processen. Maar wat gaat Hart voor Wassenaar nu doen op de inhoud? Wat gaat u nou concreet betekenen voor de inwoners van Wassenaar?

De **voorzitter**: De heer Hendrickx:

De heer **Hendrickx**: Ja, voorzitter, het antwoord daarop is heel simpel, we hadden heel veel gewild. Samen met een paar andere partijen die hier ook in de zaal zitten hadden we een keurige begroting en een keurig coalitieprogramma neergezet. Maar dat kunnen we niet uitvoeren, dan waren er veel betere dingen gebeurd dan die nu gebeuren. Dus ja, wat willen wij nog doen op dit moment? U heeft onze activiteiten gezien van de afgelopen periode. We zijn hard bezig met het indienen van moties voor verschillende zaken. We zijn hard bezig met het afwegen van welke uitgave je wel en niet moet doen. Wij zijn niet de uitvoerder, laat er geen misverstand over bestaan. De uitvoerder zit daar en die moet uitvoeren wat hier besloten wordt. Wij werken hier aan de besluiten en daar werken we hard aan. U heeft daar gisteren bij gezeten en heeft een paar fantastische voorbeelden gezien van hoe wij als Hart voor Wassenaar, als de grootste fractie in deze raad, bezig zijn met de toekomst van Wassenaar. Dank u wel. Daar wil ik nog bij zeggen dat het spreken over dingen minstens zo belangrijk is. Ik kom er straks nog even op terug. Er is onlangs geschreven 'gelijk krijgen is niet altijd gelijk aan gelijk hebben'. Gelukkig is het zo dat er steeds meer Wassenaarders ons gelijk geven en de rest van de zin komt straks nog aan de orde. Dank u wel.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge-Schneider heeft u nog behoefte aan een afrondende vraag?

Mevrouw **Rogge**: Ja, voorzitter, graag. Ik hoor een heel lang antwoord, maar ik hoor er eigenlijk toch niet in wat u nu concreet voor de Wassenaarder wilt bereiken. Kunt u daarvan misschien twee of drie voorbeelden noemen?

De **voorzitter**: Als u dat via de microfoon doet, dan krijgt iedereen het mee.

De heer **Hendrickx**: Dank u wel, voorzitter. Kijk, we hebben deze nog altijd bij ons. Die leidt ons nog altijd. Ik wil niet zeggen dat we op onze knieën gaan zitten, een kruis slaan en even bidden wanneer we het programma van Hart voor Wassenaar nog een keer tevoorschijn halen, maar wat wij zouden willen bereiken, en natuurlijk heb je daar de medewerking van nog een paar andere zetels nodig, wat wij zouden willen bereiken is op het gebied van verkeer en daar hebben we vandaag ook een paar moties voor, dat het sluipverkeer fors afneemt. Dat willen wij bereiken. We hebben niet de indruk dat de VVD daar heel hard aan mee wil werken. Zelfs een beetje tegenwerkt. Maar daar komen we straks nog wel op wanneer het onderwerp aan de orde is. We willen een eind maken aan verkeersoverlast. Daar hebben we voorstellen voor gedaan. En daar willen we verdere voorstellen voor doen. We vinden ook dat Wassenaarders het eerste recht hebben op woningen in Wassenaar. En daar hebben we geen discussie over. We vinden ook en daar hebben we gisteren een motie voor ingediend, dat het luisteren naar Wassenaarders heel belangrijk is. Het is eigenlijk verschrikkelijk dat Wassenaarders een brief moeten insturen naar de krant om gehoord te worden in de hoop dat het opgepikt wordt door een raadslid om er iets mee te doen. Ja, voorzitter, ik ben hier uitgedaagd om een antwoord te geven.

De **voorzitter**: Zeker, er waren een aantal voorbeelden. We zitten op drie en er staan er volgens mij tien op, maar die zijn bekend. Dank u wel. Volgens mij is de vraag daarmee beantwoord. Gaat u verder.

De heer **Hendrickx**: Ik ben bij vier gestopt. Ja, nu ben ik het weer kwijt. Ik krijg er wel een minuut bij vanwege het... Ik ben het nu echt kwijt.

Je kunt van € 12 miljoen investeren niet echt onder de indruk raken, zeker wanneer je er tegenover ziet staan € 90 miljoen achterstallige investeringen. En waar gaan we die € 12 miljoen aan besteden? Als het aan de VVD ligt in ieder geval en laat ik het gewoon één keer sympathiek uitdrukken, het Centrumplan. Het is geen plan van het centrum, want als je een Centrumplan hebt, komt er veel meer bekijken. Maar ik wil dat woord steentjes vermijden, dus ik noem het Centrumplan. Dan kunnen we daarnaast de komende drie jaar nog € 6 miljoen investeren. De Kievitschool erbij en je bent klaar. Of de Kievitschool niet en Prinsenweg en de Wassenaarse Slag. Dan ben je ook klaar. Ook wanneer je vanuit de bankstand rekent kom je op hetzelfde uit. Dus waar deze begroting duidelijk zou moeten maken wat we gaan investeren blijft het net zo vaag als het coalitieakkoord waarvan de begroting de uitwerking is. Waar gaan we nu die € 12 miljoen in investeren? Je mag verwachten dat die begroting duidelijkheid verschaft en dat is ook een vraag aan het college.

Ook de liquiditeitsplanning die we hebben ontvangen is niet duidelijk. Per saldo, we kijken nu naar de begroting van baten en lasten. Ook daar vallen enkele bijzondere zaken op. De uiteindelijke conclusie is dat 2024 een gigantische bezuinigingsoperatie is, anders dan het beeld dat gecreëerd is over deze begroting. We weten in ieder geval dat het jaar 2022 een structureel tekort kent van € 700.000,00, zie de brief van de provincie. In 2024 liggen de baten € 5 miljoen hoger dan in 2022 en volgens deze begroting zullen de lasten € 8 miljoen hoger zijn. Dus we kijken weer even naar de begroting en naar 2022 en van € 700.000,00 structureel komt er € 3 miljoen bij. Wanneer de begroting van 2024 vergeleken wordt met de begroting van 2023 en dat is de laatste versie dan zien we een ander beeld. De inkomsten nemen met maar € 1 miljoen toe, maar de lasten nemen af met € 2,6 miljoen. Wat is hier aan de hand? Wanneer we per programma gaan bekijken dan vragen we ons echt af wat er gebeurt. Ook hier schiet het college tekort in zijn informatievoorziening. Want als je het goed uitrekent, dan kom je erachter dat in programma 1 9,3% wordt bezuinigd, in programma 2 10,5%, in programma 3 3,2%, in programma 4 13,5% en in programma 5 8,9% op de bestaande in '23 aanwezig zijnde lasten. Totaal 8,7 bezuinigen en dit zijn de bezuinigen op volume na inflatie. Nergens in de begroting is ingegaan op een bezuinigingsoperatie van € 8,2 miljoen. Nergens. Kwaliteit van bestuur, bestuurscultuur. Het is een diepe schande dat het college de cijfers hierover achterhoudt en de relatie met de raad verder troebleert. Gegeven de omvang moeten die bezuinigingen ook hoofdmoot zijn van dit debat. Waarom worden ze gedaan? Met welk perspectief? Wat zijn de gevolgen? En toch nog leidt dit naar een tekort van € 4 miljoen over drie jaar. Waarom gaat het debat niet over de begrotingen? Waarom gaan we het niet hebben over dat waarin deze begroting significant bijzonder is? Waarom zwijgt u hierover? Denkt u dat we allemaal gekkies zijn? Dit maakt ingaan op de begroting een soort poppenkast. Het zijn veelal uit normale cyclische processen voortkomende zaken. En toch willen we een aantal punten op tafel leggen. En die punten zullen we gaan behandelen in de tweede termijn.

Voor nu wil ik even blijven stilstaan bij het feit dat we op weg zijn naar een nulpositie in de kas, dat we eigenlijk onvermijdelijk de schulden induiken, waarvan ik overigens als enige reactie zeg: als de Wassenaarse bevolking dat niet wil, dan kunnen er andere economische overwegingen zijn, maar als de bevolking het niet wil, dan is het klaar. En we gaan naar, ik heb een paar seconden extra nodig, we gaan naar investeringen van maar € 12 miljoen bij een investeringsbehoefte van € 90 miljoen de komende vijf jaar. Hoe gaan we dat oplossen en daarbij laat ik het op dit moment want ik denk dat ik al problemen voldoende heb aangegeven. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Het woord is aan mevrouw Rogge-Schneider.

Mevrouw **Rogge**: Dank u wel, voorzitter. Allereerst wil ik graag de sprekers danken. Het is heel goed dat inwoners hun kennis en ervaringen met ons delen voorafgaande aan dit begrotingsdebat. En ook nog dank aan de inwoners en ondernemers die ons een open brief stuurden afgelopen week, in De Wassenaarse Krant. We waarderen deze betrokkenheid en we horen u. En dan nu de begroting. Dank aan het college en het ambtelijk apparaat voor het opstellen van dit belangrijke document. Het is een duidelijk verhaal. We investeren in Wassenaar, zodat Wassenaar nog mooier en beter wordt voor onze inwoners. En dat kan gewoon, voorzitter, want ondanks wat sommige partijen hierover beweren, we hoorden zojuist de vorige spreker, Wassenaar staat er goed voor. De begroting is sluitend en dat betekent dat de inkomsten en de uitgaven met elkaar in evenwicht zijn. En dat wordt ondersteund ook door financiële kengetallen. En dat zijn objectieve financiële normen, ik noem er een paar. Solvabiliteit, dat gaat om de mate waarin de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. En die is zeer hoog. Het weerstandsvermogen, dat aangeeft of er voldoende buffers zijn om mogelijke tegenvallers en risico's op te vangen, is zeer goed. Eigenlijk zijn alle kengetallen gemiddeld tot goed. Op een na, dat is de belastingcapaciteit. Inwoners betalen relatief veel lokale belasting in Wassenaar. En daarom zijn we ook tegen een onnodige ozb-verhoging. En ook de accountant, de Rekenkamercommissie en de provincie bevestigen dat Wassenaar er financieel goed voorstaat. Voorzitter, deze begroting is het financiële fundament onder de uitvoering van het coalitieakkoord Samen voor Wassenaar. En wij zien de VVD-

ambities uit dit akkoord goed terug. Ik zei het al, we investeren in Wassenaar. En daarmee vervullen we een belangrijke taak van de gemeente. Namelijk om de voorzieningen voor de inwoners te regelen en op niveau te houden. We investeren in verkeersveiligheid, omdat we willen dat onze kinderen, onze ouders, wij zelf veilig van A naar B kunnen. We investeren in een veilig en schoon dorp, in nette stoepen en groen dat netjes wordt bijgehouden. Overigens nog even terug naar verkeersveiligheid. U weet, ik let altijd extra goed op de Dr. Mansveltkaade, dat is de weg naar de sportverenigingen. In oktober vorig jaar is in deze raad unaniem een motie aangenomen om deze fietsroute veiliger te maken. Dat wilden we combineren met werkzaamheden door Dunea aan de waterleiding. In de begroting zag ik hierover echter niets terug. En bij navraag leerde ik dat deze werkzaamheden worden uitgesteld tot 2026. Ik moet zeggen, daar werd ik onaangenaam door verast. Zeker omdat er ook gebouwd gaat worden in het Rode Dorp en dit wordt vast ook nog een belangrijke route voor bouwverkeer, nog onveiliger dus. Dus college, een vraag, willen jullie alsjeblieft goed daarnaar kijken en waar mogelijk al dan niet tijdelijke maatregelen nemen. We investeren ook in een veilig en schoon dorp, dat zei ik al. De afgelopen maanden heeft de Wassenaarse VVD nadrukkelijk aandacht gevraagd voor goed onderhoud. We hebben afgesproken het onderhoudsniveau te verhogen en we trekken daar structureel € 248.000,00 voor uit. Deze investering zal de komende jaren zichtbaar worden voor alle inwoners van Wassenaar. De afvalinzameling is goed en efficiënt, zodat de kosten voor onze inwoners niet stijgen. Op initiatief van de Wassenaarse VVD scheidt Avalex plastic, metaal en drinkpakken, zogenaamde PMD, uit het restafval en hoeven inwoners dit niet meer zelf te doen. Hierdoor wordt minder afval afgekeurd en kan er meer worden gerecycled, wat ook beter is voor het milieu. We investeren in de dorpskern zodat inwoners en bezoekers daar met plezier naartoe gaan en zodat er een goed ondernemersklimaat is. En dat laatste geldt overigens niet alleen voor de dorpskern, maar voor heel Wassenaar. Ik sprak met bewoners die regelmatig winkelen in Oegstgeest, Laren, Heemstede en die vinden het belangrijk dat een winkelgebied er goed uitziet, dat het fijn is om er te verblijven en om dingen te kopen. En dat is precies wat we voor ogen hebben met de dorpskern van Wassenaar. We willen winkels, geen leegstand. We willen dat de dorpskern klaar is voor de toekomst inclusief klimaatverandering. Dat hij hittebestendig is, dat er bomen staan en dat er een goede waterafvoer is.

Voorzitter, wij kijken uit naar de definitieve plannen voor de dorpskern en de financiering ervan. Het is een hele hap geld. En mijn vraag ook aan het college is, wordt er echt nog steeds kritisch gekeken of het op bepaalde punten minder kan? De Wassenaarse VVD is voor investeringen in verduurzaming. Goede duurzame investeringen moeten in twintig jaar kunnen worden terugverdiend. We ondersteunen inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties bij verduurzaming door te informeren, te stimuleren en te faciliteren. Ook als zij zonnepanelen op hun dak willen leggen. De aanpassing van het zonnepanelenbeleid in onze omgeving is gezegd niet van een leien dakje gegaan. Er waren knelpunten zoals de balans met ons beschermd dorpsgezicht. Mede op verzoek van de Wassenaarse VVD is de evaluatie van dit beleid een jaar naar voren gehaald. Er wordt dit kwartaal nog naar gekeken. Wat de Wassenaarse VVD betreft kijken we bij aanvragen naar wat er wel kan in plaats van wat er niet kan. We investeren in woningbouwprojecten die zorgen voor betaalbare woningen in Wassenaar. We gaan investeren in De Paauw. In het coalitieakkoord hebben we afgesproken dat er op korte termijn een integraal plan moet liggen, waarin ook de locatiekeuze van de huisvesting van de overige ambtenaren en de gemeentewinkel is meegenomen. Een vraag. Wat is de status hiervan? En is er al gekeken naar mogelijke cofinanciering van dit project?

En een andere vraag, Huize Ivicke is in de vorige raadsperiode voortvarend opgepakt. Wanneer kunnen we dit financieel afwickelen? Zet het college hier druk op? We investeren in scholen, we investeren in sport. Vorige week nog keurde deze raad een krediet goed voor de gemeentelijke sporthal. Vanaf april a.s. kunnen daar heel veel Wassenaarders naar hartenlust sporten, van volleybal tot badminton en nog veel meer. En daarnaast wordt de hal gebruikt voor Fit in Wassenaar en sociale activiteiten. En samen sporten is niet alleen leuk en gezond, maar het draagt ook bij aan sociale verbinding. En dat is hard nodig in Wassenaar. Want in 2020 gaf bijna de helft van de Wassenaarders boven de negentien jaar aan zich wel eens eenzaam te voelen en daar moeten we iets aan doen. Als lokale overheid moeten we er zijn voor onze inwoners, juist als het even niet zo goed gaat.

Last but not least, ga ik daarom in op mens en maatschappij, zoals het Sociale Domein hier zo mooi wordt genoemd. Het grootste deel van onze uitgaven, bijna € 40 miljoen, rondde de inspreker het zojuist af, € 40 miljoen van de ruim € 88 miljoen gaat naar het Sociaal Domein. Het gaat direct naar zorg en ondersteuning van de Wassenaarders, van jong tot oud. Begin dit jaar is het langverwachte loket er gekomen met één telefoonnummer waar iedereen die hulp of ondersteuning nodig heeft terecht kan. En daar zijn we ontzettend blij mee. Wat natuurlijk wel lastig is en blijft, zijn de enorme kosten voor de Jeugdzorg. In vergelijking met andere gemeenten doet Wassenaar het goed, dat laten de cijfers zien. Maar Jeugdzorg is ook een opneemregel. Een vraag: wat doet het college om deze kosten in de hand te houden? En dezelfde vraag voor de maatschappelijke ondersteuning. In de vorige periode heeft de raad besloten tot vele maatregelen om de Jeugdzorg en de maatschappelijke ondersteuning effectiever in te richten. De Wassenaarse VVD wil graag dat het

college een raadsinformatiebijeenkomst organiseert, waar we worden bijgepraat over de stand van zaken van de invoering van deze maatregelen en de resultaten tot nu toe. Daarom dien ik graag een motie in, mede namens het CDA.

Voor de oudere jeugd zijn we een pilot gestart met het jongeren centrum aan de Dr. Mansveltkade.

De **voorzitter**: Nog even, want dan hebben we die meteen voor de administratie. U dient de motie in, dan maakt de motie onderdeel uit van de beraadslaging en de moties geven we vandaag een getal. Dus dan krijgt hij een 1. En ik zie zelfs drie indieners onder de motie staan.

Mevrouw **Rogge**: Mijn tijd loopt overigens door, voorzitter.

De **voorzitter**: Ja, ja, nee, dat klopt.

Mevrouw **Rogge**: Nee, de motie wordt uiteindelijk alleen ingediend door VVD en CDA.

De **voorzitter**: Oké, hartstikke goed. Dan heb ik die helemaal voor de administratie. Dank u wel.

Mevrouw **Rogge**: Dan ga ik verder. Voor de oudere jeugd zijn we een pilot gestart met het jongeren centrum aan de Dr. Mansveltkade. Onze complimenten aan iedereen die hierbij betrokken is. Van jongerenwerk, de politie en de boa's tot de jongeren zelf. We hopen natuurlijk dat het mogelijk is om dit centrum tijdens de pilot nog een keer te openen op een vrijdagavond of een zaterdagavond, of een aanvullende pilot te doen. Verder een vraag aan het college, we zijn ook benieuwd hoe de jongerenparticipatie er verder uit gaat zien. Kan het college daar al iets over zeggen? Op het gebied van sociale dienstverlening heeft onze gemeente korte tijd samengewerkt met Voorschoten. Voorschoten heeft ervoor gekozen deze samenwerking weer te ontbinden. Klopt het dat zij hier nog een vergoeding voor moeten betalen aan Wassenaar? Zo ja, waar zien we die dan terug in de begroting? Wat echt mooi en kenmerkend is voor Wassenaar is de grote inzet van vrijwilligers en die willen wij vanuit de gemeente goed ondersteunen. Dat hebben we ook zo afgesproken in het coalitieakkoord. In de begroting staat dat we willen onderzoeken hoe we de respijtzorg optimaal kunnen vormgeven. Maar er bestaan al heel veel activiteiten die mantelzorgers ondersteunen. Laten we daar zoveel als mogelijk bij aansluiten. In de begroting staat dat er inzet wordt gepleegd op voldoende huisartsenzorg in Wassenaar. Dat klinkt goed. Ware het niet dat we dit al een tijdje horen. Huisartsen in Wassenaar hebben een krachtig initiatief genomen om een gezondheidscentrum te ontwikkelen in de voormalige Sint-Jozefkerk. Kan het college aangeven wat daar de status van is en wanneer er wordt gestart met deze ontwikkelingen?

Voorzitter, ons dorp vergrijsst. We krijgen steeds meer ouderen. Met betaalbare woningen, goede scholen, veilig verkeer, nette straten en stoepen, goede sportvoorzieningen en een bruisend dorpscentrum blijft Wassenaar ook aantrekkelijk voor jonge gezinnen. En dat maakt het allemaal van belang om daarin te investeren. Dat is ook onze taak als gemeente, om te investeren in ons dorp, in onze inwoners en de ondernemers. En dat is bestuurskracht.

Voorzitter, ik ga richting afronding. De Wassenaarse VVD is voor een sterk, robuust, degelijk financieel beleid. Dat is altijd zo geweest en dat zal altijd zo blijven. Als het niet nodig is, verhogen we de lasten voor onze inwoners niet. Het leven is nu al duur genoeg en de gemeente is geen spaarbank. Als onze inwoners willen sparen, dan kunnen ze dat zelf doen, op hun eigen spaarrekening. Liever investeren we het geld, zodat het maatschappelijk rendeert.

De **voorzitter**: Interruptie van de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter, ik wilde de laatste woorden van mevrouw Rogge even afwachten, maar dan bij dezen. U heeft en passant nogal wat investeringsvoorstellen de revue laten passeren. Het gemeentehuis hier, daar staat € 12 miljoen voor. We weten dat er voor het Centrumplan € 6 miljoen staat en als we naar de lijst kijken van de liquiditeitsprognose, dan staan er zoveel dingen op, dat je al snel aan € 20 miljoen tot € 25 miljoen gaat komen. Maar alleen al het raadhuis en het Centrumplan zijn bij elkaar € 18 miljoen en gaan de komende drie jaar aan de bak. Hoe gaat u dat in deze begroting passen? Want ik heb dit college geen keuzes zien maken. Welke keuzes maakt u ten aanzien van de investeringen die de komende drie jaar gedaan moeten worden? Dank u wel.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Nou volgens mij past het precies, want de begroting sluit. Dus er komt net zoveel in als dat eruit gaat.

De **voorzitter**: Mijnheer Hendrickx voor een vervolgvraag.

De heer **Hendrickx**: Voorzitter, dank u wel. Ik sta nu op het punt om een paar regels van het boekhouden te gaan noemen. Dat is het verschil tussen lopende rekeningen en een investeringsrekening. Het college geeft aan dat het € 12 miljoen gaat investeren. Nou, met wat buigen en doen is het € 13 miljoen. Simpelweg, dat staat in de begroting, € 13 miljoen. Een andere conclusie kun je niet trekken. Die € 13 miljoen geeft de ruimte aan die investeringen die de komende drie jaar worden gedaan. En dan praten we over het betalen van de rekeningen ten behoeve van investeringen en niet wanneer het op een gegeven moment in de afschrijving gaat komen. Dat is een ander verhaal. Maar € 12 miljoen gaat betaald worden aan investeringen de komende ruim drie jaar. Hoe kan passen wat u opnoemde en de wensen die in de liquiditeitsplanning zijn gekomen en de wensen anderszins gehoord. Hoe kan dat passen? En dan noem ik nogmaals twee dingen, raadhuis € 12 miljoen en Centrumplan € 6 miljoen. Hoe kan dat passen in die € 12 miljoen die er voor staat?

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Ik blijf eigenlijk bij hetzelfde antwoord. Zelfs als in deze begroting alles volgens planning wordt uitgevoerd en dat is heel ambitieus, dan sluit de begroting precies. Het kan gewoon zonder extra ozb-verhoging.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ook nog een interruptie van de heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u voorzitter. Wij kennen de VVD als een partij die een traditie heeft op financieel beleid en in ieder geval in woord altijd een behouden financieel beleid heeft gekend. Ook in de vorige coalitie was dat het geval en in de daarvoor gaande coalities ook, als zij deel ervan uitmaakte. En wat mij opvalt is dat er nu wel heel erg gemakkelijk door de VVD van koers wordt gewijzigd. Daar zou ik graag nog wat meer woorden over horen. Hoe is het nu gekomen dat de VVD op dit moment vrij makkelijk toestapt naar het eventueel maken van schulden?

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Nou voorzitter, daar heb ik eigenlijk helemaal niets over gezegd. Wij zijn gewoon voor degelijke overheidsfinanciën en dat laat deze begroting ook zien.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Nou precies, u heeft er eigenlijk niets over gezegd, maar in de uitgangspunten wordt nu in woord letterlijk gezegd dat we niet langer uitsluiten dat we schulden aangaan. En dat is wel een koerswijziging. Dus u heeft er nog niet zoveel over gezegd, misschien kunt u dat toch eventjes toelichten.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Nou, er zijn eerst ook nog wel een aantal andere knoppen, denk ik, waar we aan kunnen draaien voor het zover is. We kunnen de investering op een gegeven moment natuurlijk temporiseren. Of, we kunnen misschien ook die inkomsten misschien toch een keer vergroten. En uiteraard kunnen we ook lenen voor investeringen. Niet om in een oude sok te stoppen, maar om te investeren in maatschappelijke dingen. En dat is echt geen ramp, want van de 342 gemeenten in Nederland doen de meeste dat. Volgens mij doen vijf het maar niet. Ik heb zelf ook een lening. Ik heb een hypotheek voor mijn huis. En het gaat erom dat dat een goede lening is en die kan ik gewoon betalen met mijn salaris. En als je een huis hebt en een hypotheek, betekent dat niet dat je geen brood meer kunt kopen. Dus, ja.

De **voorzitter**: Oké, helder. Nog een interruptie van de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja, voorzitter. Met betrekking tot de investering kom ik zo terug bij de wethouder, want ik hoop dat die het wel snapt. En dat zeg ik met alle respect voor u, maar dit getuigt niet van het juiste inzicht van wat een sluitende begroting voorstelt. Ik heb de volgende vraag. Als je € 10 miljoen leent, dan doe je dat om te investeren, neem ik aan. Je zet het niet op de bank, hebben we zojuist gehoord van u en van anderen. € 10 miljoen investeren, hoeveel ozb denkt u dat je moet verhogen wanneer je € 10 miljoen investeert?

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Voorzitter, ik heb een ander inzicht. Dat is niet hetzelfde als uw inzicht, maar ik heb een ander inzicht en ik denk dat ik een goed inzicht heb gekregen in de begroting. En ik wil het eigenlijk niet hebben over ozb-verhoging.

De **voorzitter**: Mijnheer Hendrickx, afrondend.

De heer **Hendrickx**: Ja, voorzitter, om mijn vraag heen lopen, dat is niet correct. Maar dat moet u zelf weten. Ik stel nog een keer mijn vraag. Wij gaan € 10 miljoen lenen en dat gebeurt ergens in 2025. We gaan € 10 miljoen lenen en daar investeren we mee in de goede dingen die in Wassenaar aan de orde zijn. Simpelweg voor de rekensom, we praten hier over begroten, we praten hier over vier jaar vooruitkijken, simpelweg voor de rekensom. Als u € 10 miljoen investeert, hoeveel denkt u dan dat de ozb omhoog moet? En als u zegt, ja daar wil ik niet over praten, is het ook goed. Maar dan houden heel veel dingen op.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Ik ga door met mijn afronding, voorzitter.

De heer **Hendrickx**: Voorzitter, ik vind dit onbehoorlijk.

De **voorzitter**: Nou, dat kunt u vinden, maar elke spreker gaat over de eigen invulling en of die een vraag wil beantwoorden. Dus niemand is verplicht om te antwoorden, iedereen kiest zijn eigen woorden. U heeft een vraag gesteld, mevrouw Rogge heeft daar haar reactie op gegeven en heeft aangegeven geen antwoord te geven op uw vraag. Dat mag.

De heer **Hendrickx**: Zeker mag dat. Maar als we het hier al een tijdje hebben over bestuurscultuur en andere dingen, dan is het weer een hele nadrukkelijke, duidelijke bijdrage aan hoe we de bestuurscultuur hier willen laten ontwikkelen wanneer er gewoon geen vragen worden beantwoord wanneer die gesteld worden. Prima.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge, gaat u verder met uw afronding.

Mevrouw **Rogge**: De Wassenaarse VVD blijft dus voor een degelijk financieel beleid. En we investeren het geld zodat het maatschappelijk rendeert. Over twee jaar willen we dat we hier in Wassenaar niet meer struikelen over uitstekende stoeptegels, dat het groen netjes is onderhouden, dat fietsers veilig op pad kunnen, dat we kunnen sporten in een gemeenschappelijke of in een gemeentelijke sporthal, dat we een bruisende dorpskern hebben en nog veel meer. En daar kunnen de inwoners van Wassenaar ons straks op afrekenen. Vanuit de Wassenaarse VVD dus steun voor deze begroting. Dank u wel.

De **voorzitter**: Nog een interruptie van de heer Gankema. Er is daar nog een microfoon vrij.

De heer **Gankema**: Dat zijn ambitieuze plannen en we moeten nog maar afwachten wat daarvan gerealiseerd gaat worden. We hebben tegenwoordig een weg naar Wassenaar wat niet gelukt is, de skatebaan, wat uitgesteld wordt. Er worden wel vaker dingen uitgesteld, dus laten we hopen dat het gaat lukken. Maar stel, we zijn in 2024 en de getallen blijven nagenoeg in dezelfde richting wijzen zoals ze nu doen, 2026, dan zult u of de ozb moeten verhogen of weer moeten gaan bezuinigen. Wat denkt u dat het doet met de inwoners als je ze nu heel veel belooft en over twee jaar moet je dat weer gaan terugdraaien?

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Ja voorzitter, als plannen niet doorgaan of uitgesteld worden dan houden we geld over. En ik denk dat we gewoon per jaar moeten bekijken wat we ophalen. Kijk nu zit onze exploitatieruimte rond de nul en dat laat eigenlijk zien dat we niet te veel geld bij onze inwoners ophalen, maar wel dat we alle voorziene lasten goed kunnen dragen. En dat is zoals de begroting nu voorligt.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. En u was aan de afronding. Dan is het nu de beurt aan de heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u, voorzitter. Het was in de jaren tachtig van de vorige eeuw dat jonkheer Berend Jan van Bruinhoudt. een loflied ten gehore bracht op Den Haag. Het heeft de titel O mijn mooi 's-Gravenhage. Graag zou ik hier de eerste zin uit voordragen. O mijn mooi 's-

Gravenhage, vorstelijke stad, zo dicht bij Wassenaar. Ja voorzitter, ook in het verleden was al een van de voornaamste kwaliteiten van een dorp als Den Haag dat het zich in de nabijheid van onze gemeente Wassenaar bevond. Het is fijn dat onze grote buur ook nu nog altijd een warme belangstelling heeft voor Wassenaar. Maar er zijn grenzen, gemeentegrenzen wel te verstaan. Wij hebben in onze gemeente zelf bestuur. Wij gaan zelf over hoeveel woningen we bouwen en waar. We hebben een eigen politie, brandweer en reddingsbrigade, gaan zelf over ons zwembad en bibliotheek. Onze fractie Lokaal Wassenaar! wil dat dit ook zo blijft in de jaren die voor ons liggen. Hiervoor is een robuust financieel beleid noodzakelijk.

Voorzitter, voor ons ligt de begroting. Ik wil graag het college bedanken voor het opstellen hiervan en het aanbieden aan de raad. Ook veel dank voor de ambtelijke organisatie die dit mogelijk heeft gemaakt. Ik wil graag mijn complimenten uitspreken over de zogenoemde tafeltjesavond waar alle raad- en commissieleden vragen konden stellen aan de ambtenaren. We zijn erg tevreden over de manier waarop dit ging. De openhartigheid van de ambtenaren, wel duiding geven maar zonder politiek te worden en met kennis van zaken. Dit geeft vertrouwen, vertrouwen in hoe Wassenaar bestuurd wordt. We zullen vandaag bij de begrotingsbehandeling nog kritisch worden, daar waar nodig. Het is evenwel goed als wij als fractie in de oppositie ook benadrukken dat de zaken goed gaan. Zaken die we nu als vanzelfsprekend ervaren zijn in het verleden bedacht, opgebouwd en er zijn de juiste voorwaarden gecreëerd. Zo kan iedereen die dat wil en er recht op heeft op het gemeentehuis een paspoort aanvragen en een week later komen ophalen. Je wordt netjes ontvangen, zaken worden in begrijpelijke taal uitgelegd en voordat je het weet zit je in het vliegtuig naar Kreta. Buurthuizen en verenigingen spannen zich week in, week uit in om samen te kunnen sporten, samen een hobby uit te oefenen of gewoon samen te komen voor een leuke activiteit. Ik pak er zomaar wat voorbeelden uit, zoals het halloweenfeest Fright Night, waar vrijwilligers maandenlang bezig zijn met de voorbereidingen. Voor € 1,00 mag je naar binnen om te griezelen. Een euro, dat is toch geweldig? Kom daar maar eens om in deze tijd. De pleintjesmarkt met Koningsdag, Lee Towers die komt optreden voor onze senioren. De bermbrigade, vrijwilligers die rotzooi langs de kant van de weg opruimen en de hardloopwedstrijd door diverse sloten en weilanden van Wassenaar. Ik kan zo nog wel even doorgaan en ik denk dat iedereen die in Wassenaar woont zelf ook genoeg voorbeelden kent van zaken die goed gaan. Het is hier goed wonen en dat doen we samen. Ik zit nog even terug te denken aan een ander citaat van jonkheer Berend Jan van Bruinhoudt. Hij leeft inmiddels niet meer. Ik moet dit improviseren. Dus ik hoef niet ver met mijn chauffeur, nee, dus ga ik even als ik kan, niet naar Utrecht of Amsterdam. Ik hoef niet ver met mijn chauffeur, Wassenaar ligt voor de deur. Maar goed, eh... (applaus). Nou, nou, nou... Artiest in de dop. Als je dat zo op een rij zet, waarom heb je dan nog een begroting? Nou, de dingen die ik net noemde kosten geld, ambtenaren moeten worden betaald. Je hebt toch echt bakstenen nodig in de vorm van een buurthuis, anders zit je maar op een kleedje in het park en het is prettig als de stoeptegels niet schots en scheef erbij liggen.

En dat brengt mij ook op het minder positieve nieuws. De rest kan ik uit mijn hoofd doen. In de Voorjaarsnota zagen we de bui al een beetje hangen. Er zou een begroting komen die onze liquiditeitsprognose naar nul brengt en ook het beleid om geen schulden te krijgen zou worden losgelaten. We hebben de zomer besteed om eens te kijken wat we van dat idee moesten vinden. Want dat het kan, daar zijn we het allemaal wel over eens. We kunnen geld lenen, dat is het probleem niet. We kunnen wel € 70 miljoen lenen, maar de vraag is of het ook goed is dat wij dat gaan doen. En we hebben al insprekers gehoord vandaag en we hebben al gehoord dat er bepaalde accountancy-normen zijn. Of normen die door de provincie worden gehanteerd. Dat moge zo zijn, maar toch is er elk jaar een aantal gemeenten die ondanks die normen niet meer bestaan en moeten fuseren met andere gemeenten omdat het financieel toch niet op orde was. Dus dat is een basisuitgangspunt. We zijn ons gaan verdiepen in deze stof. We zijn er eigenlijk op uitgekomen dat je dit vraagstuk vanuit twee zaken moet bekijken. Eén, je moet het bekijken vanuit de positie van een kleine gemeente zoals Wassenaar is. We zijn geen Tilburg, we zijn geen Amsterdam, we zijn geen Rotterdam met een immense haven die kunnen investeren. Die krijgen daar wel weer geld uit terug. We hebben een gemeentewerf waar we geld in kunnen investeren en dan krijgen we wat terug. Maar voor het overige is ons verdienmodel niet al zo groot. We krijgen geld van het rijk, we halen zelf geld op, het is al geschetst. Onze belastingdruk is vrij groot, vrij hoog. Dat is ook een reddingsboei waar je niet te veel van moet verwachten. De prijsvraag van vanavond, vanmiddag, was hoeveel moet je verhogen voor € 1 miljoen? Dat is ongeveer 10% ozb. Dus als je een tekort hebt van € 4 miljoen, dan kun je wel uitrekenen hoeveel je dan de ozb moet verhogen. Dat is geen optie meer.

De **voorzitter**: Interruptie van de heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: Ja, dank u wel voorzitter. Mijnheer Gankema, u repte net over het feit dat er gemeenten zijn die vanwege financiële huishouding, zeg maar grote tekorten, hun zelfstandigheid verliezen. Die staan mij niet voor de geest, maar kunt u een plaatsnaam noemen?

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ik doe dit uit mijn hoofd, maar Alblasserdam is er eentje van. Die had de boel financieel in het water laten lopen en die behoort nu tot de gemeente De Grote Meren, geloof ik. Als je die mensen nou vraagt, ben je gelukkig? Nee absoluut niet, want ze zijn de zeggingskracht over hun eigen dorp kwijt.

De **voorzitter**: Oké. Nog een interruptie van mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Ja dank u wel voorzitter. Ik hoorde heer Gankema zeggen dat Alblasserdam financieel in het water is gelopen. Ik neem aan dat u dan bedoelt dat ze dus in de rode cijfers terecht zijn gekomen? Oké. Dan is het misschien toch wel goed om u nog even te helpen herinneren en ik hoop dat u het dan met mij eens bent, dat het in Wassenaar ons financieel voor de wind gaat. We hebben al net gehoord van de VVD dat er allerlei factoren zijn waaruit blijkt dat wij een enorme hoeveelheid risico's kunnen opvangen. Tot 24 keer toe. Dus we staan er heel sterk voor. Dus op het moment dat je je zelfstandigheid, of de zelfstandigheid in gevaar komt, dan moet het ook wel heel slecht gaan met je financiën. Dus dat is hier helemaal niet het geval en ik hoop dat u dat met mij eens bent.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Nee, dat ben ik niet met u eens en ik ben nog niet klaar met mijn betoog maar ik zal ook nog even ingaan op het weerstandsniveau. Dat is een inschatting, als er onvoorziene tegenvallers zijn, dat je die kunt dekken. Maar dat is iets anders dan je langetermijnperspectief waar ik het over heb.

De **voorzitter**: Afrondend, mevrouw Ettema?

Mevrouw **Ettema**: Ja, heel graag, dan inderdaad nog even een vraag. Bent u er dan van op de hoogte dat voor het weerstandsvermogen de factor 24 is en dat is echt enorm en daar zijn echt heel veel gemeenten jaloers op ons, verwacht ik zo. En dat de liquiditeit, dat is natuurlijk weer wat anders, weliswaar de komende jaren afneemt, maar er is een hele duidelijke prognose gedaan waaruit blijkt: zij neemt af, stabiliseert en in 2050 staat zij op € 22 miljoen. Dus zij stijgt enorm. Wat dat zegt, dat is juist het interessante, is dat op het moment dat de liquiditeit daalt, betekent het dat de gemeente haar plicht aan het uitvoeren is. De verantwoordelijkheid die de gemeente heeft om voorzieningen te treffen. Het is dus heel positief dat de liquiditeit naar beneden gaat bij ons in Wassenaar. En dan is het ook nog verheugend om dus te weten dat die in 2050 geprognosticeerd is voor € 22 miljoen. Heeft u dat ook goed begrepen uit de prognose?

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Sorry mijnheer de voorzitter, hier kan ik geen touw aan vastknopen. Ik zou zeggen schrijft u een boek en dan ga ik het lezen, maar ik kan hier echt geen chocola van maken. Ik vervolg mijn betoog. Je moet kijken naar het beleid van kleine gemeenten die vergelijkbaar zijn met Wassenaar. En daarbij komt dat je moet kijken naar gemeenten die ook zelfstandig willen blijven. Want laten we wel zijn, wij hebben in onze beleidsdoelstellingen geschreven dat wij een zelfstandige gemeente willen blijven. En als je dat vindt, dan moet je ook zorgen dat je iets op de bank hebt voor slechtere tijden. En nu komt mijn verhaal waar ik nog drie minuten voor heb, maar er komen slechte tijden aan. En als je ook kijkt naar de gemeenten zoals Baarn, Huizen, Bloemendaal, die zetten allemaal in hun beleidsplannen: wij moeten financieel steviger gaan worden. Want er zit iets aan te komen en dat heeft onder andere te maken met een...

De **voorzitter**: Interruptie van mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank voorzitter. Begrijp ik nu goed van de heer Gankema dat hij liever gratis geld wil lenen van onze inwoners, om het op de bank te zetten, dan te investeren in Wassenaar?

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Het gaat niet over gratis geld. Je hebt geld nodig voor toekomstige uitgaven. Want dat geld heeft een doel. En je kunt het zien als een soort verzekeringspremie, wat de inwoners van Wassenaar betalen, waardoor wij onze zelfstandigheid kunnen behouden. Als je dat niet doet, loop je het risico dat er straks over jouw dorp besloten wordt in het IJspaleis.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge, afrondend.

Mevrouw **Rogge**: Ik ben het met u eens, we willen de zelfstandigheid in Wassenaar behouden, maar ik denk dat de begroting sluit en dat we voldoende investeren in Wassenaar en dat dit ook bijdraagt aan een zelfstandig, mooi Wassenaar.

De **voorzitter**: Mijnheer Gankema, gaat u verder? Nee, er is toch nog een interruptie van mevrouw Ettema. Mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Ja, dank u wel voorzitter. Ik had inderdaad nog even een punt. Ik hoor de heer Gankema dus steeds praten over zelfstandigheid in relatie tot de financiën. Maar zoals al wel eerder, geloof ik, werd gezegd heeft het natuurlijk ook met de bestuurskracht te maken. Bent u het dan met mij eens dat op het moment dat wij hier met z'n allen vanavond die begroting goedkeuren en een unaniem raadsbesluit bijvoorbeeld kunnen realiseren, dat de bestuurskracht dan al enorm toeneemt vandaag en binnen een paar uur. En dat wij al die inwoners, zeg maar, blij kunnen maken met alle voorzieningen die er begroot zijn en die gerealiseerd gaan worden. Bent u het met mij eens dat dit mooi zou zijn als wij unaniem een besluit gaan nemen?

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dat ben ik niet met u eens. Ik vind het heel goed als mensen wel eens van mening verschillen. Ik heb ook het gevoel dat wij qua wereldbeeld daarin verschillen. Ik zit hier namens mijn fractie. We hebben bepaalde ideeën over dit dorp en die gaan niet altijd gelijk op met de uwe. Nou, daar kunnen we over verschillen en we hebben een democratisch huis waarin we beslissen. En zo zie ik het.

De **voorzitter**: Mevrouw Ettema, afrondend.

Mevrouw **Ettema**: Ja, nog inderdaad even een vervolgvraag, want in het betoog van de heer Gankema heb ik nog geen enkel argument gehoord waarom hij de begroting niet zou goedkeuren. Dus kan hij mij dan vertellen of hij dan argumenten heeft om die begroting niet goed te keuren?

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ja, volgens mij ben ik de hele tijd mee bezig om dat aan te geven, waarom wij dat niet vinden. Ik kan er nog wel even één concreet punt uithalen. € 6,5 miljoen om het Centrumplan te gaan uitvoeren, dat vinden wij bijvoorbeeld een investering die veel te hoog is. Wij zijn er wel voor om het centrum op te knappen, maar niet voor € 6,5 miljoen. Naar onze mening kan dat ook voor € 2 miljoen.

De **voorzitter**: Oké, dat was in tweeën.

Mevrouw **Ettema**: Een korte, mag dat?

De **voorzitter**: Nee, het was in tweeën. Ja, dank u wel. De heer Gankema, nee de heer Krabbendam. Met elkaar komen we er wel. De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel voorzitter. Ik wil toch nog even ingaan op het punt en het rechtstreeks verband dat de zelfstandigheid door u wordt gekoppeld aan de financiële positie van Wassenaar. Want dat is wat mij betreft volkomen onterecht. En dat aangaan van schulden, waar we nog helemaal niet aan toe zijn, is een politiek besluit. En natuurlijk moet dat weloverwogen gebeuren maar dat heeft met onze zelfstandigheid helemaal niets te maken. Die zelfstandigheid komt onder druk te staan als we geen fatsoenlijk debat hier met elkaar hebben, als we niet een goed bestuur hebben met elkaar. Dus mijn vraag aan u is: hoe kijkt u aan tegen dat goede bestuur dat we met elkaar hier moeten voeren, dat van invloed is op de zelfstandigheid. En waar ik ook wel benieuwd naar ben is, legt u nou de rekening neer voor de investeringen die we willen doen bij de inwoner van nu, of misschien ook wel straks bij de inwoner van straks, van de toekomst die misschien ook meeprofiteert en waardoor het misschien helemaal niet zo onverstandig is om een lening aan te gaan. Ik ben wel benieuwd naar uw inzicht daarover. Dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Met uw wil doe ik eerst even de laatste vraag want die staat me nog het meest helder voor de geest. In theorie zou je voor een hele grote investering, waar je die € 13 miljoen

niet voor op de bank hebt staan, geld kunnen en ook wel moeten lenen. Stel, er is iets mis met je riolering hier, die wordt aangevreten door een of andere betontor en je moet echt, je staat met de rug tegen de muur. Nou, de riolering heeft een afschrijving van vijftig jaar. Zonder riolering kun je niet, dus je bent gedwongen om een lening aan te gaan. In een dergelijk geval moet je wel. Maar ons pleidooi is, op dit moment is het niet noodzakelijk. Je kunt ook keuzes maken door de investeringen wat meer te spreiden, wat behoudender te zijn in je uitgaven en dan hoef je niet in de schulden te komen. Ik meen me te herinneren dat uw vraag was: de kracht van het bestuur, misschien kunt u nog even een keer in één zin vertellen wat de vraag is?

De **voorzitter**: De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel, graag. Het gaat over de rechtstreekse koppeling tussen financiën en zelfstandigheid en of er niet veel meer een kern van waarheid in zit dat het debat in de raad en een goede bestuurscultuur daar eigenlijk minstens zo belangrijke voorwaarden voor zijn.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Daar ben ik het wel mee eens. Als je geen goed bestuur hebt, heb je ook geen recht op een zelfstandige gemeente om dat maar zo te zeggen. Het één hangt samen met het ander. De geldelijke middelen die je hebt, moeten op een juiste en goede manier worden ingezet. Daar heb je een goed bestuur voor nodig. De vorige coalitie heeft ook al geprobeerd om een goede ambtelijke organisatie op te zetten. Wij bevinden ons in een overgangssituatie, in een opbouw situatie. Daar willen we het college bij steunen om ervoor te zorgen dat we goede mensen hier hebben. Dat we alle voorwaarden creëren waardoor we hier nog jarenlang goed en veilig samen kunnen leven.

De **voorzitter**: Afrondend.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel voorzitter. Ik ben blij met de antwoorden van de heer Gankema. Ik denk dat we elkaar prima in de bestuurskracht en verbetering daarvan kunnen vinden. Ik ben ook heel blij met het voorbeeld dat u aanhaalt over de riolering. Want riolering is inderdaad zo'n onderwerp waarbij je vooruitkijkt en jaarlijks met een rioolheffing aan de inwoners van de toekomst een bijdrage vraagt in de investering die je nu doet. Dus dat is een uitstekend voorbeeld. Dank u wel.

De **voorzitter**: Interruptie van de heer Paulides.

De heer **Paulides**: Ja, dank voorzitter. Ja, ik begon me gisteren te irriteren, maar ik begin mij nu weer te irriteren. 95% van de gemeenten in Nederland hebben schulden. Is hun zelfstandigheid in gevaar? Nee, u bent aan het framen, want de zelfstandigheid komt niet in gevaar. Je zelfstandigheid komt in gevaar als je meer schulden hebt dan dat je bezittingen hebt. Maar het grootste probleem voor Wassenaar is bestuurscultuur en daar draagt u toch wel een beetje aan bij. Bent u dat met mij eens?

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ach voorzitter, ik dreig in ieder geval niet mijn koffer nu te pakken en het pand te verlaten. En ik voer hier gewoon het debat, dus jammer dat sommige mensen geïrriteerd raken. Het is nog maar het begin, dus laten we kijken waar we uitkomen. 95% heeft schulden en ik denk niet dat ze dat allemaal zo vrijwillig hebben gedaan. Dat is ook voor een groot gedeelte een noodzakelijk kwaad geweest. En mijn punt is: voor Wassenaar is het niet noodzakelijk, wij kunnen de investeringen spreiden, wij kunnen wat behoudender zijn met de uitgaven en dan hoeven we niet te vervallen in de schulden. En nogmaals, je moet kijken naar gemeenten die hetzelfde zijn, in dezelfde positie zoals wij. Een kleine gemeente die wel zijn zelfstandigheid wil behouden. Je moet ons niet vergelijken met Tilburg, Amsterdam of andere grote gemeenten zoals Nieuwegein. Die zitten in een heel ander pakket.

De **voorzitter**: De heer Paulides.

De heer **Paulides**: U blijft het maar volhouden, maar ik denk niet dat er veel mensen zijn die in een huis wonen dat volledig is betaald. Het is heel normaal dat je schulden hebt. Die koppeling die u maakt, van zelfstandigheid is in gevaar als je schulden hebt, nou, dat slaat helemaal nergens op en dat is geen normale discussie meer.

De **voorzitter**: Gaat u verder, mijnheer Gankema.

De heer **Gankema**: Ja, ik kan dat nog in mijn betoog verder concretiseren, wat er op ons afkomt. Kijk, we hebben te maken met een opschalingskorting en die is in kabinet Rutte II bedacht. Alle gemeenten zouden een ideale grootte moeten hebben van minimaal 100.000 inwoners. En die trend waart nog steeds door politiek Den Haag. Er zijn politieke partijen die zien gemeenten zoals Wassenaar als te klein, niet efficiënt, niet doelmatig en die willen daar verandering in brengen. Daardoor loop je het risico dat je straks, over enkele jaren, veel minder geld krijgt van het rijk. Daar komt bij dat de nieuwe berekeningsmethode is gericht op de groei van het BBP, maar op het moment dat de groei van het BBP tegenvalt, heb je als gemeente doorgaans meer uitgaven in bijvoorbeeld het Sociaal Domein. Je kunt je voorstellen dat bij een economische neergang de gelden die je als gemeente moet inzetten voor mensen die in de problemen zijn, navenant zullen groeien. Zoals mijn economieleraar al zei: als het slecht gaat, gaat het slecht.

De **voorzitter**: Interruptie van mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Dank u wel voorzitter. U had het er net over dat er in Den Haag, volgens mij een spook rondwaart. Dat is natuurlijk wel heel toepasselijk, net op 31 oktober. Maar dat gaat over dat er dus plannen zijn om kleine gemeenten te laten fuseren. Ik wil wel heel graag daar informatie over, concrete informatie. Mijn laatste bekende informatie is dat er een, volgens mij was het een officieel wetenschappelijk rapport was, dat is alweer een paar jaar geleden, waaruit bleek dat het niet altijd voordelen heeft als kleine gemeenten gaan fuseren met andere gemeenten of met grotere gemeenten. Inmiddels, omdat er heel veel gemeenten wel gefuseerd zijn hadden ze zoveel voorbeelden en konden ze dus heel duidelijk ook de vele nadelen op een rij zetten. Dat was in ieder geval het laatste wat ik weet over fuseren. Dus het is nu niet meer iets van wat ik had begrepen dat nu rondwaart.

De **voorzitter**: En de vraag?

Mevrouw **Ettema**: Ja, de vraag heb ik al in het begin gezegd. Of u daarover concrete informatie over heeft. Daar ben ik heel benieuwd naar.

De **voorzitter**: Prima, dank u. De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ja, daar heb ik wel informatie over. Die kunt u ook zelf vinden. Dan typt u in opschaling... Dat de urgentie om dit toch te gaan doorvoeren is... Het afgelopen kabinet heeft heel veel geld moeten uitgeven om de pijn binnen het kabinet... Om iedereen maar te vriend te houden heeft het heel veel geld moeten uitgeven. Er moet nu weer worden bezuinigd en dat geld moet ergens vandaan worden gehaald. En ik vervolg, mag ik al vervolgen?

De **voorzitter**: Nee, dan ga ik even kijken naar mevrouw Ettema of u nog een vervolgvraag heeft.

Mevrouw **Ettema**: Nou ja, meer een constatering dat ik geen antwoord heb gekregen, maar ik ga in ieder geval wel op de website kijken. Maar het verhaal daarna begrijp ik niet helemaal, maar ik wil u graag verder laten gaan.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Kijk, er zit nog iets. Als we even kijken naar de grote wereld en dan hebben we te maken met rente, dit is ook wel het meest slechte tijdstip om na te denken over schulden, in een tijd van oplopende rente. En ik verwijs daar ook bij naar de financiële situatie van Italië. Ja, het is een wat grote stap voor sommigen wellicht, maar door de rentestijging krijgt Italië over niet zo heel lange tijd problemen om zijn schulden af te lossen. Als Italië valt, dan vallen de Spaanse banken, als de Spaanse banken vallen, vallen de Franse banken en dan zitten we weer in de monetaire crisis. Dat hebben we zeven jaar geleden ook gezien. En reken er maar op dat de Nederlandse staat dan moet gaan bijleggen waardoor de bestedingen die de centrale overheid in Nederland kan doen fors omlaaggaan. En dat zal ook reflecteren aan de inkomsten die een gemeente zoals Wassenaar krijgt. Voorzitter, ik zie dat we nog 27 seconden hebben. Er zijn nog wat andere punten en dat is ook het punt dat mijn collega al naar voren bracht over de Dr. Mansveltkade. Er is hier een motie aangenomen dat de Dr. Mansveltkade prioriteit zou moeten krijgen. We hebben daar een wethouder gehad die zei: de eerstvolgende weg, straat die vernieuwd gaat worden, dat is de Dr. Mansveltkade. Het is wel heel erg vreemd dat we er, via vragen, achter moeten komen dat dit verplaatst gaat worden. Eigenlijk ga ik daar niet mee akkoord. We hebben als raad de opdracht

gegeven, we willen dat daar prioriteit ligt en het college heeft toegezegd dat het dat zou doen. En daar wil ik het aan houden.

De **voorzitter**: Ik dank u wel mijnheer Gankema. Ik check heel even. Stelt u het op prijs om vijf minuten te schorsen? Dat denk ik wel hè? Dat is dan het geval. Dan schors ik de vergadering voor vijf minuten en dan gaan we daarna met de bijdrage van mevrouw Ettema verder. De vergadering is geschorst.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, als u allemaal wilt gaan zitten, dan gaan we weer verder. En dan heb ik een opsporingsbericht voor, ja, daar komt mevrouw Ettema-Walkate aan. Dames en heren, hierbij heropen ik de vergadering en geef graag het woord aan mevrouw Ettema-Walkate.

Mevrouw **Ettema**: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, vanmiddag sta ik hier in opperbeste stemming. En dat komt omdat onze fractie verheugd is over de solide en robuuste begroting die hier voor ons ligt en waarover wij vanmiddag debatteren. Vooruitlopend op dit debat, maar we zijn natuurlijk eigenlijk al een beetje bezig, wil de CDA-fractie hier nu al steun uitspreken voor het voorstel. En ik zal ook toelichten waarom. De eerste reden is dat de belangrijkste eis is dat er een sluitende begroting ligt en die ligt er. Deze sluitende begroting maakt alle maatschappelijke investeringen en voorzieningen mogelijk die in het coalitieakkoord zijn opgenomen, die vervolgens in de kadernota voor het grootste deel zijn uitgewerkt en die hier nu definitief vastliggen. Een van de redenen voor mijn positieve stemming is dat uit deze begroting blijkt dat alle uitgaven die onze coalitie wil doen in deze begroting passen. We kunnen alles doen wat we hebben afgesproken in het coalitieakkoord en daarnaast ook de reeds lopende projecten en zonder lastenverhoging voor de inwoners van Wassenaar. Het tweede: hoe het werkt met de gemeentelijke begroting. Allereerst is onze gemeente een overheid. Dat betekent dat onze gemeente als overheid de taak en de verantwoordelijkheid heeft en dus een plicht om voorzieningen te realiseren. Dat kan onderhoud aan wegen en groen zijn, bouwen van een nieuwe school en woningen, het saneren van de gemeentewerf en zo verder. Daar is het beleid van het college op gebaseerd. Maatschappelijke investeringen en voorzieningen realiseren op basis van een sluitende begroting. Hoe werkt het dus niet? Dat onze gemeente een bedrijf is of een bank. Nee, onze gemeente heeft geen winstoogmerk. Integendeel, het is ook geen bank waar geld wordt opgepot. Nee, en het heeft dus ook geen bedrijfseconomische begroting. Te vaak lees ik in de media dat sommigen dit anders zien. Zoals ik hier al bevestigde, ons college heeft met deze begroting op een krachtige wijze gevolg gegeven aan de projecten, voorzieningen en investeringen die een overheid dient te realiseren. En dat, voorzitter, verdient echt een compliment. Zeker als we bedenken dat onze CDA-fractie hier een jaar geleden hard heeft gewerkt om te zorgen dat onze inwoners niet met een 20% verhoging van de ozb werden belast, zoals de vorige coalitie wilde. Want waar gaat dat geld heen? Een oude sok. Oppotten is niet wat een overheid dient te doen. Bovendien wordt het geld minder waard. En het derde is dat ik vanzelf dus bij mijn derde argument kom en dat is dat in deze begroting duidelijk is dat alle lopende lasten en investeringen zijn gedekt. En dat is overigens volstrekt normaal. Immers, als overheid, en dus ook onze gemeente, spaart structureel. Jaarlijks wordt er structureel geld weggezet, zodat al het onderhoud, alle projecten en lasten gedekt zijn. Er komt de komende paar jaar € 2,5 tot € 4 miljoen bij aan afschrijvingen, oftewel spaargeld. Dat is nogal wat. Het beeld dat vaak wordt opgeroepen is dat het spaargeld afneemt en ook dat de liquiditeit in gevaar komt. We hadden het er net al even over tijdens mijn interrupties. Maar niets is minder waar. Boer Koekoek, voormalig Tweede Kamerlid, zei indertijd al "Wat heb ik aan al die cijfers, mijnheer de voorzitter? Ik wil het over feiten hebben." De CDA-fractie weet wat die feiten zijn. Er ligt een begroting waarin alle projecten en investeringen op een sluitende manier zijn begroot en de lasten zijn gedekt. Het gaat ons financieel voor de wind en wij sparen jaarlijks € 2,5 tot € 4 miljoen. Onze liquiditeit daalt omdat dat betekent dat ons college de plicht om voor voorzieningen te zorgen serieus neemt en daadwerkelijk uitvoert. Precies wat de gemeente moet doen. En ook daarbij dat de prognose aangeeft dat de liquiditeit stijgt tot € 22 miljoen in 2050. Het zou toch wat zijn als onze gemeente geen onderhoud pleegt, geen wegen inricht, geen scholen bouwt, geen werf saneert. Dan blijft de liquiditeit heel hoog, maar dan ben je werkelijk een armoedig dorp. En de inwoners nemen dit ons niet in dank af.

De **voorzitter**: Interruptie van de heer Hendrickx. De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Voorzitter, dank u wel. In 2009, als ik het goed heb, kreeg de gemeente Wassenaar € 45 miljoen voor haar aandelen Nuon. Die hebben tot ongeveer twee jaar geleden bijna onaangetast op de bank gestaan. In die periode is CDA altijd aan de macht geweest, om het

zomaar te zeggen. Nu hoor ik van het CDA dat we moeten investeren in maatschappelijke nuttige zaken. Dat is nu bijna veertien jaar nadat die € 45 miljoen aan de orde kwam. Waar is de verandering in de strategie of de houding van het CDA terecht doorgekomen? Negen jaar nadat er gepot werd, dat is de eerste.

De **voorzitter**: Mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Het CDA staat al sinds mensenheugenis voor het realiseren van maatschappelijke voorzieningen, dus daar is echt helemaal niets in veranderd.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx, een vervolgvraag.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter, die opmerking verrast me. We hebben, pak 'm beet, twaalf jaar € 40 miljoen op de bank staan, twaalf jaar zat het CDA in het college en in die twaalf jaar is er niet één idee geweest om die € 40 miljoen ergens aan te besteden. Nogmaals, nu komt u ineens met: we moeten het gaan besteden, we moeten zelfs gaan lenen. Waarom is dat een gedachte die nu ineens aan de orde komt?

De **voorzitter**: Mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Nee, maar ik geloof dat u mij verkeerd begrijpt, want het is zo dat er gewoon jaarlijks afschrijvingen zijn. Dus je spaart al altijd. Het is niet zomaar dat ik zeg nu gaan we de hele spaarpot leegtrekken. Dat heeft u dan verkeerd begrepen.

De **voorzitter**: Oké, gaat u verder.

Mevrouw **Ettema**: Voorzitter, dank u wel. Het CDA is verheugd dat er maatschappelijke voorzieningen worden gerealiseerd. Het CDA staat namelijk voor een krachtige en leefbare samenleving. En deze voorzieningen zijn nodig. Zo ziet het CDA haar ambities terug voor de bouw van een school met daarnaast twee woningbouwlocaties die vrijgespeeld worden. Dat betekent dat er meer inwoners uit ons eigen dorp kunnen wonen en betaalbaar. Bovendien zal de werf gesaneerd worden en komen daar ook woningen. Het CDA is dankbaar en dat heeft een collega van Lokaal Wassenaar! volgens mij ook al gezegd, dat er zoveel vrijwilligers zijn die zich inzetten bij sportverenigingen, in de wijkcentra, initiatieven nemen voor meer groen in hun wijk en nog veel meer. Dankzij hen draait het in Wassenaar en dat scheelt ook in de lasten die wij anders als gemeente moeten maken. Wij zien terug in de begroting dat ouderen gaan participeren, ook een punt waar CDA blij mee is. Juist door de behoeften te kennen kunnen we samen, met elkaar, organiseren wat nodig is en kunnen ook de zorgkosten afnemen. Wij hebben nog een vraag over de jeugdparticipatie.

De **voorzitter**: Voordat u daarover verdergaat is er eerst nog een vraag van de heer Gankema. De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ja, ik hoor de collega praten over het maatschappelijk middenveld, verenigingen en dergelijke. Het CDA wil het onroerend goed dat in eigendom is van de gemeente verkopen en dat geldt ook voor de buurthuizen en dergelijke. Dat vind ik lastig te rijmen want zoals ik ook al in mijn betoog vertelde, je hebt wel bakstenen in de vorm van een buurthuis nodig. Wat is uw reactie?

De **voorzitter**: Mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Er is een collegebeleid over gemeentelijk vastgoed en voor zover ik weet, maar dat is typisch iets wat u misschien wel kunt vragen aan de wethouder straks, is er op dit moment niets in de verkoop en wordt er verder niets meer verkocht. Dus, maar ik ken de stand van zaken niet, volgens mij is dat hier niet aan de orde. Dus ik begrijp uw opmerking niet helemaal.

De **voorzitter**: De heer Gankema, afrondend.

De heer **Gankema**: De afgelopen tijd is het toch zo geweest dat het CDA heeft voorgestemd voor de verkoop van buurthuizen en het afstoten van gemeentelijk onroerend goed dat gebruikt werd door het maatschappelijk middenveld? Ik vraag u daarvoor verantwoording af te leggen.

De **voorzitter**: Mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Ik zit even terug te denken, maar het afgelopen jaar hebben we met zijn allen besloten om de Den Deylschool om te bouwen voor woningen. Ik weet niet of u daar op doelt? Dat is niet een speciaal besluit tot verkoop geweest. En zeker niet iets wat wij zo hebben gedaan. Dus volgens mij speelt dat niet. Dus ik begrijp niet helemaal waar u op doelt. Als u concreet kunt worden, dan kan ik misschien verder beantwoorden.

De **voorzitter**: U was bezig om een vraag te gaan formuleren aan het college.

Mevrouw **Ettema**: Nou ja, dat hoeft voor mij niet, maar het was meer een aanleiding van...

De **voorzitter**: Ja, dat snap ik. U kunt verder, sorry, ik zal het makkelijker zeggen, u kunt verder met uw betoog.

Mevrouw **Ettema**: Oh, dat vind ik heel fijn, dank u wel.

Even kijken, ja, dus het gaat nu over de jeugd. Dus we hebben nog een vraag over de jeugdparticipatie. In de begroting staat dat er plannen worden gemaakt. De vraag is, hoe is de stand van zaken van die plannen? In welke vorm wordt de participatie gegoten en is er ook gevraagd naar de behoefte van de jeugd op dit punt? En dan hebben we ten aanzien van de jeugd nog een vraag. Mijn collega, mevrouw Rogge, begon daar al even over in haar betoog. Er is behoefte aan het openstellen van het jongeren centrum aan de Dr. Mansvelt kade op een weekenddag. Die behoefte is opgehaald in de avonden die eerder dit jaar zijn georganiseerd en nu is er op dit moment een pilot voor twee weekdagen. Kan de wethouder aangeven of een weekenddag ook in de pilot meegenomen kan worden? Dat is de vraag.

Voorzitter, als laatste wil ik drie moties toelichten die het CDA graag wil indienen. Alle drie hebben ze tot doel om de inwoners beter te informeren. Dan ben ik ontzettend blij dat vanavond ook de sprekers hier zijn, want ik denk dat zij goed begrijpen waar het hier bij de moties om draait. Om de communicatie te versterken met de gemeente en om meer vertrouwen in de overheid te geven is informatievoorziening de basis, dan bewerkstellig je dat. Het CDA heeft voor haar verkiezingsprogramma namelijk input opgehaald bij organisaties en inwoners. Toen hoorden wij over de behoefte aan betere informatievoorziening. En bij alle drie de moties werd dat heel duidelijk. Die behoefte bestaat overigens nu nog steeds, ook al zijn we nu wat verder dan ons verkiezingsprogramma. De eerste is informatievoorziening van het college, in de krant, over lopende dossiers zodat inwoners tijdig geïnformeerd zijn en er duidelijke verwachtingen zijn over wanneer het op de raadsagenda komt zodat zij kunnen inspreken, beter voorbereid zijn en zij ook een breder draagvlak kunnen creëren. Dat is de eerste motie.

De **voorzitter**: Dan dient u bij dezen nu de motie in. Dus de motie oproept tot versterking van informatievoorziening door de gemeente en inwoners van Wassenaar en krijgt nummer 2 mee.

Mevrouw **Ettema**: Ja, dank u wel. En ik moet daarbij even melden dat de PvdA en Democratische Liberalen Wassenaar en de VVD medeondertekend hebben. Ik heb hun handtekening al, dus ik kan haar zo indienen zo meteen.

De tweede is informatievoorziening op de website van de gemeente met daarbij een overzicht van alle mogelijkheden om afval een tweede leven te geven. Het is heel praktisch. Het gaat eigenlijk om kringloopwinkels en andere initiatieven die er zijn in Wassenaar en welke voorwaarden er zijn om spullen in te leveren, misschien vergoeding die je ervoor krijgt, contactadressen, zodat je een overzicht hebt. Het is niets groots, maar ik denk dat het heel erg helpt. We hebben dus gehoord dat daar echt behoefte aan is. Ja, dat is dus de tweede.

Dus ik weet niet of je daar ook...

De **voorzitter**: Ja, die motie dient u nu ook in en maakt onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt getal 3 mee.

Mevrouw **Ettema**: Dank u wel. En dan misschien om toe te lichten dat collega's van de PvdA, Democratische Liberalen Wassenaar, D66 en de VVD ook medeondertekend hebben.

En de derde is informatievoorziening in het kader van het cultureel erfgoed. Dat staat ook heel duidelijk vernoemd in ons coalitieakkoord, dat dus inwoners en vooral huiseigenaren met monumentale status geïnformeerd, gestimuleerd en gefaciliteerd moeten worden door onze gemeente om hun woning monumentaal te kunnen behouden en ook toekomstbestendig te maken. En dan is dus specifiek hier de vraag om ook de zogenaamde GIP-lijst te actualiseren en dan huiseigenaren te informeren over de status van hun pand omdat er op dit moment veel onduidelijkheid over is. Dus dat is heel in het kort de toelichting. Voor alle drie geldt kleine moeite, groot effect.

De **voorzitter**: Deze motie dient u dus nu ook in. Dan krijgt deze motie nummer 4 mee en maakt onderdeel uit van de beraadslaging.

Mevrouw **Ettema**: Ja, dank u wel. En dan moet ik natuurlijk ook even zeggen dat de motie is medeondertekend door de collega's van de PvdA, Democratische Liberalen Wassenaar en de VVD. Nou, dan kan ik inderdaad concluderen voorzitter. De CDA-fractie stemt voor deze solide begroting en wij hopen dat wij vandaag met een unanieme raad de begroting kunnen goedkeuren. Het CDA hoopt dat wij met de moties de inwoners laten zien dat wij hun behoefte aan informatievoorziening serieus nemen. Dat wij hier samen kunnen werken aan het vertrouwen en het verbindend kunnen werken naar de inwoners toe. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Afrond tenslotte is er nog een interruptie van de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik heb via u de vraag aan mevrouw Ettema. Mevrouw Ettema noemde op enig moment in haar bijdrage dat ze in de pers had gelezen dat er enkele partijen waren die als een bedrijf over de gemeente dachten en dat een gemeente geen bank is en geen bedrijf is. Ik ben heel benieuwd welke partij zij daarbij op het oog heeft.

De **voorzitter**: Mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Misschien even voor de duidelijkheid wil ik ook nog zeggen dat mijn indruk in ieder geval is, als ik de stukken lees, dat dus de schrijver of de mensen die het stuk hebben geschreven ervan uitgaan dat de gemeente een bedrijf is. Dus het is niet zo het er letterlijk staat, maar dat merk je aan alles aan hoe er wordt geschreven. En er zijn meerdere partijen die hier ook in de zaal zitten. Maar ook inwoners en mensen die dus onvoldoende kennelijk de juiste feiten op een rij hebben.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx

De heer **Hendrickx**: De reden waarom ik die vraag stel en dan kom ik toch weer heel even terug op de spaarpotgedachte en de idee dat wij geld verdienen, of geld sparen, wanneer we afschrijven. Bent u het met mij eens dat die € 45 miljoen, die we ooit ontvangen hebben gewoon al veel eerder aan maatschappelijk nuttige investeringen had moeten worden besteed en dat we daar niet dertien jaar mee hebben gewacht?

De **voorzitter**: Mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Nou, ik denk dat het een beetje lastig is om achteraf dan te spreken voor allerlei colleges die voor mij zijn gekomen. Ik denk dat het college dat de € 45 miljoen van Eneco kreeg op dat moment een beslissing heeft genomen. Daarnaast hebben wij steeds gezorgd voor een structureel sluitende begroting. Dat is natuurlijk waar het om gaat. Dat is de basis van je financiële beleid. Dus dat staat los van aandelen die je van Eneco krijgt.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Dan ga ik het woord geven aan mevrouw Hibbert, aan u.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u voorzitter. Tomato, tomato, dat komt vandaag veel aan bod. Alleen gaat het niet om de uitspraak van dit woord, maar om de definitie van prudent, dus toekomstbestendig financieel beleid. Evenals bij de uitspraakmogelijkheden van tomato staan twee verschillende definities van prudent financieel beleid lijnrecht tegenover elkaar. Het is ons nog niet gelukt om op dit onderwerp dichter bij elkaar te komen. Vandaag nemen wij de definitie van dit college als uitgangspunt. De rekening-courant van de gemeente wordt geplunderd en het structurele evenwicht tussen baten en lasten begint straks te wankelen. Wij delen deze definitie van prudent financieel beleid niet, maar er is nu eenmaal een politieke meerderheid voor, waarvan akte. Er zijn drie thema's die wij vandaag wel aan de orde stellen omdat wij hopen dat het college enkele toezeggingen tot verbeteringen kan maken. Eén, de verhouding tussen capaciteit voor beleid en capaciteit voor uitvoering is volgens ons scheef. Uitvoering delft het onderspit. Twee, de capaciteitsverdeling binnen beleid is volgens ons laf en lauw. De beleidskalender krabbelt rustig voort, waardoor enkele belangrijke keuzes niet gemaakt gaan worden. Drie, de capaciteitsverdeling binnen uitvoering is volgens ons onrealistisch. Uitvoering gaat langer dan hiervoor gespiegeld duren en dus ook meer kosten. Dit terwijl de rekening-courant volgens de planning al op nul eindigt. Het eerste van de drie thema's, de scheve verhouding tussen capaciteit voor beleid en capaciteit voor uitvoering. Wij zijn voor visie- en beleidsvorming. Wij zijn immers belangrijk voor een consistente en slagkrachtige uitvoering. Alleen, visie- en beleidsvorming mag geen doel op zich worden. Deze begroting slaat een beetje door, waardoor er te weinig tijd en geld overblijft voor uitvoering. Hoe vaak landt een duur

onderzoek, want door externen opgesteld, wel niet in een ja? Tegen de tijd dat wij gaan uitvoeren, zijn de omstandigheden zodanig veranderd, dat er weer een onderzoek uitgevoerd moet worden. Zo blijft ons beleidscircus dezelfde rondjes draaien, nog wel onder het mom van een ambitieus investeringsprogramma. Ambitieuze in wat? Bij elkaar opgeteld wordt er bijna € 1 miljoen besteed aan allerlei visies, haalbaarheidsonderzoeken en beleidsplannen, zonder dat er bijbehorende ruimte is vrijgemaakt op de uitvoeringsagenda. Dat is geen ambitieus investeringsprogramma, dat is geld over de balk gooien. Wij noemen één voorbeeld, theater de Warenar. De afgelopen jaren hebben meerdere consultants grof geld verdiend aan allerlei plannenmakerijen over de Warenar. Tot nu toe bleek geen enkel duurbetaald plan uitvoerbaar. Ondertussen werd onderhoud stopgezet en ploetert de Stichting Beheer Warenar dapper voort in een steeds verder verloederend gebouw. Nu zien wij in deze begroting € 100.000,00 vrijgemaakt worden voor onderhoud aan de Warenar gelukkig. Maar ons geluk is van korte duur, want de verhouding tussen beleid en uitvoering is ook hier scheef. Er wordt namelijk ook € 70.000,00 vrijgemaakt voor nog een haalbaarheidsonderzoek op de Warenar. Dus van het totale bedrag wordt minder dan 60% aan concreet resultaat besteed en de rest wordt in de zoveelste dure consultancyopdracht gepompt. Dit gebouw verdient de volle mep aan onderhoud. Laat de analyses maar even zitten totdat het achterstallige onderhoud is uitgevoerd. Over naar het tweede van de drie thema's. De laffe en lauwe capaciteitsverdeling binnen de beleidstak. De beleidsplannen kabbelen rustig volgens de agenda voort. Visie X is Y jaar oud, dus wordt opnieuw vastgesteld. Wetgeving A verandert, dus beleid B wordt aangepast. Met nul ambitie op de zaken die er de komende jaren echt toe doen. Wij geven drie voorbeelden. Eenzaamheid, afvalproductie, Meijndel en de Renbaan Duindigt. De indicatiecijfers op deze drie onderwerpen schreeuwen om beleidsvorming. Alle drie de hulproepen worden genegeerd. Ten eerste, de eenzaamheidscijfers zijn in 2020 voor het laatst gemeten. Een coronajaar waarin 49% van iedereen ouder dan negentien jaar in ons dorp zich te eenzaam voelde. Dat is een vreselijk hoog percentage dat een goed preventiebeleid vraagt. Dat komt er niet. Sterker nog, het streefpercentage van dit college is vrijwel gelijk aan het in het corona jaar 2020 gemeten percentage. Dat kan toch niet de bedoeling zijn? College, wij roepen nu op om na de schorsing toe te zeggen dat het college een ambitie gaat vormen om de eenzaamheidscijfers in het dorp te gaan verlagen. Omdat in het gehele Sociaal Domein preventie beter is dan genezen. Het unaniem door de raad te ondersteunen programma Opgroeien in een Kansrijke Omgeving, kort gezegd OKO, past hier overigens goed in.

Dat is volgens mij mijn kaartje Saskia, je hebt deze nodig. Anders hebben we straks twee Hibberts.

De GGZ- en Trimboscijfers laten immers zien dat de eenzaamheidsproblematiek een grote rol speelt in problematisch middelengebruik.

De **voorzitter**: Ja, die was te voorspellen. Een interruptie van mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Ja, sorry dat ik mijn pasje was vergeten en vervolgens zat ik te denken hoe kan ik hem nou terughalen en toen dacht ik dan heb ik ook nog een interruptie. Hoe doe je dit nu op een elegante manier zonder jou te storen en zonder in beeld te komen? Ik wist even niet hoe ik dat moest doen.

De **voorzitter**: Hij gaat nu uit.

Mevrouw **Ettema**. Ja, ik zie het. O, een en al verwarring. Het spijt mij voor deze gebeurtenissen, laten we maar zo zeggen. Voorzitter, ik hoor mevrouw Hibbert zeggen dat dit een begroting is zonder ambitie, of althans zij mist bepaalde ambitie ook. Ik wil toch even zeggen dat ik het niet met haar eens ben. Ik vind namelijk dat deze begroting bruist van ambitie. We hebben een enorm hoeveelheid plannen vanuit het coalitieakkoord. Dus ik vraag me af, bent u het niet met mij eens, dat er in het coalitieakkoord en dus nu ook in deze begroting plannen staan voor het bouwen van een school, daarmee twee woningbouwlocaties, nieuwe woningen in Wassenaar. Die zijn allemaal nodig. Dat is heel ambitieus. Een dorpskern die aantrekkelijk wordt gemaakt, toekomstbestendig, duurzaam. Het goede onderhoud is natuurlijk sowieso iets dat zo altijd doorgaat. Zo is er een hoeveelheid... De sanering van de gemeentewerf, wat mij betreft iets weergaloos, dat daar dus nu eindelijk na vijftig, zeventig jaar vervuiling en nog geen eerder college dat zich daar serieus aan heeft gezet, dat dit nu wordt opgepakt, die verantwoordelijkheid wordt genomen. Het is een zeer ambitieus plan met ook weer woningen. Bent u het er niet mee eens dat eigenlijk die begroting toch wel heel ambitieus is?

De **voorzitter**: Mevrouw Hibbert.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u voorzitter. Ik heb een tegenvraag. Mevrouw Ettema, bent u het ermee eens dat dit vandaag een begrotingsdebat is en geen begrotingspresentatie? Dus dat het logisch is

dat hier ook partijen staan die vragen aan het college stellen en die wat gaten in deze begroting schieten. Het is een debat, het is geen presentatie. Dank u voorzitter.

De **voorzitter**: Mevrouw Ettema, afrondend.

Mevrouw **Ettema**: Daarom sta ik hier natuurlijk, want het is mijn interruptie, omdat ik het gevoel heb dat we het niet helemaal met elkaar eens zijn. En dat is nou volgens mij precies wat je hebt met een debat. En dat u vragen stelt vind ik heel fijn, want wij hebben ook een aantal vragen gesteld. Dat is wat wij als raad moeten doen. Dus dat is in ieder geval hoe ik erin zit.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u voorzitter. Ten tweede, de afvalproductiecijfers in Wassenaar zijn schrikbarend hoog. Die zijn niet weg te wuiven met het argumentatieve trucje 'Wassenaar heeft veel groen, dus veel groenafval'. Onzin. Het gaat hier over restafval. Avalex zelf roept Wassenaar in haar begroting op tot actie en draagt er ook opties aan, waaronder restafval minder vaak ophalen. Dit zal overigens ook het bizar hoge aandeel van groente-, fruit- en tuinafval van 32% in onze zwarte kliko's verminderen. Wassenaar is het slechtste jongetje in de Avalex-klas en enige ambitie op afvalvermindering is ver te zoeken. College, wij roepen u op om na de schorsing toe te zeggen dat het college een ambitie gaat vormen om de afvalproductie in ons dorp te gaan verminderen en hiertoe pro-actiever de samenwerking met Avalex zal aangaan.

Ten derde, Meijndel en de Renbaan Duindigt staat het water aan de lippen. En dan hebben wij het jammer genoeg niet over schoon drinkwater, maar over stikstofcijfers, fijnstofcijfers en biodiversiteitscijfers. En over het ontbreken van een duidelijk verbeterplan dat de Renbaan Duindigt als integraal en belangrijk onderdeel van dit natuurgebied beschouwt. In de begroting staat een vage toezegging richting eind 2024. Dat is te laat. Bovendien wordt de verantwoordelijkheid te veel afgeschoven. Over de renbaan wordt bijvoorbeeld gesteld dat de Stichting Beheer Renbaan Duindigt een aantal stappen te zetten heeft. Onzin, het gemeentebestuur heeft stappen te zetten. Den Haag timmert al aan de weg met zero-emissiezones. Meijndel en de Renbaan Duindigt liggen in het overloopgebied dat zwaar te lijden gaat hebben onder een waterbedeffect als wij niet snel genoeg denken en handelen. College, wij roepen u op om na de schorsing toe te zeggen dat het college de gesprekken met de belanghebbenden bij Meijndel en de Renbaan Duindigt proactief gaat intensiveren om snel tot betere randvoorwaarden te komen die helpen een natuurinclusieve toekomst voor Meijndel en de Renbaan Duindigt veilig te stellen. Dit waren drie voorbeelden en dan hebben wij het nog niet eens gehad over verkeersveiligheid en andere aspecten van leefbaarheid. Over naar het derde van de drie thema's, de teleurstellende capaciteitsverdeling binnen de uitvoeringstak. Binnen het uitvoeringsbudget is weer sprake van planningsoptimisme. Alle grote projecten van de afgelopen jaren liepen uit de hand in tijd en geld. Omdat er niet uniform gepland wordt, omdat er onrealistische uitgangspunten worden gebruikt, omdat er afwijkende, ingewikkelde en ondoorzichtige afspraken worden gemaakt, omdat er niet tijdig bijgestuurd wordt als de uitvoering tegenvalt. Zodanig veel zaken tegelijkertijd plannen zonder dat er meer tijd en geld gestopt wordt in het versterken van onze uitvoeringscapaciteit is niet ambitieus, het is dom. Goed besturen is keuzes durven maken. College, maak duidelijke keuzes tussen projecten en maakt deze keuzes dan binnen tijd en binnen budget waar. Dit geldt ook binnen projecten. Denk aan het Centrumplan. Onze oproep aan het college is 'houd het zo klein en zo simpel mogelijk en maak het dan waar'. Wetende dat het Centrumplan inmiddels ons mooie dorp aan het splitsen is in voor- en tegenstanders, luister naar beiden. Denk bij het verminderen van hittestress niet alleen aan het centrum, vergroen ook Oostdorp, Noord en Kerkehout. Zet niet alleen in het centrum nieuw openbaar meubilair neer, zorg ook voor de publieke ruimte in Oostdorp, Noord en Kerkehout.

Samenvattend, er gaat relatief te veel tijd en geld richting beleid in plaats van richting uitvoering. De beleidsplannen vermijden enkele urgente en belangrijke keuzes. Zonder duidelijkere prioritering en focus op uitvoering zal uitvoering in de soep lopen. Wij hopen dat het college na de schorsing enkele toezeggingen zal doen die deze problemen helpen aanpakken. Samen op naar stevigere keuzes en een slagvaardige, slagkrachtige uitvoering. Dank u voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Het woord is aan de heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel voorzitter. Voor D66 Wassenaar is deze begroting belangrijk en bijzonder. Het is de eerste financiële vertaling van de ambities en kaders die wij aan het college hebben meegegeven met het coalitieakkoord Samen voor Wassenaar koersvast, open en betrekken. Door deel te nemen aan deze coalitie realiseren we belangrijke punten uit ons verkiezingsprogramma en investeren we in Wassenaar. We maken werk van de bouw van betaalbare woningen. Onder andere door te saneren en bouwrijp maken van de Gemeentewerf en het ontwikkelen van de oude Den Deylschool. We maken werk van het verbeteren van de verkeersveiligheid. We verlagen

op heel veel wegen, waar dat al niet het geval was, want dat is gewoon het geval, de meeste wegen zijn al 30 km/uur, de maximumsnelheid naar 30 km/uur en zetten daarmee een belangrijke stap richting het ontmoedigen van het sluipverkeer. We geven daarbij ook extra aandacht aan veilige fietsroutes voor onze schoolgaande kinderen. We zorgen ervoor dat mensen die in Wassenaar hulp nodig hebben op een eenvoudige manier gekoppeld worden aan de juiste zorgverleners. We zorgen dat onze kinderen in een gezonde omgeving kunnen leren en verbeteren de huisvesting van onze scholen. We maken werk van een levendig en aantrekkelijk dorpscentrum en andere duurzame maatschappelijke voorzieningen zoals de nieuwe sporthal waar we onlangs nog over hebben gesproken en een nieuwe toekomst voor de Warenaar. En dat dat een lastig traject is, dat ben ik absoluut met GroenLinks eens. D66 heeft samen met de andere partijen binnen de coalitie begin dit jaar verantwoordelijkheid genomen, na een moeilijke bestuurlijke periode. Een brede coalitie betekent dat je op onderdelen bereid moet zijn compromissen te sluiten. En dat doen we in het belang van goed bestuur. D66 werkt er graag aan mee. Zo kennen de kiezers in Wassenaar D66, betrouwbaar en bereid verantwoordelijkheid te dragen. Voor D66 is het belangrijk dat wij een meerjarig sluitende begroting aannemen, dat wij verstandig en zorgvuldig omgaan met de financiële middelen, maar tegelijkertijd wel blijven investeren. Laat er geen misverstanden over bestaan, onze financiële positie, ook wel het weerstandsvermogen, is in vergelijking tot een ruime meerderheid van de andere gemeenten in ons land extreem goed. Dat zeggen de deskundigen van buiten Wassenaar die een blik in onze boeken hebben geworpen. We kunnen tegen een stootje en er is ruimte om onze ambitie te realiseren om ons dorp en onze voorzieningen nog beter voor de mensen in Wassenaar te maken. Voor 2024 en 2025 levert dit college een sluitende begroting. Het is voor D66 belangrijk dat we in 2024 en 2025 een sluitende begroting opleveren zonder de onroerendezaakbelasting of de toeristenbelasting te verhogen. Voor 2026 en 2027 laten wij een realistisch beeld zien met de tekorten die ook in Wassenaar ontstaan als de handreiking van het rijk richting alle gemeenten uitblijft. Dat tekort in 2026 was overigens al in de vorige begroting van het vorige college te zien. Wij voegen daar inderdaad 2027 aan toe, omdat de discussie nog niet is afgerond. Maar de Tweede Kamer heeft vorige week met twee moties duidelijk gemaakt oog te hebben voor het standpunt van de gemeenten in de discussie met het rijk over de rijksbijdrage. Het is positief dat de moties aansluiten bij de wens van gemeenten. Maar wij wachten uiteraard af hoe een nieuw kabinet omgaat met de wens tot het herstel van het accres vanaf 2026. Indexering van het Gemeentefonds passend bij de stijgende zorgvraag. De afschaffing van de opschalingskorting waarmee de korting op het Gemeentefonds € 675 miljoen lager wordt. Dan wil ik nog even reageren op het punt van Lokaal Wassenaar!, want in het verkiezingsprogramma van D66 voor de komende verkiezingen staat wel degelijk dat we af moeten van de opschalingskorting. Dus fijn dat hij dat refereert, maar dan moet hij het wel juist citeren. En vier dagen geleden is er een motie aangenomen, ook ingediend door D66, om de opschalingskorting te bevroren of met een andere oplossing te komen.

En tenslotte is de wens van de gemeente het in balans brengen van taken en middelen. D66 steunt de investeringen die we als gemeente doen voor onze inwoners. Het is onze taak het geld dat van de gemeenschap is, te gebruiken voor die gemeenschap. Met investeringen in het beheer van onze parken en wegen en investeringen in gemeenschappelijke voorzieningen zoals de bibliotheek, het zwembad, de sporthal, het theater en onze scholen. Natuurlijk kun je ook als gemeente je spaarsaldo alsmaar verder laten groeien, maar wat hebben de mensen in Wassenaar eraan? De gemeente Wassenaar is geen op winst gericht bedrijf. De maatschappelijke baten zijn onze winst. Wassenaar is in gemeenteland uniek omdat we heel weinig leningen hebben, aldus weer diezelfde deskundige. Je zou zeggen dat we ons daarvoor op de borst kunnen kloppen. Maar je kan ook iets anders zeggen. Ik voel nu een punt.

De **voorzitter**: De heer Gankema, een interruptie. Mijnheer Gankema, gaat uw gang.

De heer **Gankema**: Ja voorzitter, ik wil graag even reageren op het punt van de D66-collega. Hij stelt dat er politieke partijen zijn die e naar streven om een zo groot mogelijke hoeveelheid geld op de bank te hebben, of in ieder geval om het te laten toenemen. Maar vanuit Lokaal Wassenaar! is het niet de bedoeling dat we meer geld bij elkaar gaan schrapen om zo'n groot mogelijk bedrag op een rekening te hebben. Ons standpunt is dat wij niet in de schulden willen en daarvoor heb je een zekere buffer nodig.

De **voorzitter**: Dat was verder geen vraag. Oké.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel voor uw toelichting namens uw partij. Ik begon dat je, naast dat je jezelf op de borst zou kunnen kloppen, je ook iets anders zou kunnen zeggen. Want waarom lenen andere gemeenten wel? Is dat omdat zij meer willen realiseren voor hun inwoners, meer ambities hebben? Als je iets wilt realiseren voor je inwoners, zul je ergens geld vandaan moeten halen. En dan is lenen voor een gemeente eigenlijk heel normaal. Er is niets tegen het aangaan van

leningen als deze maar worden aangewend voor investeringen en niet voor lopende uitgaven, want dat is ook helemaal niet toegestaan en er een bedrag wordt geleend waarvan de lasten, aflossing en rente, gedragen kunnen worden door de begroting. En net als bij investeringen die worden betaald uit de eigen reserves worden afschrijvingen en kapitaallasten geactiveerd en opgenomen op de begroting.

Tot slot voorzitter, er wordt hier in de raad wel eens het beeld neergezet alsof we onze zelfstandigheid op het spel zetten als we ergens anders dan uit onze reserves het geld vandaan halen om investeringen te doen. Dat zou dan betekenen dat de vele honderden gemeenten die wel geld lenen met voortbestaan worden bedreigd en dat is natuurlijk onzin. De zelfstandigheid en ik refereerde er net al aan, komt wel onder druk te staan door gebrek aan goed bestuur en een fatsoenlijk inhoudelijk debat in de raad. D66 levert graag een bijdrage aan dat goede bestuur op basis van feiten, inhoud en het goede debat met elkaar over de begroting en hoe wij investeren in Wassenaar. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Een interruptie van de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja, voorzitter, dank u wel. Het is al een paar keer eerder gepasseerd. Ik heb eigenlijk twee vragen. Het is een paar keer eerder gepasseerd en dat is dat er kennelijk in deze raad partijen c.q. raadsleden zijn die vooral een groot bedrag op de bank willen hebben staan. Ik weet niet waar de heer Krabbendam dat vandaan haalt, maar het begint zo langzaam wel een beeld te worden dat persisteert in de aanwezigheid. Dus ik zou heel graag willen vragen aan de heer Krabbendam hoe hij komt bij het beeld dat er partijen zijn die vooral een dikke bankrekening willen hebben. Dat is de eerste vraag. Een tweede vraag is, we moeten teruggaan naar de tijd dat LPF nog aan de macht was, of je daar nou een voorstander van bent of niet, maar zij waren er wel de reden van dat er op een gegeven moment criteria werden neergezet wanneer een gemeente gedwongen kon worden om te fuseren met een andere gemeente, gemeentelijk te herindelen. Een mooi voorbeeld is Haren. Er staat ook in het besluit van de provincie dat vanwege gebrek aan bestuurskracht, de financiële overwegingen en de financiële positie van de gemeente Haren besloten is om Haren tegen haar zin in te fuseren. Is de heer Krabbendam ervan op de hoogte en uiteraard zal hij ja zeggen, dat de zelfstandigheid van de gemeente gediend wordt bij een gezonde financiële situatie, en dat wil niet per se zeggen dat je zonder schulden bent, en een sterke bestuurskracht. En wil de heer Krabbendam, dat is mijn laatste vraag dan, aangeven waar hij denkt dat we zitten qua bestuurskracht. Dank u wel.

De **voorzitter**: Drie vragen aan de heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel voorzitter. Om met die bankrekening spekken te beginnen. Ik meen mij te herinneren dat uiteindelijk de aap uit de mouw kwam dat Hart voor Wassenaar toch aanstuurde op het aanvullen van de algemene middelen vanuit de ozb-verhoging en leuke dingen voor de mensen doen. Dat was toch wel ongeveer waar het op neerkwam. Volgens mij is dat uitgesproken hier in deze raadzaal, maar zo staat die herinnering mij bij. Dus als u vraagt welke partij, dan doel ik inderdaad op uw partij. Als we het over de zelfstandigheid hebben en de gezonde financiën, dat is een goede balans tussen die twee. Dus voor de bestuurskracht, daar verwees u naar volgens mij en de gezonde financiën, die moeten in balans zijn met elkaar. En die gezonde financiën die geven aan dat je jaarlijks in je begroting alle investeringen weer netjes terug laat komen. De afschrijvingen, et cetera. Volgens mij zijn we over die systematiek het hier ook roerend met elkaar eens. Die afslag is een aantal jaren geleden genomen. Dus daarover geen misverstand tussen onze partijen denk ik. En de derde was, die mag u nog een keer herhalen want ik kan mijn eigen handschrift niet meer ontleden.

De heer **Hendrickx**: De positie in termen van bestuurskracht?

De heer **Krabbendam**: De positie van bestuurskracht is dat wij een organisatie in opbouw zijn, na een ontvlechting. Dat wij ondersteund worden door een prima ambtelijk apparaat, maar dat wel bezig is om terug te komen van een periode waarin wij zelf hebben verzuimd deze goed aan te sturen. Dat veel vacatures nu worden ingevuld en dat wij hen inderdaad goede kaders moeten meegeven. Dus we zijn in de opbouw, we zijn er nog niet. Maar ik denk dat als wij ons hier ook een beetje onderling zouden kunnen beheersen richting elkaar, wij daar ook al een hele belangrijke bijdrage aan zouden kunnen leveren en het goede voorbeeld zouden kunnen geven. En dat lukt ons nog matig. Dus als u een vraag hebt over dat gedeelte, dan maak ik me daar nog wel ernstig zorgen over.

De **voorzitter**: Afrondend de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ik zie dit een beetje als een verkapt verzoek om geen oppositie te voeren, want dan wordt het allemaal lastig en zo, maar zo werkt het helaas niet. Dat is de eerste opmerking als reactie op wat de heer Krabbendam zegt. Tweede is, ja, ik heb daar heel veel moeite mee, i vraag de heer Krabbendam om waar dan ook te zoeken en te vinden dat wij een grote positie bij de bank zouden willen hebben. We hebben in een advertentie ruim een jaar geleden gezegd dat wij drie pijlers zien. Eén is bestuurskracht, twee is dienstverlening aan de burgers, en dat is iets anders dan leuke dingen voor de mensen doen, ik vind dat nogal denigrerend, en de derde is dat wij heel graag ervoor willen zorgen dat we goede financiën hebben. Wat ik begrijp is dat de heer Krabbendam nog steeds het gevoel heeft dat wij voor grote banksaldi willen gaan. Nogmaals, ik vraag hem waar hij dat vandaan haalt. En twee, als dat zo zou zijn, dat hij dat idee heeft dat hij dat dan ook aantoon, want het is volstrekt niet aan de orde dat wij dat willen.

De **voorzitter**: De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Ik neem verder de opmerkingen van de heer Hendrickx voor kennisgeving aan, want ik proefde daar ook niet echt verder een vraag aan mijn adres in, maar ik kan me daarin vergissen. Dus dan nog even concreet de vraag om die te willen herhalen.

De **voorzitter**: Alleen de herhaling van de vraag.

De heer **Krabbendam**. Nee, aan een herhaling heb ik dan weer geen behoefte. Ik wil een concrete vraag.

De **voorzitter**: Ja, dus geen nieuwe vraag. Dus u heeft dit met elkaar uitgewisseld.

De heer **Hendrickx**: Ik heb er geen behoefte aan om nog een bijdrage te leveren of een verhaal richting de heer Krabbendam te doen. Mijn vraag was: kan hij bewijzen dat wij ooit gesteld hebben dat wij een groot bedrag op de bank willen hebben staan?

De **voorzitter**: De heer Krabbendam, heeft u nog behoefte om daarop te reageren?

De heer **Krabbendam**: Wekelijks in de krant wordt dit bewezen. In advertenties, op socials, in de raad. Het is het stokpaardje van Hart voor Wassenaar en volgens mij hoef ik daar verder niets aan toe te voegen.

De **voorzitter**: Oké, dan hebben we nu een interruptie van mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank u wel voorzitter. Ik heb ook een vraag aan de heer Krabbendam. Kunt u zich herinneren, vorig jaar bij deze begrotingsbehandeling hadden we het over de verhoging van ozb met 20%, dat toen de fractievoorzitter van Hart voor Wassenaar aangaf dat de ozb met 20% moest worden verhoogd om daarmee de algemene reserve van Wassenaar aan te vullen?

De **voorzitter**: De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Ik heb daar zeker een actieve herinnering aan.

De **voorzitter**: Dank u wel voor uw bijdrage. En dan is het nu het woord aan de heer Paulides.

De heer **Paulides**: Ja, dank voorzitter. Ja, het zijn roerige tijden, niet alleen in de wereld, maar ook in onze eigen gemeenteraad. En soms lijkt het wel of bij een enkeling het enige doel is om zand in de motor van het gemeentebestuur te gooien. De laatste vergaderingen waren geen voorbeeld van hoe het zou moeten gaan. De irritatie groeit bij velen en ook bij onze inwoners. Laten we als raad samen aan de slag gaan om te zorgen voor een goed bestuur. Want niet de financiën brengen onze zelfstandigheid in gevaar, maar het gedoe in de raad. We hebben de CdK daar wat over horen zeggen. Qua financiën, het is al gezegd, behoren we tot de 5% van de beste gemeenten in Nederland die geen schulden hebben. En dat betekent dat 95% van de gemeenten wel schulden hebben, maar die zijn nog steeds zelfstandig. En de gemeente komt pas in de problemen indien de schulden hoger zijn dan de bezittingen en er dus sprake is van een negatief vermogen. Maar zelfs dan is de zelfstandigheid nog niet echt in gevaar omdat dan de provincie gaat ingrijpen. Dat gezegd hebbende ga ik nu naar de begroting 2024. Een sluitende begroting zonder ozb-verhoging en zonder verhoging van de toeristenbelasting. Dat is ook de afspraak uit ons coalitieakkoord Samen voor Wassenaar, met als subtitel Koersvast, open en betrokken. Het is dus niet verwonderlijk dat er geen lastenverhoging nodig is, maar als wij de kritiek beluisteren dan vinden sommigen de begroting erg ambitieus, anderen zeggen dat het juist niet ambitieus is. De begroting is best wel

ambitieuze, want wij willen een Wassenaar met goede voorzieningen, een Wassenaar dat goed zorgt voor haar inwoners, een Wassenaar dat vooral veilig en aangenaam is om in te wonen. Geld in de oude sok houden lijkt mooi, maar daarmee verpaupert de openbare ruimte en worden de voorzieningen slechter. Wat willen we nou als coalitie? Ik ga het antwoord daar zelf op geven. Wat wij willen is dat wat wij doen ook echt realistisch en koersvast is en dat laat deze begroting zien. Kort gezegd, het straalt financiële degelijkheid uit. En zo had het altijd al moeten zijn. Ik gebruik eigenlijk liever het woord financiële degelijkheid dan dat ik nog langer het woord realistisch gebruik. Dat woord realistisch werd als een van de slogans geroepoeterd, door de vorige coalitie en realistisch was hun begroting allerminst. Onze fractie is tevreden met deze begroting, wat niet wil zeggen dat alles al is opgelost, maar het gaat de goede kant op.

De **voorzitter**: Mijnheer Paulides, er is een interruptie van mijnheer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u voorzitter. Ja, ik wil toch even ingaan op het woord realistisch. Ik meen me nog te herinneren dat het toen uit de hoek van de VVD kwam. Er moest een realistische planning zijn, planningsrealisme. Als je kijkt naar de begroting die voor ons ligt, de vraag aan DLW, als u nu een inschatting zouden moeten maken van hoeveel van de plannen die er nu in staan, zijn er over twee jaar gerealiseerd? Hoeveel procent?

De **voorzitter**: De heer Paulides.

De heer **Paulides**: Welke plannen bedoelt u? Er worden kredieten verleend en die kredieten hoeven niet over twee maanden begroot te worden. Ik heb net ook een heleboel opmerkingen gehoord over: er is € 40 of € 45 miljoen weg en verdwenen en daar is niets mee gedaan. Dat wordt gesuggereerd. Maar als ik dan ga kijken, dan is er in de afgelopen tijd best wel veel gerealiseerd. Jongeren centrum aan de Dr. Mansveltkade, een nieuw zwembad, renovatie van het exterieur van De Paauw, bibliotheek, Bloemcampschool, sportaccommodaties, de feeërie aan de Rijksstraatweg was ook € 1 miljoen. Dan hebben we de dorpskern, daar is al in geïnvesteerd, de sporthal is in geïnvesteerd, de Amerikaanse ambassade is in geïnvesteerd, Faunapassage is in geïnvesteerd. En dan waren er twee projecten die niet helemaal zo lekker liepen, of drie eigenlijk. Dat is het 3-assenproject, de fietstunnel en de ambtelijke samenwerking. Dus er wordt genoeg gerealiseerd en om nu te zeggen: je maakt een begroting als coalitie en daar komt niets van terecht, nou het blijkt wel dat er dingen van terecht komen en het blijkt ook dat het geld niet verdwijnt aan dingen die niets brengen.

De **voorzitter**: Mijnheer Gankema, afrondend.

De heer **Gankema**: Ik vroeg eigenlijk naar de toekomst. De plannen die nu worden gemaakt, mijn instelling is dat ik heel blij zal zijn als 60% gerealiseerd zou kunnen worden, maar ik vraag het aan u, wat is uw inschatting? Welke van de plannen, hoeveel procent zou er ongeveer naar uw mening van gerealiseerd kunnen worden de komende twee jaar?

De heer **Paulides**: Ik heb geen glazen bol, maar wij gaan ervan uit dat in deze raadsperiode de meeste projecten gerealiseerd worden. Simpel. Je gaat niet dingen doen waarvan je van tevoren weet dat het helemaal niet lukt. Dus er kunnen altijd externe omstandigheden zijn waardoor iets vertraagt. Maar een percentage noemen, kom, flauwekul. Ik ga door met mijn betoog.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Paulides**: Je kunt je afvragen of de kritiek op de begroting uit de hoek van de voormalige coalitiepartijen, terecht is. Dit is zo'n voorbeeld. Vervelend is dat het door framing het beeld van een te ambitieuze begroting 2024, met name door het gepapegaai van De Wassenaarse Krant, maar ook door de Vrienden van Wassenaar, in de Wassenaarse gemeenschap een eigen leven begint te krijgen. Helaas lijkt daarmee het onjuiste beeld aan te slaan dat het in Wassenaar een chaos is qua financiën. Minder geld op de bank, maar geld geïnvesteerd in voorzieningen maakt je niet armer, zoals men ons wel wil doen geloven. En de gemeentefinanciën zijn afhankelijk van de rijksinkomsten en uitgaven. Samen de trap op en samen de trap af. En het rijk heeft ook zo iets met begrotingen. Ze hadden begroot dat in 2023 sprake zou zijn van een tekort van € 16 miljard. Dat zou negatieve gevolgen hebben voor de uitkeringen van de gemeente. Maar onlangs werd bekend dat er over de eerste helft van 2023 sprake was van een overschot van € 7 miljard. Aangezien wij ons realiseren dat bij uitgaven altijd te veel begroot wordt en bij inkomsten te weinig, verwachten wij dat onze gemeente uiteindelijk ook meer geld overhoudt, maar ook meer geld uit het Gemeentefonds krijgt. En dat zijn dan weer extra meevallers. Verder hebben we bij de begroting van 2023 besloten dat alle bedragen boven € 0,5 half miljoen uit die begroting, die in de periode

2023-2026 zouden worden uitgegeven, nog met een plan voorgelegd worden aan de raad en daarmee is er feitelijk sprake van een reserve en niet van een krediet. En wij zouden die afspraak voor alle begrotingen en alle uitgaven in deze raadsperiode tot 2026 weer willen zien. En we overwegen zo nodig een amendement, tenzij de wethouder daar een toezegging over doet. In het coalitieakkoord hebben wij besproken de benodigde handhaving capaciteit te bezien. Dat was voor ons een belangrijk punt waarbij het met name ging over de capaciteit met betrekking tot handhaving op het vlak van Bouw- en Woningtoezicht. Maar daar zien we nog weinig van terug. Dan kom ik op het inrichten van 30km-wegen. Wij spraken af dat we integraal zouden gaan werken, dus werk met werk uitvoeren. Maar nu toch € 5,25 miljoen begroten? Ik vind dat erg veel en ik zou graag een toelichting willen krijgen. Een ander probleem is wel dat ik steeds meer 30km-borden zie verschijnen op bomen, palen, vuilnisbakken en noem maar op. Zij worden door de bewoners aangebracht. En vooral op wegen die geen 30km-weg zijn. Slechts de wegbeheerder mag verkeersborden aanbrengen. In Utrecht worden daarvoor forse boetes uitgeschreven, maar in Wassenaar kan het gewoon. Een ander zorgpunt is de aanpak van de ondermijning. Bepaalde milieus hebben al jaren grip op ons bestuur. En signalen, zo lijkt het wel, worden genegeerd.

Dan kom ik bij een ander punt uit van kritiek van de oppositie, dat er erg veel geld uitgegeven moet worden voor scholen. En dat is ontegenzeggelijk waar. Maar dat heeft te maken met het feit dat de scholen een lumpsum krijgen waarvan zij alle kosten moeten betalen. Voor het onderhoud is bij de schoolbesturen het vaak een ondergeschoven kindje en op het moment dat de school zou moeten investeren in onderhoud of in duurzaamheid is er geen geld. En wettelijk moet de gemeente dan opdraaien voor die investeringen in een nieuw schoolgebouw. Een en ander is dan gebaseerd op een prognose van de scholen zelf, waarbij altijd uitgegaan wordt van een groeiend aantal leerlingen in een vergrijzende gemeente.

Dan kom ik bij het volgende punt, wij missen op dit moment de integrale visie, het is vanavond al gezegd, met betrekking tot de huisvesting van de ambtelijke organisatie in combinatie met de renovatie van het raadhuis De Paauw, zoals we in ons coalitieprogramma hebben afgesproken. En wat ik dan mis is kosten van tijdelijke huisvesting, verplaatsing en sanering van het Avalex-terrein, verhuizing en inrichting van het archief, aanschaf van de gemeentewinkel en tussentijdse verhogingen. Het wordt nogal een aardig bedrag en ik denk dat we daar toch wat meer duidelijkheid over moeten hebben.

Dan hebben we de Groene Zone met de nota van uitgangspunten. Er wordt nu door het college ongevraagd aan een visie gewerkt, die inmiddels de Noordrandvisie wordt genoemd. Er zou gewerkt moeten worden aan een uitwerkingsplan aan de hand van de structuurvisie, aangevuld met de nota van uitgangspunten.

Dan kom ik op een aantal vragen. Ik wil graag weten wat de stand van zaken is met betrekking tot het bezwaar van het college over het bestemmingsplan Valkenhorst. Kan de wethouder bevestigen dat de geruchten onjuist zijn dat het college het bezwaar zou willen intrekken? Voor de Omgevingswet geldt eigenlijk ook dat eraan gewerkt wordt, net als aan het door de stichting NDR afgeblazen Duindigt-plan Hoetmer. Wat is daarmee aan de hand? Evenals met het plan Betty, Villa Betty, ik hoor daar weinig over. Dan kom ik op het laatste punt, het wordt op pagina 48 genoemd, een multifunctioneel centrum in Kerkehout. De wijkvereniging stelt in een nieuwsbrief dat de buurt in april 2024 de aannemers gaat selecteren. Het verbaast me een beetje dat de buurtvereniging de aannemers selecteert. Maar er is ook geen investering voorzien. Het oorspronkelijke plan zou gewijzigd zijn, daar hebben we eigenlijk niets over gehoord, nadat er eerder een probleem was met de geluidscontouren. Die zouden niet gerespecteerd worden en het was niet mogelijk dat alles zo gebouwd zou worden zoals het initieel gepland was. Ik wil graag weten wat daar aan de hand is en graag de antwoorden op de gestelde vragen en op de opmerkingen. Ik wil het hier even bij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Ik dank u wel. Ja, dan geef ik ten slotte graag het woord aan de heer Van Smirren. Ja, het is altijd de ondankbare taak om de laatste spreker te zijn. Sorry, mevrouw Van Vliet.

Mevrouw Van Vliet: Dank u wel, voorzitter. Ik heb zojuist de twee sprekers, de heer Krabbendam en mevrouw Rogge-Schneider horen zeggen dat ik vorig jaar bij de behandeling van de begroting, toen nog als fractievoorzitter van Hart voor Wassenaar, gezegd zou hebben dat we de ozb met 20% zouden willen verhogen ten gunste van de algemene reserve. Ik wil even mededelen dat dit pertinent niet waar is. Ik heb zojuist mijn bijdrage van de begroting van vorig jaar gedeeld met mevrouw Rogge-Schneider en de heer Krabbendam kan het ook nog even lezen als hij daar behoefte aan heeft. Maar ik heb dat pertinent niet gezegd.

De voorzitter: Het is goed dat u dat daarmee heeft medegedeeld. Kijk, het was een persoonlijk feit. Mijnheer Gankema, wat is uw intentie? Heeft u een punt van orde? Oké, u heeft een punt van orde. De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ja, mijn punt van orde is eigenlijk dat ik het een-tweetje, dat net plaatsvond, niet vind passen in de vergadering. Dat wil ik even gezegd hebben en ik hoop dat meerdere mensen dat met mij eens zijn.

De **voorzitter**: Nee, dat was een punt van orde. Er wordt een persoonlijk feit gemaakt over een bijdrage, dat kan. Wat mij betreft gaan we organiseren dat de informatie, want dat vind ik belangrijk, de informatiegelijkheid bij iedereen hetzelfde is, dus dat die informatie gewoon wordt gedeeld. Want dan is het ook maar gewoon helder wat daar vorig jaar over is gezegd. Maar dat staat gewoon volgens mij in het verslag van vorig jaar. Dus we gaan zorgen dat dit erbij gevoegd wordt. Mijnheer Hendrickx, wat mij betreft gaan we zo het verslag van vorig jaar gewoon bij de stukken voegen. We gaan zo meteen naar een dinerschorsing, dan kan iedereen dat rustig lezen. De heer Hendrickx, u heeft een punt van orde.

De heer **Hendrickx**: Jazeker, mijn punt van orde is tweeledig. Enerzijds, het eerste deel van mijn punt van orde is om de orde, zoals die door de heer Gankema wordt neergelegd, te onderstrepen. Het tweede is dat het niet geven, althans het geven van informatie die bijna bewijsbaar onjuist is, de suggesties die worden gedaan, dat we dat achterwege laten. Er is een heleboel gezegd vanavond waarvan mijn fractie in ieder geval vindt dat het bewijsbaar onjuist is en ik zou willen vragen om daar een eind aan te maken.

De **voorzitter**: Oké, ik heb daar verder geen ordevoorstel in gehoord, maar die informatie wordt nu gewoon gedeeld en daarmee kan iedereen het zelf gaan beoordelen. Dan komen we nu toch echt aan de heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: Ja, dank u wel voorzitter. Ja, dan denk je dat je aan de beurt bent, moet je nog wachten. Het heeft zo zijn voordelen om als laatste spreker hier te staan. Dat betekent ook dat je de bijdrage van anderen tot je neemt en dan een heel verhaal hebt op de kaften van wat ik had voorbereid. Allereerst hartelijk dank aan de heer Gankema. Want de heer Gankema haalde jonkheer Berend Jan van Bruinhoudt aan. En dat triggerde mij en dat maakte me ook wel een beetje schatplichtig, dat ik eigenlijk in dit huis het nooit heb gehad over een andere jonkheer, jonkheer meester van der Goes, Marinus van der Goes van Naters, bekend SDAP, PvdA-lid, een van de eerste politici in dit land die zich druk maakte om het milieu en dus ongetwijfeld ook nu in het politieke landschap een links lid zou zijn geworden. Waarvan akte. En ik heb samen met hem, toch even een persoonlijk feit, op 1 mei 1981 bloemen aangeboden, rode rozen, aan burgemeester Staab. Ik als jongste lid, hij als oudste lid. Misschien moeten we die traditie nog een keer in ere herstellen. Dus mijnheer De Lange, 1 mei mag u niet op vakantie komend jaar. Dat gezegd hebbende voorzitter, voor ons ligt een ambitieuze begroting die uiteraard sluitend is. Dat geldt niet alleen voor 2024, maar ook voor de komende jaren. De PvdA-fractie is daar blij mee, want ambitie is nodig om te zorgen voor een vitaal en fijn dorp. Met de investeringen zoals opgenomen in de begroting, wordt uitvoering gegeven aan plannen die in de afgelopen jaren al tijdens diverse collegeperiodes zijn besproken. Deze plannen worden in de nog resterende collegeperiode uitgevoerd of ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. Dat vinden wij in allerlei opzichten goed voor Wassenaar. Zo gaan we een nieuwe basisschool bouwen en bouwen we woningen voor alle doelgroepen. We bouwen niet alleen voor de sociale sector, maar ook voor inwoners met een minder inkomen en voor hen die zich in een woning in het dure segment kunnen veroorloven. We bouwen dus voor iedereen en gaan hiermee de woningnood te lijf. Ook zorgen we hiermee dat voldaan wordt aan de regionale afspraken met betrekking tot het bouwen van extra woningen. Beter nu zelf bepalen waar die gaan komen, dan te wachten op een aanwijzing van de provincie of het rijk. Een deel van de investeringen die we hiervoor gaan doen, zoals onder andere het saneren van de gemeentewerf, vloeien weer terug in de gemeentekas omdat gemeentegrond wordt verkocht. Maatschappelijke en financiële baten gaan hier hand in hand. Hoeveel is natuurlijk nog niet duidelijk en is nog te bezien. Het maakt ook uit wat je gaat bouwen en de keuzes die je daarin maakt. Maar het meerjarig financiële plaatje zal daardoor wat anders uitvallen dan de zorgen die we hier en daar hierover horen. Ook stellen we aangenomen plannen niet verder uit en gaan we bijvoorbeeld de dorpskern opknappen. Niet in de laatste plaats omdat uitstellen van plannen de realisatie alleen maar duurder maakt. We investeren in de buitenruimte door deze naar niveau B te brengen. Daarnaast gaan we ook aan de slag met de verkeersveiligheid door wegen aan te passen waar dat gewenst is. Onze insteek is natuurlijk om zoveel mogelijk over te gaan tot 30 km-wegen. Blij zijn we met de inzet van het college in het Sociaal Domein met betrekking tot het preventieve veld, het Sociaal Team Wassenaar en de respijtzorg. Maar voorzitter, toch een paar kritische kanttekeningen ten aanzien van het Sociaal Domein. U verwacht van de partijen niet anders, denken wij. Wederom wordt in vervolg op eerdere begrotingsteksten gesproken over ondersteuning aan de inwoner die dat echt nodig heeft. Een lerende overheid zou deze teksten niet meer moeten gebruiken en de PvdA spreekt de hoop uit en de verwachting dat deze tekst volgend jaar niet meer wordt gebruikt.

De tekst suggereert immers dat er inwoners zijn die ten onrechte gebruik maken van voorzieningen omdat zij die zelf kunnen betalen. Mede gelet op de ervaringen van de toeslagenaffaire is de PvdA-fractie van mening dat het niet de grondhouding mag zijn van de overheid. We gaan uit van vertrouwen in de relatie met onze inwoners. De mens staat daarom centraal in ons coalitieakkoord. De PvdA-fractie begrijpt echt wel dat kostenefficiëntie van belang is en deze in de gaten moet worden gehouden om voorzieningen ook beschikbaar te houden. Deze woordkeuze geeft echter een verkeerde indruk. Bij het onderwerp schulden ligt de nadruk wat ons betreft te veel op de minima. Graag ook aandacht voor andere doelgroepen waarbij schuldenproblematiek voor komt. Bij het jeugdbeleid gaat de tekst in eerste instantie over jeugdhulp. Pas veel later wordt gesproken over jongerenwerk. Prima, aandacht voor de jeugd, maar begin niet direct over de problemen. Ook dat schept een verkeerd beeld. Tot slot in dit kader willen we ook in het kader van de Wet banenafspraak aandacht vragen voor het in dienst nemen van werknemers met een arbeidsbeperking van de gemeente Wassenaar. De PvdA hamert hier al meerdere collegeperiodes op en om misverstanden te voorkomen, dit zijn niet de mensen van Provalu die zoveel goed werk doen, maar het zijn werknemers in dienst van de gemeente. Het zij maar weer eens gezegd, we zullen het college hierop actief monitoren. Ten aanzien van de visie op internationals was onze fractie al eerder kritisch. Er komt een kwartiermaker voor deze doelgroep. Wat gaat dit concreet opleveren? Een concrete vraag in het college waar wij van hopen een antwoord te krijgen vandaag. Ten aanzien van de zelfbewoning bij betaalbare koopwoningen is de PvdA van mening dat het vanzelfsprekend is. De vraag is echter hoe deze zelfbewoningsplicht wordt ingevuld. We zullen bij de projecten die op stapel staan hier scherp op letten. Wij hoeven de projectontwikkelaars niet te steunen. Dan nu de financieel-technische kant. De investeringen komen namelijk ook uit onze gemeentelijke spaarpot. De liquide middelen nemen af. Wij als PvdA vinden dat geen probleem. Een gemeente is er immers om voorzieningen en goed wonen voor de inwoners mogelijk te maken en geen spaarbank. Het is zo vaak gezegd vanmiddag. We blijven binnen de financiële kaders van goed financieel beheer en we sparen ook voor investeringen in de toekomst. Zo kunnen we alles wat we realiseren ook in stand houden. In de komende jaren kan dit zonder de lasten van de inwoners te verhogen, zoals bijvoorbeeld de ozb. Het leven is al duur genoeg en de financiële ruimte is er op dit moment. In 2026 wordt de bijdrage vanuit het rijk voor gemeenten herzien en gaat Wassenaar mogelijk minder geld ontvangen. Op advies van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten houden we in de begroting hiermee geen rekening. Hiermee laten we aan het rijk de consequenties van zijn keuzes zien. Uiteraard vraagt goed bestuur om hier wel tijdig rekening mee te houden en te anticiperen als het nodig mocht zijn. Er is nog tijd genoeg om de inkomsten en uitgaven aan te passen. Dat je eventueel als gemeente beperkt zult moeten lenen en op langere termijn terugbetaalt, vinden wij een verantwoordelijke keuze. Zo houden wij ook de lasten voor de inwoners in de toekomst beperkt. Voorzitter, al met al is de PvdA-fractie verheugd met deze begroting en zullen wij daarvoor in de goedkeuring geven en akkoord gaan. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. En daarmee zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn aan de zijde van de raad. Er wordt nu eten klaargezet in de tuinzaal. Mijn voorstel is dat we, nou dan hebben we 14 minuten extra respijt op het schema, dus dat is uitstekend gelopen, dat we om 19.00 uur verder gaan en dan is de eerste termijn aan de zijde van het college. Ik zeg daar ook bij 19.00 uur stipt, dan beginnen we ook weer. En mijn vraag is nog wel, een aantal moties zijn er reeds ingediend, maar ook richting de tweede termijn, als er dus ideeën zijn voor nog andere moties, dat wel heel goed ook aan te geven met de griffie, zodat eenieder erover kan beschikken en ook de eettijd te gebruiken voor de onderlinge afstemming want ondanks de oproepen zijn moties wederom relatief laat gekomen. Dus het zou ook fijn zijn, we zijn toch allemaal in hetzelfde gebouw, als dat gesprek op gang komt. Ik wens u eet smakelijk en we zien elkaar om 19.00 uur. Ik schors de vergadering.

Schorsing

De **voorzitter**: Zou iedereen weer plaats willen nemen? Ik kijk even naar het college, de wethouder van Financiën, waar is die? Goed, maar ik zei 19.00 uur stipt. Iedereen, als mensen nog fractiegenoten missen gelieve die hier snel naartoe te halen. Dames en heren, hierbij heropen ik de vergadering. Het is de eerste termijn aan de zijde van het college. Ik wil graag als eerste het woord geven aan de wethouder van Financiën, Economie en Sport.

Wethouder **Van Doeveren**: Ja voorzitter, veel dank. En ook dank aan de raad voor de bijdrage op de begroting. Het is natuurlijk een eer om als wethouder voor de eerste keer je begroting met de gemeenteraad namens het college te mogen bespreken. En voordat we beginnen wil ik ook, het is gelukkig ook door diverse insprekers gezegd, vanuit mijn kant de ambtelijke organisatie, die nu ook full swing op de achtergrond alle vragen probeert te beantwoorden, te bedanken voor het

werk. Goed om te realiseren dat sommigen al aan de begroting werkten voordat ik überhaupt was begonnen en dat velen sinds de zomer al bezig zijn met opbouw van de documenten en daar van-uit hun expertise veel bijdrage aan leveren. Ik wilde eigenlijk om het debat een beetje te structuren gaan vertellen over welke onderwerpen ik het wil hebben. Dat zijn namelijk de onderwerpen die u zelf heeft genoemd. Te beginnen met of de begroting sluitend is. Ik ga wat zeggen over wel of geen ozb-verhoging. Het jaar 2026 waar we het al lang over hebben gehad. Investeren. Ik ga wat zeggen over liquiditeit, zelfstandigheid, de jaarrekening en dan vervolgens de overige vragen doen op mijn portefeuille, de andere onderdelen buiten financiën. De bulk gaat over financiën. En dan vervolgens zullen de vakwethouders op de specifieke vragen reageren die zijn gesteld over specifieke projecten. Maar in inleiding ga ik langs die lijnen alle opmerkingen langs die zijn gemaakt over sec de begroting vanuit de financiële hoek.

De **voorzitter**: Oké, wethouder. De aankondiging van de blokjes levert al een interruptie op. De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja, ik vraag me af wat we gaan krijgen. Is dit een voordracht van de wethouder waarbij hij dan daar waar een vraag gesteld is even een uitstapje maakt naar de vraag die gesteld is? Of krijgen we dat gewoon strak de vragen beantwoord gaan worden? Dat is mijn vraag aan de wethouder.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: De vragen worden strak per blok beantwoord. En ik geef de blokken vooraf aan, zodat de hoofdthema's die in uw bijdragen zijn genoemd, terugkomen in mijn verhaal. En ik dacht om u te helpen, vertel ik wat ik ongeveer ga vertellen. Dan kunt u zelf zien waar ik ongeveer zit en interrumpen als dat nodig is. En anders kunt u gewoon afwachten wat ik ga vertellen. Dan kunnen we gewoon beginnen.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja, voorzitter. We gaan het eerste blok afwachten. Maar we zien wel waar we dan gaan komen. En ik behoud me het recht ervoor om dan alsnog daar iets van te vinden. Dank u wel.

De **voorzitter**: Het woord is aan de wethouder. Gaat uw gang.

Wethouder **Van Doeveren**: Voorzitter, dank. Met deze begroting voor 2024 laat uw gemeentebestuur zien waar ons geld aan wordt uitgegeven. Vele onderwerpen zijn genoemd: zorg, onderhoud openbare ruimte, afval, tal van subsidies voor vrijwilligersorganisaties, de Veiligheidsregio, bibliotheken, sport en natuurlijk onze eigen ambtenaren die elke dag Wassenaarders voorzien van aanvragen bij een paspoort. En het is mooi om te zien, zoals de heer Gankema ook refereerde, ik ben ook zelf bij Halloween geweest, bij de Poldercross, dat los van deze begroting, we daarmee heel veel mensen in staat stellen met soms kleine bijdragen hier iets mee te doen. Ik hecht er ook aan en ik hoop dat het ook duidelijk is, dat we transparant zijn over waar we het aan uitgeven, daar heeft elke inwoner recht op. En is het ambitieus? Ja, dat kan je zeggen, maar financieel zijn er voor alle beleidsvoorstellen ook extra middelen gereserveerd. Dus aan de begroting in dat opzicht ligt het niet. En ik zou ook willen zeggen, mevrouw Hibbert heeft eraan gerefereerd, het gaat om uitvoering beleid, maar ook om besluitvorming. Want heel veel projecten lopen ook vertraging op door besluitvorming. Dus ik zou die, ik heb haar woorden goed gehoord, ik onderschrijf ze ook, maar ik voeg wel deze derde eraan toe in de driehoek. Dat zijn namelijk u en wij, de gemeenschappelijke deler, om ervoor te zorgen dat het beleid tot stand komt en de uitvoering ook plaatsvindt. En deze begroting biedt daarvoor de mooie basis voor volgend jaar. Ja, en dan, is die sluitend of niet? Daar hebben velen van u op gereageerd. Natuurlijk blijft ons huishoudboekje op orde, daar staat uw gemeentebestuur voor. En onze financiële degelijkheid staat of valt met een sluitende begroting, niet zozeer met het hebben van reserves. En dat betekent voor het college concreet geen greep uit de reserves voor structurele uitgaven, geen fopbezuinigingen en laten zien dat nieuwe investeringen ook passen binnen de begroting als daar kapitaallasten tegenover staan. Zo simpel is het. Het betekent dat je spaart voor nieuwe voorzieningen of voor bestaande voorzieningen, zodat je ze ook kan gaan vervangen als dat nodig is. En dat blijkt ook uit onze liquiditeitsprognose. Velen van u hebben daaraan gerefereerd. We sparen nu jaarlijks € 2,5 miljoen en dat loopt op naar € 4 miljoen, want als je meer investeert, heb je ook meer afschrijvingen op de investering die je hebt gedaan, als je tenminste prudent wilt begroten. En daar staat het college voor. Vervolgens heeft een aantal van u gesproken over de ozb, de belasting voor huiseigenaren, ruim 12.000 hier in Wassenaar. Het college stelt nu een begroting voor, waarin de ozb-verhoging van

20% is geschrapt op basis van het coalitieakkoord. Geld ophalen bij de inwoners is en blijft een laatste redmiddel, nooit een stap die je jaren van tevoren neemt. Dat doe je alleen bij echte tekorten, of je het nou leent of niet van de burger is een aparte discussie, maar je doet het alleen voor echte tekorten als er geen oplossing mogelijk is, niet voor het hebben van een spaarpot of om schuldenvrij te blijven.

De **voorzitter**: Interruptie van de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter, de heer Van Doeveren, dit is een beetje zoals ik verwachtte dat het zou gaan lopen. De fractievoorzitter verlaat nooit de wethouder, laat ik dat ook zeggen, daar heb ik zelf ook last van gehad. Dus wat dat betreft begrijp ik u beter dan velen hier in deze zaal. U zegt: we gaan geld verdienen met afschrijvingen. Maar je moet eerst investeren om af te kunnen schrijven. En een afschrijving is een last. Dus de afschrijving die u pleegt is tegelijkertijd een waardevermindering van het goed waar u in heeft geïnvesteerd. U koopt een auto voor € 20.000,00, gaat u tien jaar rondrijden, over tien jaar gaat hij naar de sloop en ieder jaar haalt u € 2.000,00 waarde van die auto af. Dan hoopt u dat u over tien jaar € 20.000,00 op de bank heeft staan om dan een nieuwe auto te kopen. De suggestie die het college wekt is dat je met afschrijvingen geld kunt verdienen. En u zegt dat eigenlijk net ook weer met zoveel woorden. Afschrijvingen zijn twee dingen. Eén, je moet ze reserveren en ergens in stoppen om over een aantal jaren weer bijvoorbeeld een nieuw zwembad te kunnen kopen. En twee, het is een last. Daar hebben we het net ook al over gehad, maar in deze zaal werd het niet begrepen. Het is een last waarop u inkomsten moet hebben, want de cash moet ergens vandaan komen. Is dat ook uw zienswijze?

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Nee, want als ik reageer, ik ben het niet eens met wat u heeft gezegd, omdat wat ik heb gezegd door u niet goed is geciteerd. En ik vind wel zeker bij dit onderwerp dat we dat prudent moeten doen. Ik heb niet gezegd dat wij verdienen op onze investeringen. Ik heb gezegd we schrijven ze prudent af. Dus we begroten prudent, omdat we weten dat we niet negeren dat er kapitaallasten zijn en ervoor zorgen dat als wij iets investeren dat we het ook kunnen vervangen als het daar is en dan is het aan de politiek van dat moment om te beslissen of het ook gebeurt. Maar dan is er wel rekening mee gehouden in de prognose zodat we niet in het verleden heel veel investeringen moeten doen waar we niet voor hebben afgeschreven. Dat is prudent begroten. Dat heeft eigenlijk niets te maken met investeren. Want ja, als wethouder werk je niet bij een bedrijf, dus dat is helemaal niet waar het over gaat. Het gaat over prudent begroten, dat je al je voorzieningen kan vervangen voor de inwoners als het zover is. Daar gaat het over.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter, ik was eigenlijk van plan om in de volgende termijn er iets over te zeggen. Wat blijkt is dat het heel moeilijk is om achter de waarheid te komen, ook nu weer. Dus ik neem het recht om te interrumperen wanneer mijn fractie dat zinnig acht, simpelweg om de verhalen naar boven te krijgen. Als je € 20 miljoen investeert in wat dan ook, dan staat van tevoren vast hoeveel je afschrijft. Punt. In de vorige raadsperiode zijn daar afschrijvingsregels voor neergelegd en die zijn te hanteren. Dus we weten wat we gaan afschrijven. Of het nou prudent is of niet is een ja-neekestie. Prudent is ja, niet afschrijven is niet prudent. Ik ga terug naar de vraag die ik heb en dat is afschrijvingen dienen die ervoor om een pot te vullen en waarvoor dient die pot? En wat moet je met die pot doen wanneer die op enig moment gevuld is en het goed waarin je geïnvesteerd hebt, bijvoorbeeld de oude sporthal, versleten is.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Wat moet je doen? Volgens de begrotingssystematiek, maar het blijft een politieke keus, die altijd hier in de raad wordt gemaakt bij het wel of niet beschikbaar stellen van een krediet. Wat je moet doen is in ieder geval als je investeert, zorgen dat het is afgeschreven, dat je het kan vervangen. Op het moment dat je het moet vervangen, kan je het ook daadwerkelijk vervangen. Dat is het concrete wat je dan zou moeten doen in die redenatie. Maar dat blijft natuurlijk altijd een keuze van de raad die er op dat moment zit. Sommige dingen schrijven af over dertig, veertig jaar. We kunnen nu vastleggen dat je het dan per se moet vervangen, maar dat zie je tegen die tijd. Maar je hebt wel prudent begroot, omdat je er wel rekening mee hebt gehouden in al je begrotingen en daarom zeg ik ook, het bewijs ervoor dat we dat doen is dat we jaarlijks niet nu € 2,5 miljoen gaan afschrijven maar € 4 miljoen waaruit blijkt dat we prudent begroten. En ik denk ook dat je het nooit om zou moeten draaien en dat je ook niet moet nadenken over stel dat we over drie jaar een crisis hebben daarom gaan we nu wat meer ophalen bij de

inwoners. Als dat op landelijk niveau zou gebeuren, dat een minister van Financiën zegt nou over drie jaar kan het lastig worden, ik verhoog nu de inkomstenbelasting met 20%, dan krijg je denk ik een hele moeilijke discussie. Dan kan je ook belasting heffen totdat echt niemand meer een euro heeft.

De **voorzitter**: Mijnheer Hendrickx, u heeft een nieuwe interruptie begrijp ik.

De heer **Hendrickx**: Ja, en ik tel niet. Ik wil zindelijke antwoorden.

De **voorzitter**: Mijnheer Hendrickx, toch even. Het zou vervelend zijn als daar misverstanden over ontstaan. U kunt niet tellen, we hebben afspraken gemaakt over het aantal interrupties, dus ik tel wel.

De heer **Hendrickx**: Ik vind het prima dat u telt. Waar het hier om gaat, en dat vind ik heel relevant, en ik heb dat verhaal al vaker moeten horen, ik stel een vraag en ik wil een zindelijk antwoord op die vraag. En niet een verhaal eromheen. De vraag die ik nu heb is, u zegt we gaan de afschrijvingen verhogen van € 2,5 miljoen naar € 4 miljoen. Is dat een beslissing van het college of is dat een gevolg van iets?

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Nee, dat is het gevolg van wat de raad heeft besloten. Dat is ook in het verleden natuurlijk altijd zo geweest. Als een krediet beschikbaar wordt gesteld door de raad, dan volgen daar afschrijvingen uit. En per krediet neemt dat toe, van € 2,5 miljoen naar € 4 miljoen. En dat weet u, als oud-wethouder, dat vind ik ook een beetje schizofreen in het debat, weet u dat ook. Elk krediet, dat is zelfs bij de accu hebben we dat besproken, leidt tot extra afschrijvingen en die komen op begroten. En als je dat bij elkaar allemaal optelt voor de komende jaren, dan leidt dat ertoe dat we van € 2,5 miljoen naar € 4 miljoen gaan en dat heeft uw raad zelf besloten. En ik vind het ook heel mooi om zo die kredieten even te noemen. Die zijn hier met hele grote raadsmeerderheden aangenomen, dus dat is gewoon een gevolg van wat de raad per voorstel heeft besloten. En ik maak voor u alleen de optelsom waarmee ik u laat zien dat er dan dus inderdaad prudent wordt begroot, zoals ook blijkt uit de liquiditeitsprognose die ik u heb doen toekomen.

De **voorzitter**: Aanvullende vraag van de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ik heb meer onzin nog niet gehoord. Een krediet leidt niet tot afschrijvingen, kan ik u verzekeren. Een krediet leidt niet tot afschrijvingen, kan ik u verzekeren. Wanneer het geld is uitgegeven en het project is beëindigd, wordt het project afschrijvingswaardig. De gewoonte hier in deze gemeente is om het jaar nadat het project beëindigd is te beginnen met de afschrijvingen. Maar dan is er een investeringsbeslissing geweest, dan is het geld uitgegeven en is het project afgesloten. Dat is waar het voor staat en wat u zegt, en niet anders, dit is gewoon een boekhoudregel. Dit is gewoon een snoeiharde boekhoudregel. Want het moment dat u nu € 70 miljoen aan kredieten neerlegt en u gaat daarop afschrijven, nou dan kan ik u verzekeren, dan zult u het komende jaar de ozb met pak 'm beet een 30% moeten volgen. Voorzitter, en dit is mijn punt, ik wil een zindelijke vraag, nee, ik stel een zindelijke vraag en ik krijg een onzindelijk antwoord erop. En dat is mijn probleem. Het was de eerste termijn al een heel groot probleem, want niemand durfde de discussie erover aan. Ik krijg nu van de wethouder namens het college gewoon crap, pure crap. En ik kijk u aan en ik spreek u erop aan dat ik niet wens hier nog veel crap te horen. We hebben het hier over veel geld en het is niet op deze manier te beantwoorden. Ik probeer in de diepte een begroting te snappen. En tot nog toe krijg ik niet de indruk dat er iemand hier is die de begroting snapt en dat vind ik een groot probleem. En daar kom ik dadelijk op terug. En nu heb ik weer een antwoord gekregen waar ik werkelijk... En als ex-wethouder word ik geacht, tijdens mijn stage als wethouder heb ik dat opgepakt, dat ik iets van die materie snap. De heer Van Doeveren is nu ongeveer zo lang wethouder als ik dat ben geweest en dan verwacht ik van hem dat hij het ook snapt. Maar dan wens ik ook een antwoord te krijgen op de vraag die ik ken. En het is een vrij technisch antwoord, het is niet eens een politiek antwoord. Als er één ding hard is, dan zijn dat cijfers. En die zien eruit zoals ze eruitzien en niet anders.

Wethouder **Van Doeveren**: Ja, het is een hele lange vraag. Waar heel veel in zit.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Het is volgens mij echt een semantische discussie. Ik heb het over begroten. U zegt, wanneer schrijf je het af? Ja, natuurlijk. Bij alles wat je nu aan kredieten beschikbaar stelt, laat je wel zien wat de afschrijving gaat zijn. En het moment van afschrijving begint op het moment dat het is gerealiseerd. Dat is logisch. Daar zijn we het over eens. Het is een echt puur semantische discussie. Velen van u noemen ook de planning tot en met 2026.

De **voorzitter**: Mijnheer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Mijn derde interruptie.

De **voorzitter**: Ja, dat klopt.

De heer **Hendrickx**: En na mijn vierde loop ik weg, want meer onzin dan dit kan ik niet hebben. Er wordt mij gezegd dat ik het ook zou moeten snappen, want ik was tenslotte ook wethouder geweest. Dat vind ik op zich al een aanmatigende opmerking die ik bijna als persoon... Nog een zo'n opmerking, dan wordt het een persoonlijk feit. Dat is één. Twee, de heer Van Doeveren draait er omheen. Hij zegt: we hebben kredieten en kredieten leiden tot afschrijving. Dat is niet waar. Ik heb net uitgelegd dat het dat niet is. Dan moet hij die reële en realiteitszin ook hebben dat het op een andere manier gaat. Want ik zit te kijken hoe de liquiditeit van de gemeente zich in de komende jaren gaat ontwikkelen. Afschrijvingen hebben daar een heel belangrijk onderdeel in. Overschotten hebben daar een heel belangrijk onderdeel. Wat we verkopen is een heel belangrijk onderdeel. Wat we investeren is een heel belangrijk onderdeel. En ik probeer erachter te komen wat de waarheid is wat er in de begroting staat. Ik weet dat het niet waar is wat er in de begroting staat en ik probeer door middel van vraagstelling erachter te komen, maar ik heb geen zin om om de tuin te worden geleid en zeker niet onder voorzitterschap van u.

De **voorzitter**: Toch even mijnheer Hendrickx. Ik zit hier als uw voorzitter van de raad. Ik ben hier de verkeersregelaar tussen de mogelijkheid van de vragen die er zijn. U bent nu bezig om op een of andere manier mij daar een verantwoordelijkheid voor te geven. Dat is zeer ten onrechte. Ik probeer hier conform de afspraken die we met elkaar hebben gemaakt en geaccordeerd gewoon een ordelijk debat te voeren. U stelt vragen, de wethouder beantwoordt ze. Ik ga niet over de antwoorden van degene die het doet, ik ga ook niet over uw vragen. Dus dat is zoals de spelregels hier zijn afgesproken en dat is zoals het gaat. Een antwoord kan u niet bevallen, dan kunt u wederom de vraag stellen en u kunt er straks een oordeel over vellen, want zo is het verkeer. U stelt hier de kaders vast. Zo zijn de regelen van de sport. Dus ik werp het ook verre van mij dat u nu uw voorzitter daarbij aan het betrekken bent. Dat is gewoon de rol die ik ook hier niet heb. Ik word graag voor iets verantwoordelijk gesteld, maar dan moet ik er wel verantwoordelijk voor zijn en dat ben ik niet binnen hetgeen u stelt.

De heer **Hendrickx**: Ja, nou, die uitleg kan ik op dit moment, om het niet verder op het spits te drijven, leg ik mij neer bij die uitleg. Maar ik ben het niet met u eens, want u heeft natuurlijk ook nog andere rollen in dezen. En in termen van kwaliteit, bestuurscultuur heeft u wel degelijk uit hoofde van artikel 170, wat u een tijd geleden ook uit de kast heeft gehaald, een verantwoordelijkheid dat die bestuurscultuur gediend wordt en een van de dingen is dat wanneer er een raadslid een vraag stelt dat die een decent antwoord krijgt en op die rol spreek ik u aan. Het moment dat er iets politiek is en het was heel terecht dat u daarstraks zei 'dit is het antwoord dat het raadslid wil geven' prima, uitstekend, heb ik me ook direct bij neergelegd, ook al is het crap, maar dat terzijde. Sorry?

Wethouder **Van Doeveren**: Ik zal zelf geen persoonlijk feit te maken, maar als mij crap wordt verweten, wie de bal kaatst...

De heer **Hendrickx**: Ik had het niet over u.

Wethouder **Van Doeveren**: Ja, ik wel.

De heer **Hendrickx**: Sorry, ik ben nu in gesprek met het college en ik heb een heleboel dingen heb ik laten liggen totdat het college aan de beurt was. En het college is degene die mij de antwoorden dient te geven op de vragen die ik stel. En dat is mijn punt.

De **voorzitter**: En ik zal er ook als uw voorzitter op toezien dat u de mogelijkheid krijgt om die vragen te stellen binnen het afspraken die we hebben gemaakt, dat het antwoord wordt gegeven, maar het is echt aan elk lid van het college om daar een antwoord op te geven. Ik begrijp dat dit toch nog wat andere reacties oproept. Daar wil ik de mogelijkheid toe geven. Mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Dank u wel, voorzitter. Ja, ik kom eigenlijk met een punt van orde. En dat is eigenlijk tweeledig, namelijk één, de toon waarop het op het ogenblik hier gaat. Ik voel me echt helemaal niet prettig. Het is een harde toon, het is een agressieve toon. En ik hoop dat het echt onmiddellijk stopt. Dus ik roep mijn collega-raadsleden op, en vooral degene die net de toon zo hard had, om echt onmiddellijk te stoppen. En het tweede is dat een interruptie, hebben we afgesproken met elkaar, dan doe ik opnieuw een oproep aan mijn collega's, alsjeblieft de interruptie, dus een korte vraag en een kort antwoord. En zomaar tussendoor ook naar de microfoon lopen voor dingen die niet interrupties zijn, dat zijn niet de spelregels. Dat hebben we niet met elkaar afgesproken.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik inventariseer even de gevoelens. De heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: Mijnheer de voorzitter, ik steun mevrouw Ettema in haar opmerkingen. Ik vind dat dit debat op deze manier gaat ontsporen. Ik steun de voorzitter bij zijn analyse dat hij hier een technische rol vervult en ik vind dat de toon van het debat vanuit de heer Hendrickx echt wat gematigd zou moeten worden. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik zie dat de heer Hendrickx graag wil reageren op de oproep die aan hem is gedaan. De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Voorzitter, dank u wel. Ik ken mezelf heel goed. Wanneer ik fatsoenlijke antwoorden krijg, dan heb ik een rustige toon, praat ik rustig. Het moment dat ik op mijn vragen, wetende zelfs, bijna wetende wat de antwoorden zijn, feller wordt, heeft puur te maken met het feit dat ik dingen tot mij geworpen krijg waarvan ik vind dat je die überhaupt niet kunt zeggen als college. En dan heb ik het over het college, die zijde met name. Dus de oproep van mevrouw Ettema, ja, ik weet niet of we hier een etikettetribunaal hebben of niet, maar ik ga over mijn eigen toon en ik ga over mijn eigen manier van debatteren. En die wordt voor een belangrijk deel ingegeven door de wijze waarop met dingen omgegaan wordt. Dus dat laat ik aan mezelf.

De **voorzitter**: Maar mevrouw Ettema en de heer Van Smirren gaven wel aan, laten we op zoek gaan naar gewoon de inhoud van de toon van het debat waar alle raadsleden de vraag kunnen stellen en het college nu antwoordt en daar geef ik de heer Van Doeveren nu het vervolg op. De heer Van Doeveren.

Wethouder **Van Doeveren**: Dank en echt nog een keer langs de lijn van de inhoud. De spreker had het over 'wanneer schrijven we het af'. Ik had het over prudent begroten maar de afschrijvingssystematiek is nog net zo als onder het vorige college. Er wordt gewoon afgeschreven daar waar investeringen worden geactiveerd zoals we dat altijd doen en dat zit ook in de meerjarenprognose opgesloten en dat leidt ertoe dat we uiteindelijk van € 2,5 miljoen naar € 4 miljoen aan afschrijvingen gaan. Velen van u hebben het ook gehad over, ik heb de vergelijking gemaakt met de inkomstenbelasting landelijk, velen van u hebben het gehad, inclusief de heer Krabbendam had daar verstandige opmerkingen over de planning tot en met 2026. En dat heb ik ook bij de kadernota helder gesteld. Ja, voor dit jaar ziet de begroting goed uit. Ja, voor volgend jaar. En in 2026 bij geen enkele gemeente op dit moment. Maar uit onze analyse blijkt wel dat het tekort dat we nu hebben, van de € 4 miljoen, die ook door de heer Gankema is genoemd, volledig wordt veroorzaakt door het landelijk beleid. Niet zozeer door onszelf en in overleg met alle gemeenten binnen de regio Haaglanden geven we juist als statement af dat het moet worden opgelost vanuit de landelijke overheid. De heer Krabbendam noemde ook dat er landelijk nu veel partijen zich roeren om dat mogelijk te maken. We hebben daar goede hoop op. In het allerergste geval gaan we zelf over twee jaar aan de slag.

De **voorzitter**: Mag ik aandacht voor de wethouder? Die is met zijn antwoord bezig. De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Ja. Dank voorzitter. Als het goed is komen we over twee jaar anders tot andere maatregelen, maar we hebben de goede hoop op dat dat tekort gewoon wordt gedicht. En dat doen we samen met alle andere gemeenten. En het lijkt ons niet verstandig om daar als enige gemeente in Nederland van af te wijken. Voorzitter, dan denk ik een heel belangrijk onderdeel is investeren. En je moet je geld goed besteden en investeren in dingen die de moeite waard zijn. Dingen die Wassenaar verdient en daar hebben velen van u aan gerefereerd. We hebben al heel veel investeringen staan vanuit het vorige college. Bij de kadernota wordt daar € 12 miljoen aan toegevoegd aan nieuwe investeringen, boven op de investeringen die vorige raadsperiode en misschien nog in de periode daarvoor door u zijn behandeld. Dat gaat over het uitplaatsen en het saneren van de gemeentewerf, een nieuw perspectief voor onze dorpskern en de fusie van twee

scholen. Dat zijn wat het college betreft geen luxeproducten, maar gewoon noodzakelijke investeringen in gezondheid, wonen, ondernemerschap en onderwijs. Ik ben het helemaal eens met verschillende sprekers, de gemeente moet er zijn voor haar inwoners en niet andersom. Ik denk ook dat we met deze investeringen vooral kiezen voor Wassenaar-Noord en het Centrum om deze investeringen toe te voegen. En het blijkt ook, en die vraag is ook door de heer Hendrickx gesteld, dat dat kan. Want in de kadernota hebben we laten zien dat ondanks, ja, het lijkt een groot bedrag, € 12 miljoen, maar het leidt jaarlijks uiteindelijk op termijn, als we zaken realiseren, tot € 400.000,00 aan structureel extra afschrijvingen en dat valt goed te dekken voor wat we nu weten met het meerjarig beeld wat elke gemeente voor maximaal vier jaar oplevert en waar ook de provincie ons op toetst. En ik denk dat het ook belangrijk is dat we die langlopende dossiers proberen af te ronden.

De **voorzitter**: Dat was het punt. De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u voorzitter. Ik spoel even terug naar de woorden van de wethouder die maakte de vergelijking met de andere gemeenten, dat die ook tekorten hebben of rode cijfers schrijven in 2026 en 2027. De rode cijfers die wij schrijven in 2026 en 2027 worden niet enkel veroorzaakt door het korten van het rijk, maar die worden ook voor een gedeelte intrinsiek door onze eigen opgestelde begroting veroorzaakt. Klopt dat?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Nou, eigenlijk beargumenteer ik van niet, omdat ik dat tekort heb laten analyseren voordat ik het aan u presenteerde. Eigenlijk is het voor 95% de landelijke overheid. En niet zozeer dat, omdat het lijkt alsof een groot bedrag aan investeren, en dat klopt, de sanering van de gemeentewerf kost geld, maar het aantal afschrijvingen dat we krijgen als zich dat allemaal materialiseert, is eigenlijk maar € 400.000,00.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Los daarvan. Ik begrijp dat het klopt dat ik zeg dat we voor de jaren 2026 en 2027 rode cijfers schrijven, ook al zou het rijk wel voldoende vanuit het Gemeentefonds betalen.

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Nou, dat denken wij niet, maar is een klein beetje koffiedik kijken, omdat we namelijk normaal ook nog indexaties zouden hebben. Die zitten niet in de analyse van het tekort op dit moment. Dus eigenlijk is ons verhaal dat als het rijk ons met indexaties tot 2026-2027 daadwerkelijk zou compenseren, we eigenlijk hier geen tekort zouden hebben. En dat is ook de reden dat de provincie onze begroting, als u daarmee instemt, gewoon op akkoord geeft, omdat wij meerjarig nu een goed beeld laten zien.

De **voorzitter**: U wilt een tweede set interrupties doen? U had er twee. De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Voorzitter, er is door verschillende partijen ook gezegd, waarom wordt er nu zoveel geïnvesteerd? Waarom niet in de afgelopen vijftien jaar? Ik denk dat dat vooral is omdat we langlopende dossiers willen oplossen. De gemeentewerf is de grootste investering op basis van de kadernota die in de zomer is vastgesteld. Dat loopt al twintig jaar. Het zou mooi zijn als we daar nu echt op kunnen doorpakken. Zowel voor de buurt als voor het ontwikkelen van een prachtige woningbouwlocatie. En dat geldt eigenlijk voor heel veel investeringen die vorige en deze raadsperiode worden voorgelegd. We moeten een beste inhaalslag maken. Het zijn geen luxeproducten of dingen die per se door het college worden voorgesteld, maar vooral dingen waar inwoners al heel lang om vragen. En daarom zeggen wij, die investeringen zijn de moeite waard, die kunnen we gewoon doen. We gaan dat ook op een goede manier inbegroten langs de lijnen die ik heb geschetst. En dat geldt natuurlijk ook voor liquiditeit. Onder het vorige college is de liquiditeit in één jaar van € 30 miljoen naar € 15 miljoen teruggelopen en die zal onder mij nog verder teruggelopen omdat we gaan investeren. Het moet alleen zo zijn dat je die investeringen uiteindelijk ook weer afschrijft volgens de goede methode. En als je het dan niet vervangt, dan klopt het, dan ga je nu eerst flink naar beneden, vervolgens stabiliseert zich dat als je niet doorinvesteert en als je het niet moest uitgeven kom je uiteindelijk weer in de plus, maar dat is hele verre toekomstmuziek. Er wordt in ieder geval prudent omgegaan met liquiditeit. En laten we ook eerlijk tegen elkaar zeggen, het is voor mij makkelijk om te zeggen dat het vorige college in één jaar € 15 miljoen heeft uitgegeven. Het is wel feitelijk waar als je kijkt naar de bankstanden, maar het zijn natuurlijk kredieten die al eerder beschikbaar zijn gesteld voor projecten en waar gewoon invulling aan is gegeven

omdat de raad daar het krediet voor beschikbaar heeft gesteld. En dat is ook niet erg, zolang je maar op een goede manier afschrijft. En dat geldt ook voor wat de heer Paulides vroeg voor toekomstig investeren. Ja, ik kan bevestigen voor alles boven € 500.000,00 zullen we gewoon met raadsvoorstellen komen om geld beschikbaar te stellen voor de plannen die er liggen. Dat is vorig jaar bij de begroting afgesproken en daar zullen we ons aan houden. Dus ik hoop dat dat bij dezen voldoende is beantwoord. Dan zelfstandigheid, want de aanname wordt...

De **voorzitter**: Nog even, dat is een toezegging?

Wethouder **Van Doeveren**: Ja, dat kunt u interpreteren als een toezegging.

De **voorzitter**: Dan noteren we die als een toezegging. Oké.

Wethouder **Van Doeveren**: Ja, uiteraard, wij als college zijn niet van plan anders te gaan werken dan wat vorig jaar door de raad is vastgesteld. En dat betekent ook dat u bij deze begroting alleen een overzicht krijgt van waar het college op wil inzetten qua investeringen, maar dat u niet bij het vaststellen van de begroting ook akkoord gaat met die kredieten, want die komen gewoon apart naar de raad met een onderbouwing en een voorstel op de inhoud waarin we niet alleen praten over hopelijk de centen maar ook over inhoudelijk-maatschappelijk wat we willen bereiken voor de inwoner, de ondernemer of de vrijwilligers die het betreft. En dan kom ik ook op zelfstandigheid omdat verschillende partijen suggereren dat we schuldenvrij moeten blijven om zelfstandig te zijn en dat je daarvoor de lasten zou kunnen hogen. Als ik de lasten zou moeten verhogen, de ozb is door meerdere mensen genoemd. Uiteindelijk staat bestuurskracht met of je de Omgevingswet op tijd invoert, de jeugdzorg op orde is, je regionaal kan samenwerken en dat je dat doet met een sluitende begroting. Het hebben van reserves in de enge zin, los van de kerngetallen die bij ons meer dan op orde zijn, zoals mevrouw Rogge refereerde, is helemaal geen criterium. We moeten hier juist zorgen dat we bestuurskracht tonen en door kunnen pakken. Dat is uiteindelijk waar je op wordt afgerekend. En er is ook, om aan die speculatie een einde te maken, geen enkele druk vanuit het rijk meer om op te schalen. Dat was, zoals de heer Gankema zei, wel een keer beleid, maar dat beleid is gelukkig losgelaten. Er is vanuit de provincie vooral aandacht voor de bestuurscultuur, maar niet zozeer of wij zelfstandig verder moeten of niet. Dat is helemaal geen discussie. Alblasterdam bestaat nog, kan ik hem ook melden, dat is net nog door collega Zoutendijk opgezocht, en ook Haren. Er zijn wetenschappelijke studies van, nota bene, dat die zijn heringedeeld omdat uiteindelijk de gemeenteraad dat zelf het beste vond, maar niet zozeer vanwege de financiële positie, omdat ze samen gingen met gemeenten die nog meer schulden hadden dan zichzelf, waaronder de stad Groningen. Dus laten we alsjeblieft die discussie niet zo met elkaar voeren. Het zijn niet de feiten, de feiten zijn die ik hier noem. En dat geldt ook voor natuurlijk de provincie. Als u instemt met deze begroting zijn wij er zeker van dat de provincie ermee akkoord gaat en dat we gewoon blijven vallen onder het meest gunstige vorm van toezicht. Wij staan in voetbaltermen gewoon nog in het linkerrijtje met deze begroting. En dat brengt me ook heel kort op de jaarrekening. Die is ook door verschillende sprekers genoemd, dat is ook in de krant een paar keer langsgekomen. De jaarrekening heeft niets te maken met deze begroting. Er is een jaarrekening geweest van 2022, het vorige college die hem toen heeft voorgesteld en hij is toen door uw raad vastgesteld, heeft gezegd, die was te positief, er zat een structurele min in van € 600.000,00 en die is al in deze begroting weggewerkt en de provincie zegt ook in diezelfde brief dat onze begroting voor hen voor dit jaar en volgend jaar gewoon sluitend is. Dus daar zit geen enkel risico wat dat betreft. Dat hebben we al zwart-op-wit. Het ging over de jaarrekening van vorig jaar en u kunt met elkaar, ik kan helemaal terugblikken op de jaarrekening, maar dat vind ik niet gepast vanuit mijn functie nu om daarop in te gaan en het lijkt me ook weinig zinnig. Ja, dan tot slot voorzitter vooruitkijken. We kunnen met deze begroting vooruit, met mooi beleid, nieuwe voorstellen om volgend jaar de raadsagenda mee te vullen. En ik durf ook te zeggen, luisterend naar alle prioriteiten dat we het eigenlijk voor 99% met elkaar eens zijn, ondanks dat je dat misschien niet gaat zien uit de stemverhouding. Ik heb nog even gekeken naar het beroemde amendement, dat was het enige moment dat ik nu heb teruggekeken. Ik was er toen zelf niet eens, maar dat maakt verder niet uit. Ik heb gekeken naar amendement Q, dat was het beroemde of beruchte amendement waarmee de toenmalige oppositie de ozb-verhoging heeft geschrapt. Daar zijn toen ook heel veel uitgaven door gesneuveld voor € 1,4 miljoen aan structureel geld en ik heb nu gezien, toen ik dat analyseerde, dat € 1 miljoen van de uitgaven die toen zijn gesneuveld nu weer in de begroting zitten. Dus grosso modo zijn we het minimaal over 99% eens en ik vraag me nou echt af waarom we niet tot een 100% gedragen begroting hier in de raad zouden kunnen komen. Uw zorg is mijn zorg. Koersvast, open en betrokken wil het college samen aan de slag om uitvoering te geven aan de mooie plannen. En dan concreet de vraag op mijn eigen portefeuille. Voor plan Dorpskern, laat ik daarmee beginnen, dat zal misschien de grootste interesse hebben. Er komt een samenhangende aanpak op wonen, parkeren, herinrichting van het centrum, economisch perspectief, inclusie,

duurzaamheid in december. Mevrouw Rogge vroeg nog: probeer je daarvan ook de kosten te beperken. Ja, langs twee lijnen die het coalitieakkoord zegt. Door inkomsten te genereren, de twee mogelijke daarvoor heb ik al geschetst. En natuurlijk ook om te kijken of het plan iets goedkoper kan. Ik heb me ook de opmerking van de heer Gankema in die zin in de oren geknoopt om daar wat mee proberen te doen. Er is gevraagd door de VVD en DLW hoe het zit met het plan voor De Paauw. En de huisvestingsoperatie is natuurlijk ook een hele grote klus, ook in het kader van bestuurskracht. Het is ook een dossier dat hier al zeker tien jaar ligt en waar we tegenaan zitten te hikken. In het eerste kwartaal volgend jaar komt er een integraal plan waarin we naast De Paauw, ook voor de winkel en de werf, met u gaan proberen overeenstemming te vinden over hoe die huisvesting eruit komt te zien om onze huisvesting op een goede manier op orde te brengen. En dat integrale plan dat u vroeg mijnheer Paulides, dat komt dus in het eerste kwartaal van volgend jaar ook voor de langetermijnagenda. Ja, dan de belangrijke vraag van mevrouw Hibbert over afval. Er staat geprognosticeerd dat we gaan proberen het restafval verder te beperken. In de begroting zouden we wel toewerken naar 170 kilo, maar we moeten uiteindelijk naar 100. Er komt ook een plan om restafval te reduceren. U geeft daarbij ook aan dat u vindt dat er te veel GFT bij het restafval zit en dat er beter op gelet zou moeten worden en dat Avalex opties ervoor heeft. Ik wil die handschoen graag oppakken en bij dezen toezeggen dat er volgend jaar ook een plan voor komt om te kijken hoe we het restafval verder kunnen beperken, ook op basis van ervaring binnen Avalex. Dus die zeg ik dan bij dezen toe.

De **voorzitter**: De griffier schrijft de toezegging op.

Wethouder **Van Doeveren**: Ja, en dan zijn er nog twee vragen van de heer Van Smirren. Eentje over de internationals. Wat ga je concreet doen? Ik denk dat dat toch wel iets unieks is aan onze gemeente, wat ik ook regelmatig in regionaal verband terugkrijg. 38% van onze inwoners heeft een expat-achtergrond of een migratieachtergrond. Drie van de vier wethouders zijn ook expat geweest. Ook verschillende raadsleden hier zijn expat geweest. Het doel is natuurlijk om te kijken hoe we ze beter kunnen betrekken bij het dorp. Ze zorgen voor veel investeringen, hoe ze vrijwilligerswerk kunnen doen, hoe ze meer kunnen meedraaien. En het moet niet leiden tot nieuwe plannen en visies, maar uiteindelijk gewoon dat bij wijkmanagement de versterking komt om die verbinding met de Wassenaarse samenleving te leggen en die sociale cohesie verder te versterken. En zijn volgende vraag over hoe het college aankijkt tegen het helpen van mensen met een beperking tot de arbeidsmarkt bij de gemeentelijke organisatie en dan niet de Provalu, want in Provalu doen we al een hele hoop, maar hij heeft expliciet gezegd dat hij niet dat antwoord wilde horen. Daar kan ik op zeggen dat we in het re-integratie- en participatiebeleid, dat natuurlijk in uw raad is vastgesteld, we juist de focus verleggen van mensen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt, waarvan een groot gedeelte nu in deze economische hoogtij al aan de slag is, maar dat we juist onze focus gaan leggen op mensen die een afstand tot de arbeidsmarkt van twee jaar of langer hebben. Dat kunnen mensen met een beperking zijn, maar ook mensen met psychische problemen of anderszins. Daarvoor komt maatwerk, maar ik heb al bestuurlijk toegezegd dat ik in overleg, want wij zijn een van de drie uitvoerende partners erin, met onze werkconsulent om tafel zal gaan om ook te kijken dat deze groep waar meer aandacht voor komt hier worden gehuisvest en dat die een baan kunnen vinden op termijn, want het zijn mensen met een grote afstand, maar dat we ook ons best doen als gemeente als we dat kunnen, maar dat blijft echt maatwerk per functie en de kwaliteit en de functie-eisen die we hebben, om daar op een goede manier invulling aan te geven. Daar staan we voor en dat had ik ook al toegezegd in dat debat, om daar ook bestuurlijk op te sturen waar dat kan. Voorzitter, dat was het voor wat de vragen die ik had betreft. En anders merk ik het nu of in tweede termijn. En anders wil ik graag het woord doorgeven.

De **voorzitter**: Ja, ik dank u wel. Dan geef ik nu graag het woord aan de wethouder Sociaal Domein, Wonen en Onderwijs.

Wethouder **Bloemendaal**: Dank u voor het woord voorzitter. Ik dank de leden die in hun bijdrage in eerste termijn lovend gesproken hebben over dat wat er al goed gaat en dat is veel in het Sociaal Domein en daarbij met name gerefereerd hebben naar het Sociaal Team Wassenaar dat de facto 1 januari jl. begonnen is, maar uiteindelijk net op 1 september jl. feestelijk gelanceerd is. Ik kom als eerste dan bij de vragen van de VVD. Dank u, ook in het bijzonder voor uw aardige woorden daaraan besteed. En dan komt u eigenlijk met twee hele concrete vragen ten aanzien van het kostenaspect voor de jeugdzorg en de kosten voor de WMO en eigenlijk, lees ik uw vraag zo als doen we het goed? Feitelijk goed, maar hebben we de kosten ook in control. Dat is eigenlijk wat u weten wilt. En u geeft ook aan, het is een ingewikkelde problematiek en daar heb ik een motie voor ingediend om bijgepraat te worden. Dat is overigens een goed idee. Ten aanzien van uw concrete vragen rond de jeugdzorg en de WMO.

De **voorzitter**: Voor de volgbaarheid, dat is een goed idee. U geeft oordeel raad aan deze motie?

Wethouder **Bloemendaal**: Ik kom daar straks op het einde aan toe.

De **voorzitter**: Oh, oké, prima.

Wethouder **Bloemendaal**: Het was vast een vriendelijke tekst in het begin. Ja, dank u. Rond die kosten en rond de uitvoeringspraktijk. Het is zo dat beide wetten de gemeente aan een openeind-regeling confronteren. Wat we nu doen is in samenspraak met het Sociaal Team Wassenaar en de consultants steeds bij elke vraag om hulp via het Sociaal Team Wassenaar preventief daar waar mogelijk en anders curatief met een beschikking de dienstverlening langs de lijnen van de wet aanbieden. En we hebben daar een dashboard voor aan u laten zien, juist voor het weekend. En u ziet dat we het absoluut goed doen en ook relatief in de omgeving waar Wassenaar verkeert. En dat loket gebruikt dus de primaire kwaliteit om als eerste entree te dienen en kan dan ook meteen aan de voorkant, zoals dat heet, al ambulante zorg aanbieden, zodat er in de voorfase tijdig de juiste zorg geboden wordt en er voorkomen wordt dat er geëscaleerd wordt in de zorg, wat weer leidt tot hogere kosten. Uiteindelijk is het natuurlijk ook zo dat de huisartsen kunnen verwijzen en we zijn met de huisartsen ook in gesprek om te kijken via het systeem dat we al kennen van het recept dat geboden wordt, om ook daar via de POH Jeugd aan de voorkant te voorkomen dat de zware hulp meteen ingezet wordt. En dat geldt dus ook voor het WMO-traject. Het is natuurlijk zo dat bij de wetwijziging die daartoe geleid heeft dat het abonnementstarief is ingevoerd, het bedrag vastgesteld is op € 19,00, een paar jaar geleden. Het is overigens nu geklommen naar € 21,60, maar dat daar gelaten. Dat heeft uiteindelijk geleid tot een enorme verhoging van de kosten, maar u ziet ook in ons dashboard dat we daar prudent mee omgaan. Al met al gezegd, beide wetten kennen een openeindregeling. Ja, we hebben een organisatie opgetuigd die naar eer en geweten zo goed mogelijk de passende zorg tijdig aanbiedt, hetzij in het voortraject preventief, hetzij in het curatieve traject als er zwaardere hulp nodig is. Dat brengt me dan bij uw motie. Ja, het is niet alleen een goed idee, maar oordeel raad volgt daarop. Dat voor wat betreft de vragen van de VVD op dit punt. Dan had u nog een vraag met betrekking tot de DVO. Ja, het is zo dat uiteindelijk per 1 mei a.s. de planning is dat de staf vanuit Voorschoten overkomt. En dat betekent dus een tweede scheiding volgend op de WODV. En de financiële gevolgen daarvan worden door beide gemeenten elk voor zich gedragen. Er wordt nu bij het vertrek uit elkaars omgeving afgerekend naar welke producten er nog openstaan, welke geleverd zijn en welke niet. En er wordt dus met juridische maat naar gekeken en dan wordt daarvoor gefactureerd. Mochten er uiteindelijk aan het eind kosten overblijven die het gevolg zijn van het opzeggen door Voorschoten, dan worden die kosten wel daar verhaald. Dat voor zover uw vragen in eerste termijn. Dan kom ik bij de heer Paulides. U vroeg naar het MCF, het Multiculturele Centrum. We komen daar in april met ruimtelijke en financiële kaders naar de raad. En wat u mogelijk eerder, of langs andere weg, heeft opgepikt uit de lokale...

De **voorzitter**: Even wethouder, te plaatsen, dat iedereen het volgt. We hebben het nu over het Kerkehout, hè?

Wethouder **Bloemendaal**: Ja, over het Kerkehout. Het multifunctioneel centrum Kerkehout. Ik had dat zo uit moeten spreken. Dus het antwoord daarvoor voor de heer Paulides is dat we in april a.s. met een voorstel naar uw raad komen met ruimtelijke en financiële kaders daarvoor. Dan voor de heer Van Smirren. Ja het woord 'echt nodig', dat is een ongelukkige woordkeus dat zullen we niet meer gebruiken, daar kunt u van op aan. En ten aanzien van de schuldenproblematiek, het is zo dat we nu werken volgens het schuldhelpverleningsbeleidsplan. Dat wordt geëvalueerd in 2024. Daaronder zit het financieel zelfredzaamheidsplan, dat loopt nog. Als we aan de evaluatie toekomen, zullen we zeker meenemen wat u vroeg, namelijk of we ook aandacht zullen hebben voor hen die net boven de minimagrens zitten. En de werkelijkheid is dat als dergelijke inwoners zich nu melden die uiteraard al wel geholpen worden. Dat is de uitvoeringspraktijk. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan is nu het woord aan de wethouder Ruimte, Duurzaamheid en Mobiliteit. Nog een interruptie van mevrouw Hibbert voor u wethouder. Mevrouw Hibbert.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u voorzitter en wellicht ben ik ook de portefeuillekluts kwijt, dat kan, maar wij hadden gevraagd om een toezegging op een ambitie over eenzaamheidscijfers.

Wethouder **Bloemendaal**: Die komt van collega Zoutendijk.

Mevrouw **Hibbert**: Oké, dan was ik de portefeuillekluts kwijt. Excuses, dank.

De **voorzitter**: Komt goed, zit nog in het vat. De wethouder. Gaat uw gang. De wethouder Ruimte, Duurzaamheid en Mobiliteit.

Wethouder **Koetsier**: Ja, ik ben de wethouder Ruimte, Duurzaamheid en Mobiliteit en ik ben even papieren kwijt en dat rijmt ook nog. Dank iedereen voor de mooie woorden en voor de vragen. En, ik zal dat niet gaan proberen, maar ik ga daar strak antwoord op geven. Ik heb verschillende vragen gehoord over de wegen. Volgende week gaan we over het wegcategoriseringsplan praten en gaan we vaststellen waar 30 en 50 gereden gaat worden in dit mooie dorp. Na vaststelling, waarschijnlijk begin volgend jaar, zullen wij met uitvoeringsplannen komen, inrichting en kosten en daarmee zullen we langs de raad gaan, per weg. En dat betekent dat we dan de kredieten zullen vragen die benodigd zullen zijn en waar op dit moment € 5,25 miljoen voor begroot staat in de komende jaren in de huidige begroting. We gaan werk met werk doen, dus riool met herinrichting, Dunea met herinrichting, et cetera. Een mooi voorbeeld waar we binnenkort mee gaan starten is natuurlijk de Schouwweg en de Storm van 's Gravesandeweg. Daar gaan we het riool vervangen en de weg herinrichten. Geld uit twee verschillende potjes, riool en herinrichting. Ook zal er bij de herinrichtingen gekeken worden naar klimaatadaptatie, ook in Oostdorp en het Kerkehout. Denk hierbij aan extra groen en er zijn hele mooie voorbeelden te vinden wat er op dit moment gebeurt in Leiden. Ten aanzien van de Dr. Mansveltkade, dank mevrouw Rogge voor het onder de aandacht brengen en houden van de Dr. Mansveltkade, met steun van de heer Gankema van Lokaal Wasse-naar! In het verleden is er inderdaad een toezegging gedaan voor werk met werk in Dunea en helaas ziet dat werken er nu uit dat dat pas gaat gebeuren in 2026. Ook gaan er bouwwerkzaamheden plaatsvinden in Oostdorp. Daar worden 100 extra woningen toegevoegd of 40 extra toegevoegd, in totaal zijn er 100 nieuwe gebouwd waarbij de Dr. Mansveltkade de beoogde toevoerweg zal zijn. Dus er is hard actie nodig om dit alles in goede banen te leiden. Ook mede de opening van de nieuwe sporthal die begin april volgend jaar gepland staat. En we gaan, en dan doe ik deze toezegging, we gaan met tijdelijk flankerende maatregelen ervoor zorgen dat alles veilig zal verlopen tijdens de bouwperiode en komen dan na de oplevering van de woningen in Oostdorp terug met een definitieve oplossing. Aan de Noordrand, daar zijn we.

De **voorzitter**: U doet hier de toezegging dat in de tussentijd er flankerende maatregelen komen?

Wethouder **Koetsier**: Absoluut, ja. Dan gaan we verder naar de Noordrand, daar zijn we bezig met een uitvoeringsplan voor de Groene Zone.

De **voorzitter**: Daar wil de heer Gankema nog een vraag over stellen. De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u voorzitter. Kan de wethouder mij enigszins vertellen wat ik onder flankerende maatregelen moet verstaan.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Koetsier**: Bij flankerende maatregelen denk ik aan snelheidsreducerende maatregelen en dat kunnen tijdelijke drempels zijn. Ik zal laten uitzoeken wat precies zal gaan gebeuren, want ik ben niet de specialist.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Wethouder **Koetsier**: Dan gaan we nu naar de Noordrand en daar zijn we hard bezig met een uitvoeringsplan voor de Groene Zone. Dat stellen we samen met veel partijen zoals Dunea, Staatsbosbeheer, bewoners, agrariërs, belangenverenigingen, ondernemers en ook de gemeente Katwijk. En in januari gaan we het plan bespreken dat we met heel veel mensen hebben samengesteld. Ten aanzien van het bezwaar bij de Raad van State, zoals de heer Paulides vroeg, kan ik heel duidelijk zijn. Het college heeft nu geen intentie om het bezwaar in te trekken. Gaan we van de Noordrand naar de Zuidrand en de gebieden Duindigt en Meijendel. Daar willen we als college nu echt vaart in zetten. Het is inderdaad te lang stil geweest. Op heel korte termijn zijn er afspraken gepland. Ze zijn afgesproken met alle spelers van Duindigt om de ontwikkelingen en voorstellen te bespreken. En het college ziet in Duindigt een belangrijke rol weggelegd om Meijendel te ontzien van verkeer. Denk hierbij aan een park-and-bikeoplossing. En hierbij wil ik in principe een toezegging doen aan mevrouw Hibbert dat Duindigt opgepakt gaat worden en dat we daar echt de vaart in gaan zetten. Volgens mij heb ik...

De **voorzitter**: Die wordt dan bij dezen nu ook genoteerd.

Wethouder **Koetsier**: Absoluut. En volgens mij heb ik bij deze de vragen die voorbijgekomen zijn beantwoord. Dank u wel.

De **voorzitter**: Er is nog een interruptie van de heer Paulides. De heer Paulides.

De heer **Paulides**: Ja, dank voorzitter. Ja, ik kom toch even terug op die Noordrand, dat uitvoeringsplan. U stelt dat u samen met heel veel mensen bezig bent daar een nieuw plan voor te maken. Maar u heeft een structuurvisie en u heeft een nota van uitgangspunten. Daar heeft u genoeg aan. U hoeft niet met heel veel mensen te praten, want als wij er als raad een andere visie voor zouden willen hebben, krijgt u van ons de kaders. Waarom bent u bezig met een nieuwe visie? Wat zegt u eigenlijk met zoveel woorden?

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Koetsier**: We zijn niet bezig met een nieuwe visie. We zijn nu het plan aan het invullen met heel veel spelers. Dat is gebaseerd op de structuurvisie. Dat ligt daaronder, inclusief de nota van uitgangspunten uit maart 2021.

De heer **Paulides**: U noemt het wel een uitvoeringsplan en dat is correct. Maar dat is op basis van de gemeentelijke en de provinciale structuurvisie samen met de nota van uitgangspunten. Meer hoeft u niet te bespreken.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Koetsier**: Zou u nog één keer de vraag kunnen stellen?

De **voorzitter**: De heer Paulides.

De heer **Paulides**: Als u een uitvoeringsplan maakt, dan is dat op basis van de structuurvisie van de gemeente en de structuurvisie van de provincie. Daarbij is de nota van uitgangspunten gekomen. En het enige wat u moet doen, hoe wilt u realiseren wat er in de structuurvisie staat? En u zegt van ja, ik ben bezig met allerlei mensen om erover te praten. Nee, daar kunt u helemaal niet over praten. U moet gewoon een uitvoeringsplan maken op basis van die drie stukken.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Koetsier**: Nou, de basis ook bij het uitvoeringsplan, de provincie is daar ook bij betrokken. Dus alle belangrijke spelers die ook de structuurvisie dragen vanaf de gemeente en vanuit de provincie zijn betrokken bij het samenstellen van de plannen op dit moment.

De **voorzitter**: Mijnheer Paulides, u wilt een nieuw set interrupties? U komt er niet uit.

De heer **Paulides**: Feitelijk krijg ik het antwoord niet, omdat ik niet begrijp dat er met heel veel mensen plannen gemaakt moeten worden. Want alles wat erin staat, dat is de basis waar u uw plan voor moet uitwerken. En als ik dan hoor, we hebben plannen en we praten met heel veel mensen, dan maak ik me zorgen dat er gewoon gewerkt wordt, niet aan een uitvoeringsplan, maar aan een nieuwe visie. En dat kan niet.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Koetsier**: Ik kan de heer Paulides garanderen dat er aan een gebiedsuitwerkingsplan gewerkt wordt en niet aan een nieuwe visie.

De **voorzitter**: Oké. De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel voorzitter. Ik wil graag nog een verhelderende vraag stellen naar aanleiding van het antwoord van de wethouder over de interactie tussen Meijndel en Duindigt en de park-and-ride. Want, wij vroegen ons een beetje af wat u daar precies mee bedoelt. We hebben natuurlijk vaak gesproken over verkeersdrukte in Meijndel en het ontlasten. Maar is het nu dan de bedoeling dat dat verplaatst naar de buurt van Duindigt? En over hoeveel auto's hebben we het dan? Maar misschien kunt u daar aangeven wat u daar precies mee bedoelt, want dat is nieuw voor ons.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Koetsier**: Dank u mijnheer, of de heer Krabbendam. Ik zei park-and-bike en niet park-and-ride. Dus de bedoeling is dat het op de fiets gaat. Dit zijn plannen die nog verder uitgewerkt moeten gaan worden, maar inderdaad dat op verschillende plekken meer parkeergelegenheid komt waarbij mensen over kunnen stappen op de fiets en niet de auto's naar de Meijndel rijden, maar mensen op de fiets die kant op gaan. Ik kan niet specifiek zeggen over hoeveel auto's we precies praten.

De **voorzitter**: De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Oké helder, dank u wel. En dan hebben we het over park-and-bike. Oké, maar dat betekent nog steeds wel auto's in het gebied en dan fietsen daaruit. Dus dat zal nog steeds inderdaad tot druk op het wegennet leiden. Dus daar gaan we dan later nog met elkaar over in gesprek wat de consequenties zijn en de impact. Dank u wel.

De **voorzitter**: Mevrouw Hibbert.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u voorzitter en dank u collega Krabbendam. Eens, er is overigens al een park-and-bike. Er staan een paar Haagse stadsfietsen te verroesten daar. Maar wij hebben de toezegging inderdaad ook opgevat als u gaat met alle belanghebbenden praten, waaronder de Nederlandse Draf- en Rensport, en u komt met een plan. Perfect, dan zijn we het eens met de toezegging. Dank u.

De **voorzitter**: De wethouder knikte en dat is de interpretatie van de toezegging die wordt zo genoteerd. Dan geef ik graag het woord aan de wethouder Cultuur en Welzijn.

Wethouder **Zoutendijk**: Voorzitter, ik ga de motie en de vragen doornemen die zijn gesteld. Allereerst de motie van mevrouw Ettema over het informeren van huiseigenaren over monumentale status. Er ligt een erfgoedvisie en die erfgoedvisie zal nu weer geëvalueerd worden en dat leidt dan tot een nieuw meerjarenprogramma en in dat meerjarenprogramma kan dit element dat mevrouw Ettema noemt worden meegenomen. Dus wat ons betreft is dat oordeel raad. Dan een vraag van mevrouw Rogge over Huize Ivicke. De gemeente heeft in het kader van de opgelegde last onder bestuursdwang zelf de werkzaamheden uitgevoerd zoals bekend, want de eigenaar deed het niet. De kosten die daarmee gemoed zijn, zijn verhaald op de eigenaar en in dat kader is er een kostenverhaalbeschikking genomen. En ja, de eigenaar is daar natuurlijk allemaal niet blij mee. Die heeft een zwaar beroep aangetekend en dat betekent dat het bij de Raad van State ligt. Nou, we weten allemaal, de Raad van State maakt zelf uit hoe snel deze iets behandelt. Het duurt allemaal vrij lang, maar wij verwachten wel dat in de eerste helft van volgend jaar de zaak wordt behandeld en dan weten we wat de uitspraak zal zijn van de Raad van State en of we dus het geld moeten terugbetalen of dat we dat kunnen behouden. Dan, zowel mevrouw Rogge als mevrouw Ettema heeft een vraag gesteld over participatie van jongeren. Dat is voor ons een heel belangrijk onderwerp. Het staat ook heel nadrukkelijk in het college-uitvoeringsprogramma als iets wat we volgend jaar aan de orde stellen. We zijn nu nog in de oriënterende fase. Ik kan er wel van zeggen, we hebben met mensen gesproken, ook kinderen die bijvoorbeeld het idee hebben van een kinderburgemeester. Daar willen we over nadenken of dat misschien iets zou zijn voor jonge kinderen. En voor jongeren in de leeftijd van 12-plus gaan we met name kijken of die ook een rol, of met name ook het onderwijs daar een rol in kan vervullen als het gaat om burgerschap. We gaan met de scholen daarover in gesprek in hoeverre ze dat al voldoende onder de aandacht brengen en of ze daar voldoende aan doen. Het zou in ieder geval leiden tot concrete plannen en die komen natuurlijk hier ook naar uw raad. Dus dat is iets waar we druk mee bezig zijn.

De **voorzitter**: Interruptie van mevrouw Rogge. En wethouder, als u de microfoon uit zou willen zetten. Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Ja, dank wethouder voor deze beantwoording. Ik hoor u zeggen... Oh, ik ben mijnheer Krabbendam. Dag, Charlotte Rogge hier. Dank voor de antwoorden. Ik hoor u zeggen we gaan ernaar kijken, we gaan in gesprek. Kunt u iets zeggen over wanneer we concreet daar iets van kunnen zien, wanneer we echt concreet iets hebben voor jongerenparticipatie?

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Zoutendijk**: Nee, eerlijk gezegd niet. Behalve dat het gewoon volgend jaar zal zijn. Dat betekent ook dat we vanaf begin volgend jaar hier... We zijn nu in de oriënterende fase, daar

zitten we nog in. En dat betekent dat we in het eerste kwartaal hopelijk al met een voorstel kunnen komen. Maar het punt is dat we daar ook heel nadrukkelijk de scholen bij willen betrekken en die hebben ook een eigen planning. Dus dat is niet gezegd dat ik al in het eerste kwartaal met hele concrete voorstellen kan komen. Ik zou het wel willen, maar het kan ook zijn dat het iets meer tijd kost en dat het het tweede kwartaal gaat worden. Overigens zitten we dus niet te denken zozeer aan de instelling van de jongerenraad, want dat is ook wel een idee geweest. We zijn met een organisatie in gesprek, de Tienskip, moet u maar eens zoeken op Google en dat lijkt ons een hele interessante manier om jongeren te betrekken bij ook democratie, bij burgerschap, maar ook om het vertrouwen in de politiek te herstellen, want dat is echt een groot en belangrijk punt, maar we willen het samen met de scholen doen, die hebben natuurlijk een druk programma. Als ze al iets extra kunnen gaan doen, dan hebben we het al gauw over het nieuwe schooljaar qua planning. Dus daarom wil ik wel even zeggen, dit kost wel tijd om het goed te doen, want als ze het doen, willen ze het ook goed doen.

De **voorzitter**: Mevrouw Ettema, u had ook een interruptie.

Mevrouw **Ettema**: Dank u wel.

De **voorzitter**: Als de wethouder zijn microfoon zou willen uitzetten.

Mevrouw **Ettema**: Nee, dank u wel. Ik had eigenlijk dezelfde vraag. Of het nog iets concreter kan, of u dat weet. Maar dat heeft u net helemaal uitgelegd dus fijn, dank, dat was wat ik wilde weten.

De **voorzitter**: Oké, de heer Paulides heeft nog een vraag.

De heer **Paulides**: Ja dank u voorzitter. Ik had even een vraag aan de heer Zoutendijk en het gaat eigenlijk over Huize Ivicke en ik kon het zo snel niet vinden maar bij Huize Ivicke dacht ik te zien dat het er stond als vordering maar ik begrijp nu dat het een soort risico is. Hoort dat dan niet terug in de risicoparagraaf? Want geld hebben we al ontvangen. Misschien is het een vraag die ik aan de wethouder van Financiën moet stellen, maar u gaf het antwoord.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Zoutendijk**: Kennelijk is het risico zo klein geacht, want we hebben een soort top 10 van risico's, dat die daar onder valt. Dan staat die niet in de stukken. Goed, dan... Mevrouw Ettema en mevrouw Rogge hebben ook een vraag gesteld over het jongerencentrum. Dat is dus na de zomer geopend met twee dagdelen. En de vraag is, kan er ook een derde dagdeel komen en dan met name in het weekend, op een vrijdag of een zaterdag. Het is een pilot, wij evalueren dat zeer regelmatig, elke drie maanden. En ik kan toezeggen dat wij in het eerste kwartaal van het komend jaar weer opnieuw zo'n evaluatiemoment hebben, dat er middelen beschikbaar zijn voor die uitbreiding. Dus het is nu alleen maar een kwestie van uitwerking. Ook met het personeel moet je natuurlijk afspraken maken. Je moet goede jongerenwerkers hebben, want we willen wel echt kwalitatief goede jongerenwerkers hebben. Dus ik kan toezeggen dat die uitbreiding er komt. En ik ga ervan uit dat dat omstreeks april a.s. zou kunnen zijn maar pin me niet vast op een precieze maand, want dat is een kwestie van uitwerking.

De **voorzitter**: Wordt die nu genoteerd als toezegging?

Wethouder **Zoutendijk**: Ja. Dan eenzaamheid als laatste punt. Mevrouw Hibbert vroeg er aandacht voor en terecht, want het is best alarmerend als je ziet met name bij jongeren hoe die eenzaamheid is toegenomen de laatste periode, ook bij zeer ouderen trouwens. Dat zijn echt de twee groepen waar we onze aandacht op richten. Voor die zeer ouderen zijn al aardig wat programma's ontwikkeld, met name ook door de SMOW. We hebben ook onlangs nog de Week tegen de Eenzaamheid gehad in Wassenaar. We hebben dat genoemd de Week van Ontmoeting. Een hele week heel intensief, maar dat is natuurlijk niet een kwestie van een week. Dat moet je gewoon een hele jaar door doen. En het is ook investeren in allerlei van dit soort activiteiten. Denk ook aan wat De Stille Kracht doet met Samen - Zijn. Er zijn natuurlijk heel veel activiteiten die we ook stimuleren, soms ook financieren. Het blijft natuurlijk lastig om goed te kunnen beoordelen wat je hier zelf aan kan doen. Het gaat natuurlijk over gevoel, dus het is moeilijk meetbaar, het is moeilijk beïnvloedbaar. Het is in ieder geval zo dat wij ambitie hebben om ook voor jongeren specifiek hier aandacht aan te besteden en misschien heel concreet ook te noemen. En het is een beetje, we hebben ook in de commissie Mens & Maatschappij gezegd dat we graag nog eens willen praten over de suïcideproblematiek. De GGD heeft daar een reportage over gedaan, dat willen we ook combineren met een stand van zaken rond het project Mentaal Lokaal. Dat gaat dus over GGZ-problematiek, heeft wel

iets met eenzaamheid te maken, taboe eraf halen, bespreekbaar maken hoe je je voelt. Dus er zijn allerlei initiatieven en daar gaan we alleen maar mee door. En dan hopen we maar, ja, het blijft toch een beetje hopen, dat die eenzaamheidsgevoelens zullen afnemen. Maar het is niet alleen een kwestie wat wij hier als gemeente kunnen doen. Het is ook gewoon wat we met elkaar kunnen doen. Dit is met name een punt van de samenleving, maar wat we als gemeente kunnen doen, doen we eraan.

De **voorzitter**: Mevrouw Hibbert.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u voorzitter, dank u wethouder. Ja, ik wil toch ook nog heel even de mediore, ik wil het niet helemaal categorie midlifecrisis noemen, maar die zien we nergens terug. We zien inderdaad wel wat beleid en wat ambitie op de ouderen, de senioren en ook de jongeren en de jeugd. Maar de grote middencategorie, en de cijfers gaan wel echt over iedereen van 19-plus, dus er zit ook echt een middencategorie voor wat betreft demografie in. Denkt u ook aan die middencategorie? Dank u voorzitter.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Zoutendijk**: Ja, we richten ons wel primair op die twee doelgroepen die ik zei, van jonge en zeer ouderen. De middencategorie heeft iets minder last van eenzaamheid, blijkt gewoon uit de cijfers. Hebben vaak ook meer sociale contacten, hebben hun werk, sommigen hebben een partner. Als je een beetje een prettige partner hebt, schijnt dat ook heel erg te helpen. We hebben nu niet een specifiek programma daarvoor. Dus dat is mijn antwoord.

De **voorzitter**: Dank u wel. Volgens mij bent u aan de afronding. Ik kijk even rond. Dat wordt ook door iedereen zo ervaren. Dan, dat wilde ik maar een beetje praktisch houden, want de heer Paulides heeft mij nog een aantal vragen gesteld. Oh, er waren nog wel wat vragen. Voor de heer Zoutendijk, denk ik, of niet? Sorry? Ik analyseerde of er nog vragen open stonden aan wethouder Zoutendijk en dat is het geval. Prima, dan geef ik mevrouw Rogge het woord.

Mevrouw **Rogge**: Ja, dank voorzitter. Ik had ook nog een vraag over het gezondheidscentrum. Daar zijn plannen voor. Wat is daar de status van?

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Zoutendijk**: Ja, terecht. Die was ik vergeten. Excuus. Ik kan daarover melden dat we in een afrondend stadium zitten voor de beoordeling van de plannen. En dat ik verwacht dat nog, we zitten nu in oktober, in november daar een besluit over kan worden genomen.

De **voorzitter**: De heer Paulides.

De heer **Paulides**: Het was geen vraag aan de heer Zoutendijk, maar ik dacht, en dat heb ik net niet gedaan bij de heer Koetsier, dat ik twee toezeggingen gehoord had. Namelijk dat de Noordrand een uitwerkingsplan was, en dat er op dit moment geen plan was om de bezwaren tegen Valkenhorst in te trekken. Ik heb niet gehoord dat u die herhaald heeft en ik wil daar nog even naar vragen voordat we deze tweede termijn afsluiten.

De **voorzitter**: Goed punt. Dan ga ik de heer Koetsier even uitnodigen. Ja, dan bent u klaar.

Wethouder **Zoutendijk**: Misschien heel even.

De **voorzitter**: Ja, dat is goed. Ik kan het even vasthouden. De wethouder.

Wethouder **Zoutendijk**: Gaat even over de toezeggingen, want ik heb een aantal toezeggingen gedaan, even voor alle duidelijkheid, of dat ook als zodanig is genoteerd. En dat heeft betrekking op dat jongeren centrum. Dat is ook als een toezegging genoteerd? En had ik er nog eentje?

De **voorzitter**: Dat is het geval.

Wethouder **Zoutendijk**: Ja, oké. En over participatie. Nou, prima.

De **voorzitter**: Dan de heer Koetsier u heeft de vragen meegekregen of u dat ook zo wilt definiëren als twee toezeggingen.

Wethouder **Koetsier**: Dank u wel mijnheer de voorzitter. Ten aanzien van het uitwerkingsplan ja, dat is een gebiedsuitwerking, dat is een toezegging. U had een vraag of er plannen waren om het bezwaar in te trekken. Er zijn geen plannen, dus dat hoeft geen toezegging te zijn. Dat is meer een vraag wat gevraagd is. Is er een intentie om het nu terug te trekken? Het antwoord is nee.

De **voorzitter**: Ik zie een instemmende knik van de heer Paulides. Dan nog afrondend. De heer Paulides heeft nog een aantal vragen aan mij gesteld in mijn domein. Met uw goedvinden wil ik die graag beantwoorden, want anders wordt het zo gek dat ik de heer Paulides vraag en dan wordt het allemaal heel veel gedoe terwijl ik ze snel kan beantwoorden. Het ging nog over de handhavingscapaciteit Bouw- en Woningtoezicht. De basistaken worden uitgevoerd en de meldingen worden ook opgepakt. Maar in het VTH, toezicht en handhavingsplan, is natuurlijk wel het streven om naar een hoger ambitieniveau te gaan. Daarom zit er ook in de begroting extra capaciteit voor de juridische opvolging. Want bij bestuurlijke handhaving is het vooral ook belangrijk dat je kan beschikken over voldoende handhavingsjuristen. Dus dat zit ook in de plannen om die ambitie omhoog te brengen, want het college deelt het met u dat rondom het gebied van de handhavingscapaciteit Bouw- en Woningtoezicht er ook een hogere ambitie mag zijn dat er nog het nodige werk ligt. Dan had u nog een vraag over de boete bij 30km-stickers. Dan gaat het vooral over boetes van 30km-stickers die bijvoorbeeld op openbaar meubilair worden geplakt, lantaarnpalen. Een boa kan daarop boete uitdelen, formaliseren of een boete uitdelen. Alleen dan is het natuurlijk wel van belang dat je het ook daadwerkelijk ziet. Dus dan moeten er sprake zijn van een heterdaad. Nou, dat gebeurt niet zo heel vaak, maar er worden wel degelijk stickers verwijderd van lantaarnpalen. Want het is vooral de bedoeling om natuurlijk uiteindelijk tot beleid te komen. En als een weg echt 30km-weg is, dan moet je hem ook zo inrichten en dan is een sticker plakken op een lantaarnpaal niet de bedoeling. Dat is gewoon vervuiling van de openbare ruimte en dat mag nooit de bedoeling zijn. Dan de aanpak van ondermijning. Daar zei u een belangrijk iets en ik onderstreep nog eens het belang van dit onderwerp. Maar u gaf wel aan dat het ook nooit zo mag zijn dat er grip vanuit partijen is die kwade bedoelingen hebben, op het bestuur. En dat is dit bestuur helemaal met u eens, dat dat ook nooit het geval mag zijn. En daarom moeten we daar alert op zijn. Is het een kwestie ook van weerbaarheid? Dat is ook binnen de organisatie, dat is binnen het bestuur en wat mij betreft ook binnen de raad. En daarom dat ook volgend jaar we daar doorgaan binnen de ondermijningsaanpak om dat te doen. Ook aan de hand van de ondermijningsregisseur. En als er signalen zijn, dan worden die ook opgepakt via de ondermijningstafel, zowel de lokale ondermijningstafel en mocht het nodig zijn ook naar de districtelijke ondermijningstafel, want het mag nooit zijn dat de onderwereld grip krijgt op de bovenwereld. Dus dat zijn we geheel met u eens, dat dat punt om aandacht vraagt. Dan stond er nog één motie open en dat gaat over de portefeuille communicatie. En dat is een motie van mevrouw Ettema om meer te communiceren in het kader van onderwerpen die op de langetermijnagenda's staan. Rondom de informatievoorziening naar de inwoners van Wassenaar toe en regelmatig in De Wassenaarse Krant en op Wassenaarders.nl daar informatie over te verstrekken. Vooral dat ook langere-termijndossiers gevolgd kunnen worden. Het college vindt dat een goede gedachte. Het is alleen wel zaak als je ook meer capaciteit en ruimte in De Wassenaarse Krant inkoop, dan kost dat ook geld. Dat weten we allemaal. Dus dat zal vooral ook uit die projecten moeten gaan. Dus we willen dit gaarne verder oppakken. Zo lezen we ook de motie om dat verder invulling te geven. Maar ja, communicatieactiviteit is ook tijd, is ook geld en dat moeten we ons dus wel daarin blijven realiseren, maar onder die condities geeft het college deze motie oordeel raad. Dat zover de zaken die nog aan mij gesteld zijn, dan kijk ik alleen nog, er is nog geen advies gekomen op de motie die inmiddels is ingediend over het restafval. Wethouder Van Doeveren. Oh, sorry, ik was te snel. De heer Paulides had toch nog een vraag aan mij.

De heer **Paulides**: Dank u wel voor de beantwoording van die handhavingscapaciteit. Maar u geeft aan dat er juridisch capaciteit is gekomen. Maar we zouden de handhavingscapaciteit... (geluid valt weg), omdat ik heel veel zaken hoor die een beetje lijken op een hap-snapbeleid. Aan de ene kant wordt niet gehandhaafd, aan de andere kant loopt de handhaver de deur plat. Bij andere dingen zie je wrakingsbrieven. En ik denk dat dat tussen wat er op straat gebeurt, die boa die Bouw- en Woningtoezicht doet en die handhavingscapaciteit, daar toch nog wel een bepaalde behoefte zit. En dat is de vraag, hoe gaan we die handhavingscapaciteit... (geluid valt weg) naar de boa's gekeken wordt. Maar de boa's zijn voor mij voornamelijk de mensen die op straat de parkeerexcessen aanpakken maar niet Bouw- en Woningtoezicht. Dat was eigenlijk de vraag.

De **voorzitter**: Dank u wel nog voor die aanvulling. Dat klopt. Onze buitengewone opsporingsambtenaren zijn de mensen die we op straat zien, ook in het uniform. We hebben natuurlijk ook Bouw- en Woninginspecteurs. Daar hebben er gelukkig ook een aantal van in Wassenaar en die werken aan de hand van een VTH-beleidsplan. Ook daar zullen we volgend jaar met u in de raad verder over spreken, over de prioriteiten die daarin worden gesteld. Dat klopt, onze bouwinspecteurs doen vooral die ruimtelijke-orderingszaken en die krijgen dan een opvolging in juridische trajecten en

daar heb je handhavingsjuristen voor nodig. Dus het is een keten. We hebben gelukkig veel gemeentelijke ogen en oren op straat. En overigens bij tijd en wijle zijn er ook de Wassenaarders die daar natuurlijk meldingen over doen. Die worden ook opgepakt, maar die worden vooral ingevuld en daar hebben we wel naar gekeken of er ook voldoende capaciteit is om dat te kunnen doen maar ik ben het zeer met u eens het blijft nodig om daarin te investeren, want we vooral niet moeten hebben is hap-snapbeleid, maar gewoon een overheid die daarin een gelijkelijke lijn voert en een lijn die ook consistent is en dat is van belang. Nog het woord aan de wethouder in een advisering over de motie over restafval.

Wethouder **Van Doeveren**: Ja dank u wel voorzitter. In een van de drie toezeggingen aan Groen-Links waarvan eentje over afval zit had ik deze ook direct kunnen meenemen nu we alle moties ook gelijk doen. De motie roept op om aan de informatievoorziening voor de mogelijkheid om restafval te verminderen met kringloopwinkels, afvalscheiding in social media, nieuwsbrief en De Wassenaarse Krant aandacht te gaan besteden. Dat past goed binnen het beleid dat we hebben en het lijkt ons goed uitvoerbaar. Vandaar oordeel raad.

De **voorzitter**: Motie 3 krijgt daarmee oordeel raad. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de beantwoording in eerste termijn aan de zijde van het college en wilde ik gaan voorstellen om een schorsing in te laten en ik ga u even aankijken in de planning die we hadden, we lopen trouwens nog steeds echt uitstekend op schema, is een kwartier voldoende? Moet ik aan een halfuur denken? Waar denkt u aan? Een kwartier? Dat zijn we allemaal met elkaar eens? Een kwartier? Sorry, als u even via de microfoon zou willen, dan hoor ik u ook.

Mevrouw **Rogge**: Iets langer zou mijn fractie wel fijn vinden, 20-25 minuten.

De **voorzitter**: 20 minuten, dat lijkt me goed. 20 minuten, dan gaan we 20.35 uur weer verder. Dan schors ik de vergadering tot 20.35 uur.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, als iedereen de plek weer zou willen innemen, dan heropen ik de vergadering en gaan we naar de tweede termijn aan de zijde van de raad en als eerste voor negen minuten spreektijd geef ik het woord aan de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Voorzitter, dank u wel. Namens de fractie spreek ik uit dat wij erg teleurgesteld zijn over deze bijeenkomst, deze budgetbespreking. Wij kregen geen antwoorden op de vragen, noch van het college, noch in debat met leden van de coalitie. Dus ja, wij vinden het eigenlijk een beetje jammer dat het zo is gegaan. We geloven wel wat eruit gaat komen. En daar kunnen we verder kort in zijn. We hebben verder geen vragen. We zullen twee amendementen inbrengen en een motie. Het amendement betreft Duindigt. Een ander amendement betreft de Dorpskern. En de motie betreft Aanlichten van... hiero. Dat was het, dank u wel.

De **voorzitter**: Sorry, dan maken ze onderdeel uit van de beraadslaging. Het amendement Begroting 2023 over stedenbouwkundig plan van eisen Duindigt krijgt nu letter A, die wordt nu gepubliceerd. En het amendement over begroting, ik neem aan bedoeld 2024 over Dorpskern, krijgt letter B. En dan is er een motie ingediend over het aanlichten en die krijgt dan nummer 5. En daarmee maken ze onderdeel uit van de beraadslaging. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Ja, dank u wel voorzitter. Even kijken hoor, we zijn het college dankbaar voor de beantwoording van onze vragen in de eerste termijn. Met betrekking tot de dorpskern, vroeg ik of dat misschien ook minder kan. Het is in ieder geval fijn om te weten dat het college hier kritisch op is en dat het kijkt hoe het, wat we ook in het coalitieakkoord hebben afgesproken, kijkt hoe we inkomsten kunnen genereren en misschien de plannen iets goedkoper kunnen worden. Wij wachten het plan ook af, dat komt in december. Ik hoorde al dat wonen, parkeren, inclusie, duurzaamheid, alles wordt meegenomen. Dus we zien daar naar uit. En in die zin denken we ook niet dat we nu al moeten kijken om het krediet te verlagen naar € 0,00, zoals Hart voor Wassenaar voorstelt in haar motie, dus daar zullen wij geen steun aan geven. Dan wat betreft de Dr. Mansveltkade. Teleurstelling uitgesproken dat die werkzaamheden van Dunea pas in 2026 zijn. Wel erg blij met de toezegging van de wethouder. Dus dank daarvoor dat hij tijdelijk wel maatregelen gaat nemen om die veiligheid daar te vergroten. Ik onderstreep dat nogmaals, dat is echt belangrijk, want niet alleen de voetballers en de hockeyers en de tennissers, maar ook al die mensen die naar die sporthal gaan, die fietsen daar en die moeten daar echt veilig fietsen. Het zijn kleine fietsjes, dus fijn dat daar naar wordt gekeken en dat er daarna wordt gekeken, als die woningen in Oostdorp worden opgeleverd, naar een definitieve oplossing voor die veiligheid daar. Dus dank daarvoor. Met

betrekking tot jeugdzorg, goed dat we daarover in gesprek gaan. Het is vaker genoemd hier, het is een hele grote kostenpost, maar ook belangrijk dat we er zijn voor die inwoners en hoe kunnen we dat zo goed mogelijk doen. Dus daar gaan we in januari verder over in gesprek. Ik ben benieuwd naar hoe de jongerenparticipatie eruit gaat zien. Daar hoor ik dan zeker na de zomervakantie meer over en ook interessant om te horen dat er middelen misschien beschikbaar zijn voor de uitbreiding van die pilot. Dus daar zien we naar uit. Dan hadden we nog, ja dat is nogal lastig, de motie die vorig jaar is ingediend voor het aanlichten van gebouwen, die wij vorig jaar ook mede hebben ondertekend. Kijk, dat was natuurlijk in de context dat we in een energiecrisis zaten. En dat is nu anders. Ik ben benieuwd, misschien kan het college daar nog een toelichting op geven. Waar zit eigenlijk dat bedrag nou precies in die € 86.000,00? En als we dat horen, dan kunnen we daarna even kijken hoe we daar dit jaar in staan. Dank u wel, dat was mijn bijdrage.

De **voorzitter**: Ik dank u wel, ik geef het woord aan de heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u wel voorzitter. Ja, ik heb 6 minuut 55, dat ga ik niet volmaken. Ik heb nog de opdracht meegekregen van mijn fractie om nog één keer de spreuk door de rijksoverheid uitgevaardigd, 'Geld lenen kost geld', dat is nog een boodschap die we meegeven. We gaan het vanavond niet eens worden. Dat geeft ook niet. We hebben getracht een debat te voeren. We hebben getracht om duidelijk te maken dat het voor een kleine gemeente beter is om wat geld op de bank te hebben. En ik noem nog één voorbeeld. Straks heb je de gemeentewerf en dan gaan we woningen plaatsen. En als je nou zeg maar zo'n € 6 miljoen op de bank hebt staan en je gaat praten over wat voor woningen daar moeten komen, of dat voor middenklasse of lagere klasse woningen zijn, dan heb je een heel ander politiek debat dan wanneer je zeg maar € 10 miljoen in de min staat. Want dan zul je zien dat de druk meer is om dan maar voor de best commerciële uitdaging te gaan en dus voor de hogere eengezinswoningen te gaan. Dus daarmee maar aangeven dat als je wat geld hebt dat op de bank staat dan heeft dat ook zijn gevolgen voor de politieke dynamiek binnen de raad. Even kijken, wat wilde ik nog zeggen, ja we hebben het eigenlijk niet zo heel erg nog gehad over het Sociaal Domein, dus daar hebben we wat vragen over gesteld, maar als je ervan uitgaat dat daar € 40 miljoen in omgaat en dat we als raad ook vrij ambitieus zijn geweest door te stellen dat we meer op preventie inzetten, zodat de echt dure zorg omlaaggaat. En daar wil ik toch even een opmerking over maken. Op bladzijde 30 en 31 worden de eerste resultaten al zichtbaar in de begroting, want we gaan heel veel meer geld uitgeven aan het preventief veld. Maar ik zie ook tot mijn vreugde, verlagen budget geïndiceerde zorg als het gevolg van investeren in vrij toegankelijke zorg en dat levert ons op volgens de begroting € 125.000,00 in 2024 en € 250.000,00 in 2025. Kijk, dat is ook wel weer mooi om dat nog eventjes te benoemen. Nu maar hopen dat het ook werkelijkheid wordt. En zo is het natuurlijk met de hele begroting. In 2026 en 2027 staat nu nog een groot tekort. Ja, we kunnen er nog niet zoveel over zeggen. Dat is de toekomst. En ik zie dat het opperwezen, die doet ook van zich spreken. En dat is voor mij een signaal dat ik nu stop met praten, want hij gaat nu ook donderen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Als ik weet dat we daar de lengte van debatten kunnen doen dan wil ik zo'n boombox hier. Oké, heel goed. Het woord is aan mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Ja voorzitter, dat gaat zo snel. Ik was nog even een paar kleine puntjes aan het opschrijven. Maar ik heb het ook heel kort, dus ik ga ook mijn termijn niet volmaken. Wat ik in ieder geval als eerste nog even wilde zeggen is dank voor de informatie over de jongerenparticipatie. Heel goed om te horen dat er actief wordt gekeken hoe jongeren in ons dorp kunnen participeren. In beginsel wachten we ook graag de plannen af, maar we vroegen ons nog wel af, kunt u ook meenemen, althans dat zou een suggestie van mijn kant zijn, niet zozeer nog weer een vraag natuurlijk, maar om alle Wassenaarse jongeren te benaderen. Dus op het moment namelijk dat je de Wassenaarse middelbare scholen alleen benadert, dan heb je niet alle Wassenaarse jongeren, omdat er ook Wassenaarse jongeren naar scholen in andere dorpen gaan. En dan trek je het wat breder. En we zagen in ieder geval zelf al een heleboel schitterende voorbeelden van allerlei steden in Nederland, die op heel veel verschillende manieren dat vorm hebben gegeven. Dus wij zien enorm uit naar de plannen. Dank voor de toezegging ook voor het jongerencentrum. Mijn collega mevrouw Rogge heeft daar al iets over gezegd. Zijn we heel blij mee dat er een weekenddag aankomt voor de jongeren. En dat die behoefte in ieder geval dan bevredigd zal worden. Dan voor de moties vind ik het wel heel fijn om nog heel eventjes hier extra steun op te roepen. Ik ben ontzettend blij dat alle drie de moties een appreciatie hebben gekregen van oordeel raad. Wat betreft het cultureel erfgoed wil ik toch nog wel even zeggen dat het CDA ons cultureel erfgoed in Wassenaar heel erg koestert. We vinden het heel belangrijk ook dat iedereen zijn pand op de goede manier kan onderhouden, dat er ook naar duurzaamheid wordt gekeken, zodat we nog heel lang kunnen genieten van ons erfgoed. Dat staat ook trouwens in ons coalitieakkoord, dat wij als gemeente en dat zei ik daarstraks al even moeten informeren, stimuleren, faciliteren. Dus het is echt wel de rol ook van

de gemeente om mensen te helpen. Als zij bereid zijn om hun pand te onderhouden is het wel een hele kleine moeite om dan even te informeren. Dus daarom ook extra blij met de appreciatie. Wat nog wel belangrijk is om te melden is dat er een advies ligt en dat is al van 2009 van de klankbordgroep Erfgoed en die heeft al aangegeven, informeer nou die eigenaren die dus van die GIP-lijst zijn afgevallen en dat zijn er 60. Het is toch wel het minste wat je kan doen om die mensen even te informeren en daarom was ik zo blij dat de wethouder aangaf dat dat natuurlijk kan worden meegenomen bij de verdere evaluatie in het nieuwe meerjarenprogramma. Dus het is een kleine moeite, maar het is wel een hele mooie geste naar al die huiseigenaren die bereid zijn om hier het cultureel erfgoed mee te koesteren met ons. Even kijken, voor de motie van informatie over de langetermijndossiers ben ik ook erg blij met de appreciatie. Ik heb inmiddels alweer steun ontvangen van een extra partij. Maar het zou natuurlijk wel een hele mooie boodschap zijn, zoals ik daarstraks ook al zei, en vooral naar alle inwoners toe, dat wij het belangrijk vinden dat er meer informatie is, dat zij betere verwachtingen hebben en dat zij hopelijk daardoor ook nog meer meedoen aan alle democratische processen die hier lopen. Dat is toch wel eigenlijk wat we met zijn allen willen. Uiteraard heb ik ook begrip voor de voorwaarden die er zijn. Dus wij wachten rustig af wat de mogelijkheden zijn en wanneer dat kan. Maar ontzettend fijn als dat inderdaad kan gebeuren. De afvalmotie vind ik ook heel belangrijk, toch ook wel in het kader van duurzaamheid en dat we met zijn allen kleine stapjes moeten zetten. Elk klein stapje is er één. Een overzicht waar gewoon hele praktische informatie op staat, die mensen kunnen raadplegen, dan is dat toch ook een serviceverlening vanuit de gemeente. En met zijn allen komen we een heel eind en dan gaat die berg afval toch echt naar beneden, want dat is inderdaad wat we met zijn allen willen hier in Wassenaar. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Hibbert.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u voorzitter. Geld lenen kost geld, u heeft helemaal gelijk mijnheer Gankema. Alleen uw bronvermelding klopte niet. Het is bedacht door Groot ZBO, onafhankelijke toezichthouder, autoriteit financiële markten. Oud-werkgever, sorry, die draag ik een warm hart toe. Ik sloot af eerder, voorzitter, met samen op naar stevigere keuzes en een slagkrachtige uitvoering. Dat doen we ook graag samen. Ik begon met tomato, tomato en beide is waar. We staan voor wat betreft sommige meer fundamentele discussies nog redelijk lijnrecht tegenover elkaar. Maar dat belet ons niet om samen stevige keuzes te maken en slagkrachtig uit te voeren. Wij danken het college dan ook voor de goede toezeggingen en dankzij die goede toezeggingen kunnen wij voor deze begroting stemmen. De moties, de eerste vier moties, gisteren tijdens de raadsvergadering sprak een aantal partijen een aantal andere partijen aan over het minderen van moties vreemd aan de orde. Er werd gezegd waarom kan dit niet als een vraag gesteld worden, waarom is dit een motie, waarom vraagt u niet om een toezegging? Dat gevoel hebben wij ook bij deze eerste vier moties. Er is eigenlijk ook door de beantwoording van het college gewoon toegezegd dat dit allemaal kan. De vragen zijn beantwoord, de moties zijn daarom wat ons betreft gewoon simpelweg niet nodig. Om precies dezelfde reden als enkele van de indieners gisteren die andere indieners aanspraken. Dus vandaar dat wij tegen deze vier moties zullen stemmen. Ze zijn gewoon niet nodig. Het college heeft al ja gezegd. Aanlichten gebouwen zullen we voor stemmen. Duindigt, goed amendement, waarvoor dank, zullen wij voor stemmen en het Dorpskerk-amendement zullen wij in het kader van samen richting stevige keuzes en slagkrachtige uitvoering en de toezeggingen die het college heeft gedaan tegen stemmen. Dank u voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Het woord is aan de heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel voorzitter. Dank ook aan het college voor de beantwoording van de vragen. We zullen ook voor deze begroting stemmen. Dat zal waarschijnlijk niet verbazen. En dat doen we omdat we concrete resultaten willen boeken. En met deze begroting maken we dat mogelijk, want hiermee kunnen we investeren in Wassenaar door het bouwen van betaalbare woningen in een levendige dorpskern, verkeersveiligheid en veilige schoolroutes. En de concrete raadsvoorstellen, inderdaad, daar gaan we het nog over hebben met elkaar. En ik ben heel erg benieuwd naar elke partij in deze raad, wat de inbreng zal zijn en hoe we de afwegingen maken. Wat een project gaat kosten en wat het uiteindelijk de Wassenaarders oplevert. Ik denk dat we daar met elkaar per project over moeten hebben. Dat is mooi, want dat hebben we afgesproken dat boven de € 500.000,00 alles terugkomt in de raad. Dan hebben we daar een goede fatsoenlijke discussie met elkaar over. Wat betreft de moties, dat zullen we straks bij een stemming laten weten. Een aantal steunen we, een aantal inderdaad niet, omdat we of niet helemaal begrijpen waarom het nu moet. En sommige amendementen zullen we ook zeker niet in meegaan omdat het ons verhindert om onze ambities te realiseren. En ik denk dat u ook kan raden welke dat zijn. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank. Het woord is aan de heer Paulides.

De heer **Paulides**: Ja dank voorzitter. Ja, ik kom toch nog even terug op die inspecteurs van Bouw- en Woningtoezicht. De toezegging die u gedaan heeft, die begint wel bij de basis. Er moet eerst ruimte zijn om overtredingen te constateren en met betrekking tot dat aspect moet de evaluatie de hele keten bezien. Dat gebeurt nu niet. Er is nu geen capaciteit om constatering te doen. En als de burgemeester zegt, ja ook inwoners kunnen dat constateren, maar dan moet er wel handhavingcapaciteit zijn en daar twijfelen we aan of die er wel is. Er zijn nu zaken die te maken hebben met zware overtredingen en die fietsen er gewoon doorheen. Daar wordt helemaal niets aan gedaan. Dus ik zou toch vragen om een keer een echte evaluatie te doen. Wat missen we nou in die hele keten? Ja, dan kom ik bij de begroting. Ja, die gaan we uiteraard ook steunen. We steunen ook de moties 1, 2, 3 en 4. Ofschoon ik het met mevrouw Hibbert eens ben dat ze eigenlijk een beetje onnodig zijn, maar ze doen ook geen kwaad. Dus wat dat betreft stemmen we ervoor. En de andere moties, ja daar hoor ik nog graag wat daar voor oordeel van het college over is. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel en dan het woord aan de heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: Dank u wel voorzitter. Ja, dank aan het college voor de beantwoording. Blij zijn we natuurlijk dat er volgend jaar het zinnetje dat 'echt nodig' is weg wordt gehaald of geschrapt. Met betrekking tot het antwoord van de wethouder over arbeidsparticipatie van mensen met een beperking vond ik de beantwoording erg breed en wat ver weg dus we zullen binnenkort schriftelijke vragen stellen over hoe het staat bij de gemeente Wassenaar en dat op die manier gaan monitoren. Als we het hebben over moties steunen wij in ieder geval de moties die wij mede hebben ondertekend, het zal u niet verbazen, maar soms denk ik ook van ja is het wel echt nodig misschien moeten we toch met zijn allen even kritisch kijken naar welke moties we indienen. Laten we eerlijk zijn. Met betrekking tot de motie van het VVD en het CDA over de jeugdzorg heb ik een stemverklaring. En met betrekking tot de motie voor het aanlichten van De Paauw zou ik graag nog wat nadere toelichting willen hebben van het college. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank u wel en daarmee zijn we aan het einde van de tweede termijn aan de zijde van de raad gekomen. Ik kijk even naar het college. Is er nog behoefte aan een schorsing? Kan er direct worden geantwoord? Dan gaan we dat doen. Wethouder van Financiën.

Wethouder **Van Doeveren**: Ja voorzitter, dank u wel. Volgens mij kunnen we als college gewoon direct overgaan tot de beantwoording en de laatste opmerkingen die zijn gemaakt. Allereerst dank voor de steun voor de begroting vanuit diverse partijen. Ik heb een motie, een amendement en een paar vragen. En ik wil eigenlijk beginnen met het meest substantiële, dat was wat heer Gankema naar voren bracht. Over of we toch niet, nou hij noemt € 6 miljoen, misschien is het € 10 miljoen, misschien is het € 3 miljoen extra zouden moeten aanhouden om risico's op te vangen. Ik wijs hem er wel op dat het aantal kredieten dat vorige periode is verleend in totaal uitkomt op € 44 miljoen. En die zijn ook, dat weet ik ook, want ik zat er toen altijd naast, met steun van zijn partij aangenomen. En toen hebben we die discussie niet zo met elkaar gevoerd. Ik heb ook uitgelegd dat in het vorige college van een jaar, we van een kleine € 30 miljoen naar € 15 miljoen aan liquiditeit zijn gegaan, die is toen gehalveerd puur vanwege bestaande projecten die lopen waarvoor geld beschikbaar was gesteld. En ook nu zal die liquiditeit verder teruglopen omdat we gewoon mooie investeringen hebben als een sporthal, als de Havenkade, dingen die Wassenaar verder brengen, die we doen. Dus die discussie die hij nu opbrengt had eigenlijk denk ik vorige periode moeten plaatsvinden als we dat toen hadden willen aanhouden. Dat wilde ik hem wel meegeven, want het is een vrij substantieel punt.

De **voorzitter**: Interruptie van de heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ja, wij gaan als fractie natuurlijk over onze eigen woorden. Het is ook een beetje vreemd dat de wethouder hem nu gaat proberen in te koppen terwijl ik een heel ander punt naar voren bracht. Ik zeg je moet geld op de bank houden, want anders als je al in de rode cijfers zit, dan krijg je een hele andere politieke dynamiek in de raadzaal. Dus het heeft helemaal niets te maken met voorgaande raadsperiodes waar wij op dat moment een afweging in hebben gemaakt. Dus ik ben wel een beetje teleurgesteld in de eerste zinnen die de wethouder nu in de laatste termijn uitsprekt.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Het antwoord op zijn vraag is dat dat natuurlijk gewoon van de raad afhangt en hoe die dynamiek dan is, daar gaat u uiteindelijk zelf over. Want u bepaalt de

woningbouwkaders en zelf welke belangen daar u laat meespelen of u gaat voor sociale woningbouw, meer wonen, breder ruimtelijk kader of hoge opbrengst. Of al dan niet schulden of liquiditeitspositie van de gemeente er invloed op heeft, dat is denk ik een afweging die u beter zelf zou kunnen maken. Ik zeg alleen dat als hij die discussie nog had willen voeren met het aantal voorstellen dat nu openstaat waar geld beschikbaar voor is, is die discussie eigenlijk gepasseerd, omdat er dusdanig veel geld voor bestaande projecten beschikbaar is dat we de discussie over wat we nog hadden moeten aanhouden dan beter eerder hadden kunnen voeren. Dat is hetgeen wat ik daarover zeg en dat is puur gebaseerd op de cijfers.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Nou ik dacht ik ga vrolijk naar huis en ik ga me niet laten... Nou goed, we hebben nu nog iets van € 13 miljoen op die bank staan. Als dat er gewoon op blijft staan dan is er geen enkel probleem. Dan zitten we nog aan de goede kant van de scheidslijn. Ga je daar straks onder, dan zit je dus aan de verkeerde.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Ja, dat komt terug over de verkeerde kant van de streep of niet. Het gaat voor mij over of de begroting structureel sluitend is, maar ik zeg alleen, met alle kredieten die beschikbaar zijn gesteld, en waar u in het verleden ook voor was, zijn we op dat punt, op een gegeven moment komt het omslagpunt dat de punten die u beschrijft gewoon bent zijn gepasseerd feitelijk. Verder, het is gewoon feitelijke info. Dan, voor wat betreft de dank voor de steun van GroenLinks, ik heb verder niet heel veel vragen, de motie is duidelijk.

De **voorzitter**: Volgens mij bent u nog niet met elkaar klaar in de discussie. De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ik probeer even tot 10 te tellen.

De **voorzitter**: Waardering daarvoor de heer Gankema.

De heer **Gankema**: Maar we gaan, als je het hebt over gewoon feitelijkheden, we staan nu € 13 miljoen positief. Dan kun je zeggen van dat punt zijn we gepasseerd, maar dat is niet zo, want je hebt nu nog een positief saldo. En dan kunt u wel vertellen van ja, acht jaar geleden hadden we nog € 40 miljoen. Maar daar hebben we het nou niet over. Ik heb het over vandaag. Deze begroting ligt voor. En ik zeg, je kunt beter wat geld op de bank houden want dat is beter voor iedereen. En dan moet u nou niet gaan vertellen dat we dat punt al zijn gepasseerd, want dat is feitelijk onjuist. Ik hoef hier geen discussie over te voeren, want het staat gewoon op papier.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Ja, we praten langs elkaar heen, twee dingen over de begroting zelf. Alle investeringen komen in een apart voorstel naar de raad, dus u geeft nu niet al die investeringen vrij, dat u nu denkt, als ik nu tegen of voor de begroting zou staan, heeft dat invloed op de liquiditeit, want voor alle grote investeringen boven € 500.000,00 zoals gewisseld met de heer Paulides, komen er gewoon aparte voorstellen, dus die zorg hoop ik hierbij wel weg te nemen. En ja, het andere wat feitelijk wel zo is, hij heeft gelijk dat er nu nog € 13 miljoen op de bank staat, dat klopt. Maar het aantal kredieten dat de raad beschikbaar heeft gesteld, is meer dan die € 13 miljoen. En dat is ook waar. Dat is echt waar, en dat is ook met steun van uw partij gebeurd. Dat is verder helemaal geen waardeoordeel, ik zeg het alleen. Betekent dus ook dat onze liquiditeit, ook of ik hier nou zit of een andere wethouder, om die reden zal teruglopen. Dan, voor wat betreft het amendement voor Dorpskern, ja daarvan zou ik zeggen, ook zeker om de kwaliteit van besluitvorming goed te laten verlopen, daar komt dus een apart kredietvoorstel voor, daar komt een nieuw voorstel voor. Ik zou de raad het amendement nu willen ontraden en gewoon de inhoud van het voorstel af te wachten om vervolgens te bepalen of er geld beschikbaar voor wordt gesteld. Dat lijkt me ook de meest ordelijke vorm van besluitvorming. Dat punt hebben we vaker met elkaar gewisseld. Dan wat betreft de motie aanlichten De Paauw, daar zou ik het volgende over willen zeggen. Enerzijds hebben openbare gebouwen, dit gaat niet over het energieverbruik van het gebouw, dit gaat niet over de lopende energierekening. Dit gaat puur over wat wil je investeren in de openbare verlichting van het gebouw en waarschijnlijk het park Paauw zelf. Het is voor sociale veiligheid natuurlijk belangrijk dat we hier niet in een zwart gat zitten te kijken. Ook niet voor de medewerkers als ze tot 's avonds laat moeten werken, ook niet als wij hier zitten. We kunnen ook nog kijken of we dit kunnen verduurzamen. Ik zou het allemaal nu willen ontraden en verder bespreken als het integrale plan voor de huisvesting wordt besproken. Zeker bij veel beter gebruik van De

Paauw lijkt het me om duurzaamheids- en sociale veiligheidswensen, nu nog niet wenselijk om het te schrappen, maar die discussie te voeren als het voorstel voor De Paauw hier daadwerkelijk bij u is. En met die kanttekening vraag ik om het aan te houden of als het wordt ingediend is het bij dezen ontraden langs die lijnen.

De **voorzitter**: Interruptie van mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Ja, is dat dan inderdaad een concrete toezegging van de wethouder dat hij echt het duurzaamheidsperspectief meeneemt bij die aanlichting?

Wethouder **Van Doeveren**: Het antwoord is ja. Want het verlagen van onze energielasten en energieverbruik. Toevallig heb ik vorige week een ander dossier gehad waarin ik vrij intensief ben bezig geweest om dat terug te dringen. Het zou natuurlijk ook een lief ding waard zijn als we het ook voor de openbare gebouwen kunnen bewerkstelligen. En als dat niet zo is, dan laat ik u dat ook weten. Daarom zeg ik misschien is het goed om dat bij huisvesting Paauw verder te bespreken.

De **voorzitter**: Duurzaamheid aspecten bij het aanlichten wordt bij het voorstel meegenomen. Die toezegging wordt opgeschreven. Mevrouw Hibbert.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u voorzitter. Toch nog één feitelijke vraag. Wij waren vorig jaar in ieder geval, en volgens mij kunt u zich dat ook nog herinneren, in de veronderstelling dat het ging om het aanlichten in de zin van de twee mooie leeuwen in verschillende kleurtjes. Dat heeft vrij weinig met sociale veiligheid van de mensen die hier wonen of die hier hun hond uitlaten te maken. Dus ik ben nu een beetje in verwarring geraakt. Hebben we het over het aanlichten al dan niet in verschillende kleurtjes van onze twee mooie grote leeuwen of hebben we het over sociale veiligheid hier? Dank u voorzitter.

Wethouder **Van Doeveren**: We hebben het over sociale veiligheid. Ik moet eerlijk zeggen, ik heb nog geen voorstellen gezien, maar langs deze lijnen zou ik nu willen kijken of we die investeringen kunnen invullen. Als dat niet zo is en het zou zijn voor wat u beschrijft, dan kunnen we het altijd schrappen en daarom zeg ik, ik kom erop terug bij het integrale plan voor de huisvesting van De Paauw. Dat lijkt me het meest logisch, want dan kunnen we ook kijken naar de functie van het gebouw en welke verlichting daarbij past. Dat lijkt me gewoon de meest intelligente vorm. Ja, en dan tot slot zou ik u willen meegeven, en daar hoop ik toch ook iets verbindends te zeggen om de heer Gankema vrolijker te maken. Ik heb het amendement Q van vorig jaar al even genoemd, maar er staan echt, en ik kan u daarvan de cijfers ook oplezen als u daar behoefte aan heeft of vragen over heeft. Vorig jaar is er door de toenmalige oppositie die nu in de coalitie zit € 1,4 miljoen aan structurele maatregelen geschrapd om de ozb-verhoging te kunnen dekken en daarvan zit € 1 miljoen weer terug in deze begroting, dus inhoudelijk zijn de verschillen marginaal en ik hoop toch dat we met elkaar kunnen kijken tot een gedragen begroting die nu gewoon door u allen kan worden geaccordeerd.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ik merk de hele avond al dat de sprekers die daar staan, die kijken me aan. Ik hoor mijn naam heel vaak. Ik weet niet waarom ik nu speciaal uitgekozen werd van mijnheer Gankema. Ja, ik geniet ervan, dat wel, maar het brengt me ook een beetje in verwarring. Nou ja.

De **voorzitter**: Er is maar één constatering als je een jonkheer citeert, misschien gebeurt dat dan.

Wethouder **Van Doeveren**: Voorzitter, ik heb de heer Gankema hoog zitten, net als de andere leden van deze raad. Maar met alles wat we hebben gewisseld over de schuldenpositie naar het omslagmoment, dat u nog niet al die kredieten vrijgeeft met deze begroting, dat heb ik toch echt duidelijk meerdere keren gezegd, hoop ik toch als we op de inhoud zo dicht bij elkaar zitten, en we kunnen per post hier met elkaar nu als u wilt stante pede doornemen wat er vorig jaar is geschrapd en wat erin zit hoop ik toch dat we inhoudelijk op 99,9% bij elkaar zitten dat we hier een 100% gedragen begroting hebben en dat is een handreiking aan u en als ik daar nog iets verder in kan doen dan hoor ik het heel graag. Ik ben blij in ieder geval met de steun van GroenLinks en de coalitie en ik hoop stiekem u eigenlijk allemaal, want op de inhoud hebben mijn eigen ambtenaren me voorgerekend dat de verschillen echt dusdanig marginaal zijn dat het daar niet aan kan liggen. Voorzitter, met die tekst wilde ik afsluiten.

De **voorzitter**: Dank u wel, maar ik ga nog even toetsen of er nog openstaande vragen zijn. Ja, in ieder geval, wethouder Bloemendaal volgens mij niet. Nee, dan gaan we naar wethouder Koetsier. Die heeft ook nog een amendement.

Wethouder **Koetsier**: Ik ben heel even de heer Van Doeveren. Dank u wel mijnheer de voorzitter. Zoals eerder aangegeven zijn we in gesprek, dit gaat over het amendement voor Duindigt. Zoals eerder aangegeven zijn we in gesprek met alle initiatiefnemers en stakeholders ten aanzien van de toekomst van Duindigt. Dus in principe om dan nu al het stedenbouwkundig plan van eisen te annuleren of aan te passen is prematuur. Mocht er iets aangepast worden in de toekomst, dan ziet u ons hier terug. Dus wij ontraden het amendement.

De **voorzitter**: Helder. En dan nog wethouder Zoutendijk.

Wethouder **Zoutendijk**: Ja, dan gaat het nog even over het punt participatie. De suggestie is gedaan om ook jongeren onder de leeftijd van 12 jaar daarbij te betrekken. Dus ook die op andere scholen zitten, buiten Wassenaar. Die suggestie nemen we zeker mee. We hebben heel duidelijk geproefd, ook gisteren, het belang dat de raad hecht aan deelname, participatie, burgerraad werd natuurlijk genoemd. Ik noemde in mijn eerste termijn ook het punt burgerschap, maar daar bedoel ik ook echt in het kader van deelnemen in de democratie, snappen hoe de staatsinrichting werkt, betrokkenheid bij de politiek, juist om die kloof die er echt wel is, te proberen te overbruggen. Dus we nemen graag die suggestie mee.

De **voorzitter**: Helder, die is ook helder. Dan ten slotte, de heer Paulides had nog een vraag over de evaluatie, in ieder geval zicht op de keten van iedereen die werkzaam is in die handhaving. Bij het vaststellen van het VTH-jaarplan wordt er geëvalueerd. Dus wat ik u kan toezeggen is dat daar ook de evaluatie is over hoe het in het afgelopen jaar was en daar zal natuurlijk de hele keten in beeld worden gebracht. Dan is die als toezegging genoteerd. Dan zijn we nu aan het einde van de termijn aan de zijde van het college in de tweede termijn. Ik kijk rond. Is er behoefte aan een schorsing voordat wij naar de stemmingen gaan? Nee, is er geen behoefte aan een schorsing? Dat is niet het geval. Ik check hem nog één keer. Dat is niet het geval. Goed, dan gaan wij, pak ik de papieren erbij, want dan hebben we nu een tweetal amendementen en het voorstel is dat we beginnen met amendement B omdat de inschatting is dat die verstrekkender is, dat is het amendement over de Dorpskern want naar goed gebruik beginnen we natuurlijk altijd eerst met de stemmingen over de amendementen, dan het voorstel en dan de moties dan gaan we nu naar de stemmingen.

Amendement B Begroting 2023 Dorpskern Ingediend door Hart voor Wassenaar

"De raad van de gemeente Wassenaar, in vergadering bijeen op 31 oktober 2023;
gehoord de beraadslagingen;

wijzig het ontwerpbesluit behorende bij het Raadsbesluit [Z/23/076131/366218] als volgt:
besluit:

1. De Begroting 2024 vast te stellen en kennis te nemen van de Meerjarenraming 2025-2027.

wordt gewijzigd in:

1. De Begroting 2024 vast te stellen en kennis te nemen van de Meerjarenraming 2025-2027,

met dien verstande dat:

het beschikbaar te stellen krediet à € 3.800.000,00 ten behoeve van het opknappen van het dorpscentrum (pagina 61 tabel 5.2 ter hoogte van de regel Dorpskern) te verlagen naar € 0,00;

uitleg:

- er is reeds een krediet van € 2.740.000,00 toegekend voor het opknappen van het dorpscentrum van Wassenaar;
- het voorstel voor een aanvullend krediet van € 3.800.000,00 is ingediend voordat überhaupt de (nieuwe?) plannen voor het project zijn ontvangen door de raad;
- de voorgestelde totale investering van € 6,5 miljoen voor de opknapbeurt van het dorpscentrum door velen als buitenproportioneel wordt beschouwd."

De **voorzitter**: Dan wil ik in stemming brengen met het amendement over de Dorpskern. Maar de vraag is natuurlijk nog of er behoefte is aan een stemverklaring. Dat is niet het geval. Dan breng ik

nu amendement B in stemming. Wie is daar voor? Dat is de fractie van Hart voor Wassenaar. Wie is daar tegen? Dat is de fractie van CDA, DLW, PvdA, GroenLinks, VVD, D66 en Lokaal Wassenaar! en daarmee is het amendement verworpen.

Amendement A Begroting 2023 over Stedenbouwkundig Plan van Eisen Duindigt Ingediend door Hart voor Wassenaar

"De raad van de gemeente Wassenaar, in vergadering bijeen op 31 oktober 2023;

overwegende dat:

1. op 23 september 2013 de raad een procesbeschrijving en het startdocument "Herontwikkeling Duindigt" heeft vastgesteld;
2. in mei 2018 de initiatiefnemer, Stichting Beheer Renbaan Duindigt (SBRD), het alleenrecht heeft gekregen voor het onderzoeken, uitwerken en uitvoeren van de revitalisatie van de renbaan;
3. het vooroverlegplan van de initiatiefnemer in strijd was met bestaande ruimtelijke kaders, wat heeft geleid tot een toetsingskader voor de herontwikkeling van Draf- en Renbaan Duindigt en omgeving, vastgesteld door de gemeenteraad op 19 maart 2019;
4. op 14 december 2021 de raad het 'Startdocument' en 'Stedenbouwkundig Plan van Eisen' heeft vastgesteld voor de herontwikkeling van Renbaan Duindigt;
5. de gebiedsuitwerking voor de Zuidrand van Wassenaar, zoals gestart in het laatste kwartaal van 2023, van invloed kan zijn op de herontwikkeling van Duindigt;
6. recente ontwikkelingen, o.a. de keuze van de Ledenraad VNDR voor het bod van Stichting Villa Betty op 19 april 2023 voor de vervreemding van Renbaan Duindigt, een heroriëntatie rechtvaardigen;
7. het college zelf reeds aangeeft bereid te zijn af te wijken van het eerder vastgestelde Stedenbouwkundige Plan van Eisen;

aan besispunt 1 wordt toegevoegd:

"met dien verstande dat in de programmabegroting op pagina 48 onder "Herontwikkeling Duindigt", tekstdeel: "Op 14 december 2021...hierover geïnformeerd"

wordt gewijzigd in:

"Het in 2021 vastgestelde Stedenbouwkundig Plan van Eisen voor de herontwikkeling van Renbaan Duindigt wordt ongeldig verklaard en een nieuw plan zal worden opgesteld en aan de raad worden voorgelegd ter goedkeuring, rekening houdend met recente ontwikkelingen en voortschrijdende inzichten.";

- dekking voor de wijziging van Het Stedenbouwkundig Plan wordt gevonden in de Reserve Grote Projecten."

De **voorzitter**: Dan ga ik naar amendement A. Amendement over Stedenbouwkundig Plan van Eisen Duindigt. Is daar nog een behoefte aan de stemverklaring? Dat is niet het geval. Wie is er voor amendement A? Dat zijn de fracties van GroenLinks, Hart voor Wassenaar en... Sorry, ik ga het nog één keer overnieuw doen. Mijn excuses. Iedereen zit zonder last, dat mag, maar oké. Ik ga nu opnieuw de stemming inzetten. Wie is voor amendement A? Dat zijn de fracties van GroenLinks en Hart voor Wassenaar. En wie is tegen het amendement? Dat zijn de fracties van het CDA, DLW, PvdA, VVD, D66 en Lokaal Wassenaar! En daarmee is het amendement verworpen.

Dan gaan we naar het voorliggende besluit, namelijk de begroting, met het besluit de begroting 2024 vast te stellen. Maar ik ga natuurlijk eerst de mogelijkheid geven voor een stemverklaring. Ik ga inventariseren wie daar behoefte aan heeft. Is daar behoefte aan? Dat is niet het geval. U weet het zeker, het regent heel hard buiten. We gaan naar het besluit, begroting 2024 met twee besluiten die daarin zitten. Wie is voor het begrotingsbesluit? Dat zijn de fracties van het CDA, DLW, PvdA, GroenLinks, VVD en D66. Wie is tegen de begroting? Dat zijn de fracties van Hart voor Wassenaar en Lokaal Wassenaar! en daarmee is dit besluit genomen. Dan ga ik nu naar de moties behorende bij de begroting.

Motie 1 Raadsinformatiebijeenkomst Jeugdzorg en WMO Ingediend door VVD en CDA

"De raad van de gemeente Wassenaar, in vergadering bijeen op 31 oktober 2023;

constaterende dat:

- de Wassenaarse gemeenteraad op 30 maart 2021 besluiten heeft genomen om de Jeugdzorg effectiever en efficiënter in te richten;
- er op 12 oktober 2021 kostenbesparende maatregelen zijn genomen voor de WMO;
- we RIB 90 hebben ontvangen waarin staat dat de kosten voor Jeugdzorg stijgen;
- we RIB 94 hebben ontvangen over dashboard WMO;

overwegende dat:

- we de uitgaven aan Jeugdzorg en WMO op verschillende manieren kunnen sturen;
- raadsleden om hun controlerende taak uit te voeren (of budgetten goed worden besteed en of de maatregelen effectief zijn) kennis moeten hebben van sturingsmogelijkheden en inzicht moeten hebben in wat er speelt;

verzoekt het college:

- een raadsinformatiebijeenkomst Jeugd- en WMO-maatregelen te organiseren voor de zomer van 2024;

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: En dan begin ik met motie 1 over de Raadsinformatiebijeenkomst Jeugdzorg en WMO. En daar heeft de heer Van Smirren aangegeven een stemverklaring te willen afleggen.

De heer **Van Smirren**: Ja dank u wel voorzitter. Ja de PvdA heeft niets tegen deze raadsinformatiebijeenkomst. Wat mij betreft zou die goed kunnen worden georganiseerd. Ik weet ook weer niet of hier een motie voor nodig is. Hadden we ook gewoon op een andere manier kunnen regelen. Maar waar onze ogen als sociaaldemocraten wel op blijven haken is dat tussen haakjes staat dat een van de doelen van deze bijeenkomst is om te bekijken of de budgetten goed worden toegepast en of de maatregelen effectief zijn. En dat is nou het suisje dat we nou niet willen horen. Ik heb daar eerder op deze middag, avond al iets over gezegd. Dus wij zullen tegen deze motie stemmen en wat mij betreft kunnen we wel met elkaar in gesprek over de WMO. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Behoeft er aan andere stemverklaringen? Dat is niet het geval. Dan breng ik nu in stemming motie Raadsinformatiebijeenkomst Jeugdzorg en WMO. Wie is daar voor? Dat zijn de fracties van het CDA, DLW en de VVD. Wie is daar tegen? De fractie van de PvdA, GroenLinks, Hart voor Wassenaar, D66 en Lokaal Wassenaar!, en daarmee is de motie verworpen.

**Motie 2 Oproep tot versterking van de informatievoorziening door gemeente aan de inwoners van Wassenaar
Ingediend door CDA, PvdA, DLW en VVD**

"De raad van de gemeente Wassenaar, in vergadering bijeen op 31 oktober 2023;

constaterende dat:

- er behoefte is aan informatie over lopende onderwerpen in de Wassenaarse politiek bij inwoners en organisaties/verenigingen die actief betrokken zijn in Wassenaar;
- er ook behoefte is aan informatievoorziening voor inwoners die niet actief betrokken zijn, maar wel geïnteresseerd zijn om op de hoogte te blijven van de gemeentelijke ontwikkelingen in ons dorp;
- er op dit moment onvoldoende inzicht is voor de inwoners in het verloop van procedures en de langetermijngendering van dossiers;
- er onderwerpen spelen die een groot belang hebben en die aandacht en informatievoorziening behoeven in de media om inwoners te informeren;
- er onvoldoende inzicht is in de taken van het college en wat er aan interne procedures wordt doorlopen voordat onderwerpen klaar zijn voor besluitvorming in de raad;
- tijdige informatievoorziening nodig is, zodat inwoners meer gelegenheid hebben om zich voor te bereiden waardoor ook de besluitvorming in de raad kan verbeteren;
- er behoefte is aan meer vertrouwen in de overheid;

overwegende dat:

- duidelijke informatievoorziening vanuit de gemeente ten behoeve van haar inwoners hoort bij de algemene beginselen van behoorlijk bestuur;
- het vertrouwen in de overheid door heldere en tijdige informatievoorziening kan toenemen;
- grotere betrokkenheid door tijdige informatievoorziening kan een sterker en meer gedragen besluitvormingsproces tot gevolg hebben, ook vanwege het benutten van de specifieke deskundigheid op relevante dossiers van onze inwoners;

- bredere betrokkenheid van inwoners tot gevolg kan hebben dat onze Wassenaarse samenleving sterker en hechter wordt;
- betere informatievoorziening de democratische processen versterkt;

draagt het college op:

- om regelmatig in De Wassenaarse Krant en op Wassenaarders.nl informatie te publiceren over lopende dossiers waarbij de stand van zaken wordt gegeven alsmede vooruit wordt geblikt (langetermijnagenda);

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: Dan gaan we naar motie 2, Oproep tot versterking van informatievoorziening door de gemeente aan de bewoners van Wassenaar. Is er behoefte aan stemverklaring? Dat is niet het geval. Wie is voor de motie? Dat zijn de fracties van het CDA, DLW, PvdA, VVD en D66. Wie is tegen de motie? Dat zijn de fracties van GroenLinks, Hart voor Wassenaar en Lokaal Wassenaar!, en daarmee is de motie aangenomen.

Motie 3 Oproep tot informatievoorziening door gemeente teneinde restafval te verminderen en hergebruik te stimuleren Ingediend door CDA, PvdA, DLW, D66 en VVD

"De raad van de gemeente Wassenaar, in vergadering bijeen op 31 oktober 2023;

constaterende dat:

- er binnen de Wassenaarse gemeenschap behoefte is aan praktische informatie over organisaties en initiatieven voor recycling en hergebruik, zoals kringloopwinkels;
- het doel is verdere vermindering van restafval en hergebruik;
- nu nergens een overzicht is waarbij al deze initiatieven in beeld worden gebracht, evenmin als de contactgegevens, voorwaarden en andere benodigde informatie;
- inwoners niet op de hoogte zijn van een veelheid aan mogelijkheden die al bestaan om kleding, meubels en andere spullen naartoe te brengen;
- er wel behoefte is bij inwoners om bij te dragen aan beter scheiden en minder afval produceren;
- hoe meer inwoners kunnen bijdragen aan vermindering van restafval, hoe groter het effect zal zijn om restafval te verminderen en tegelijk afval te gaan zien als materiaal dat een tweede of derde leven kan krijgen (gedragsverandering);
- de gemeente Wassenaar ten doel heeft om restafval te verminderen en samen met Avalex de benodigde informatie geeft aan inwoners om dat doel te bereiken en hierin de juiste richting aan te geven;

overwegende dat:

- duidelijke informatievoorziening vanuit de gemeente ten behoeve van haar inwoners hoort bij de algemene beginselen van behoorlijk bestuur;
- informatievoorziening over spullen die een tweede leven kunnen krijgen bijdraagt aan de vermindering van restafval;
- toegankelijke informatie vanuit de gemeente de drempel verlaagt om daaraan actief bij te dragen zodat spullen beter gescheiden worden en inwoners bijdragen aan duurzaamheid;
- tevens zal helpen om tot gedragsverandering te komen;
- de positieve ervaring van het kunnen bijdragen aan vermindering van restafval en het zorgen voor een 'tweede leven' van spullen een opwaartse spiraal zal geven om tot meer hergebruik te komen en andere bewoners mee te krijgen in dit proces;

draagt het college op:

- om op de gemeentelijke website informatie te geven over opties voor kringloopwinkels en afvalscheiding in Wassenaar met de bijbehorende contactgegevens en voorwaarden voor inlevering en daarnaast in De Wassenaarse Krant prominente publicaties te doen om hiervan kennis te geven en blijvend aandacht aan te besteden;

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: Dan gaan we naar motie 3. Oproep tot informatievoorziening door de gemeente teneinde restafval te verminderen en hergebruik te stimuleren. Behoeft een stemverklaring? Dat is niet het geval. Wie is voor motie 3? Dat zijn de fracties van het CDA, DLW, PvdA, VVD en

D66. Wie is tegen de motie? Dat zijn de fracties van GroenLinks, Hart voor Wassenaar en Lokaal Wassenaar!, daarmee is de motie aangenomen.

**Motie 4 Oproep tot informeren huiseigenaren over monumentale status in het kader van actualiseren van het programma van de Erfgoedvisie
Ingediend door CDA, PvdA, DLW en VVD**

"De raad van de gemeente Wassenaar, in vergadering bijeen op 31 oktober 2023;

constaterende dat:

- er in 2008 in het kader van het inventariseren van monumentale panden in onze gemeente er een zogenaamde "Gemeentelijke Inventarisatie Project"(GIP)-lijst is opgesteld, die geen formele status heeft, doch slechts een ambtelijke working longlist is;
- in het coalitieakkoord is afgesproken dat "we er alles aan doen om ons cultureel erfgoed te behouden en toekomstbestendig te maken door adequaat onderhoud en toezicht. We helpen eigenaren bij de verduurzaming van monumenten door ze te informeren, stimuleren en faciliteren.";
- in de begroting op p. 47 wordt aangegeven dat op basis van de evaluatie van de Erfgoedvisie begin 2024 een geactualiseerd programma zal worden opgesteld om als bouwsteen te benutten bij de Omgevingsvisie;
- hierbij wordt aangesloten bij het coalitieakkoord i.e. vanuit het doel om de kwaliteiten van het beschermd dorpsgezicht te koesteren;
- het duidelijk is dat een pandeigenaar op de hoogte moet zijn van de status van zijn pand om het te kunnen behouden, onderhouden en toekomstbestendig te maken;
- het wenselijk is dat na vijftien jaar een update gemaakt wordt van de GIP-lijst, die aansluit bij de huidige situatie;

overwegende dat:

- duidelijke informatievoorziening vanuit de gemeente ten behoeve van haar inwoners hoort bij de algemene beginselen van behoorlijk bestuur;
- informatievoorziening nodig is om eigenaren inzicht te geven in de status van hun pand zodat daarmee verwarring of onwetendheid weg wordt genomen;
- die pandeigenaren met die informatie in staat zijn om hun pand te kunnen onderhouden;
- het faciliteren en informeren over de instandhouding van waardevol erfgoed, zoals in het coalitieakkoord is genoemd, is zoals de huidige coalitie om wil gaan met haar inwoners en dus ook met de eigenaren van monumentale panden;
- het positief is dat de Erfgoedvisie zal worden geëvalueerd, waarbij ook aandacht is voor een actualisering van deze GIP-lijst;

draagt het college op:

- om bij de actualisering van de Erfgoedvisie die in 2024 zal plaatsvinden een programmadeel op te nemen over de actualisering van de GIP-lijst;
- eigenaren van waardevol erfgoed actief te benaderen over de meerwaarde van de status van hun pand en hen te stimuleren en adviseren over het behoud en toekomstbestendig maken ervan;
- in dat kader de huiseigenaren te informeren over de status van hun pand;

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: Dan gaan we naar de motie oproep tot informeren huiseigenaren over monumentale status in het kader van actualiseren van het programma van de erfgoedvisie. Is daar behoefte aan een stemverklaring? Dat is niet het geval. Wie is voor de motie 4? Dat zijn de fracties van het CDA, DLW, PvdA, Hart voor Wassenaar en de VVD. Wie is tegen de motie? Dat zijn de fracties van GroenLinks, D66 en Lokaal Wassenaar!. En de motie is daarmee aangenomen.

**Motie 5 bij het vaststellen van de begroting 2024 over aanlichten gebouwen
Ingediend door Hart voor Wassenaar**

"De raad van de gemeente Wassenaar, in vergadering bijeen op 31 oktober 2023;

constaterende dat:

- we ons momenteel in een situatie bevinden waarin de prijzen van de energie tot ongekende hoogte stijgen;

overwegende dat:

- we niet weten wanneer deze stijging ten einde zal zijn;
- onze inwoners worden opgeroepen zuinig om te gaan met energie;
- we als gemeente het goede voorbeeld moeten geven en we derhalve geen onnodige stroom dienen te gebruiken;

draagt het college op om:

- in de begroting de post voor het 'aanlichten van De Paauw' niet op te nemen;
- het aanlichten van openbare gebouwen achterwege te laten;

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: En dan kom ik bij de laatste motie en dat is motie bij het vaststellen van de begroting 2024 over het aanlichten van gebouwen. Is daar nog een behoefte aan een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan breng ik hem nu in stemming motie 5. Wie is voor motie 5? Er is niemand voor motie 5. Wie is tegen motie 5? Dat is een unanieme gemeenteraad en daarmee is die verworpen. Daarmee komen we, maar we zijn er nog niet, bij de afronding van de bespreking van de begroting.

5. Verordeningen Programmabegroting 2024-2027

5.a Verordening hondenbelasting Wassenaar 2024

De **voorzitter**: Maar zoals ik bij het begin van de vergadering zei, ergens deze middag, hebben we ook nog de verordeningen. En die wil ik wel allemaal in stemming brengen, want dat is van belang. Om te beginnen, de verordening hondenbelasting Wassenaar 2024. Is er nog behoefte aan een stemverklaring? Dat is niet het geval. Wie is voor dit besluit. Dat is een unanieme gemeenteraad en daarmee is die verordening aangenomen.

5.b Verordening toeristenbelasting Wassenaar 2024

De **voorzitter**: 5.b verordening toeristenbelasting Wassenaar 2024. Sorry, u heeft een stemverklaring op dit punt. Dat kan. Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank voorzitter. We hebben natuurlijk de inspreker er ook over gehoord vanavond en we hebben eerder ook afgesproken met elkaar dat we deze zouden evalueren. Dus daar wil ik nog even het college aan herinneren, of deze nog in de planning staat.

De **voorzitter**: Ja, het is alleen een stemverklaring, dus u roept de herinnering op. Dus dat gaat niet in een stemverklaring. In de stemverklaring geeft u aan wat u gaat doen met de stemverklaring.

Mevrouw **Rogge**: Maar we stemmen wel voor, maar wel met dien verstande dat die nog wordt geëvalueerd.

De **voorzitter**: Oké, u heeft die oproep gedaan en een college kan daar zijn of haar voordeel mee doen. Goed, ik ga nu naar de stemming. Verordening toeristenbelasting Wassenaar 2024. Wie is daarvoor? Dat is een unanieme gemeenteraad, daarmee is die vastgesteld.

5.c Verordening liggeld Wassenaar 2024

De **voorzitter**: Ga ik naar 5.c verordening liggeld Wassenaar 2024. Wie is daarvoor? Dat is een unanieme gemeenteraad, verordening aangenomen.

5.d Verordening marktgeld Wassenaar 2024

De **voorzitter**: 5.d verordening marktgeld Wassenaar 2024. Wie is daarvoor? Een unanieme gemeenteraad, daarmee is de verordening aangenomen.

5.e Verordening precariobelasting Wassenaar 2024

De **voorzitter**: 5.e verordening precariobelasting Wassenaar 2024. Wie is daarvoor? Dat is een unanieme gemeenteraad en daarmee is ook deze verordening aangenomen. Andere verordeningen zullen in december op de raad staan.

6. Sluiting vergadering

De **voorzitter**: Dan kom ik bij de afsluiting van de vergadering waarbij ik nogmaals de dank wil uitspreken natuurlijk ook aan de ambtelijke organisatie die vandaag volop heeft gezorgd dat u ook de tijdige antwoorden kreeg, maar natuurlijk ook speciale dank aan iedereen van de bodes in de ondersteuning en natuurlijk aan keurslager Groeneveld die ook gezorgd heeft dat we heerlijk hebben kunnen eten. Dus wat mij betreft een groot applaus voor de ondersteuning vanavond. (Applaus) En dan sluit ik de vergadering.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad d.d. 21 november 2023

De griffier,

dhr. J. Kleinhesselink

De voorzitter,

dhr. L.A. de Lange